

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

GALATA ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON PROJESİ ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Salih Ceyhun BOGENÇ

**Anabilim Dalı: Mimarlık
Mimari Koruma- Restorasyon Programı**

MAYIS 2017

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
MÜHENDİSLİK VE FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

GALATA ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON PROJESİ ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Salih Ceyhun BOGENÇ
(130211003)**

**Anabilim Dalı: Mimarlık
Mimari Koruma- Restorasyon Programı**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU

Teslim Tarihi: Nisan 2017

FSMVÜ, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 130211003 numaralı Mimari Koruma-Restorasyon Programı Yüksek Lisans Öğrencisi Salih Ceyhun BOGENÇ, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "GALATA ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON PROJESİ ÖNERİSİ" başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Jüri Üyeleri : Yrd.Doç.Dr.Mine TOPÇUBAŞI ÇİLİNGİROĞLU

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Doç.Dr. Hasan Fırat DİKER

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi

Yrd.Doç.Dr. Burecu Selcen COŞKUN

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Teslim Tarihi : 20 Nisan 2017

Savunma Tarihi : 04 Mayıs 2017

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında Beyoğlu İlçesi, Galata Senti Bereketzade Mahallesi Büyük Hendek Caddesi ve Lakerdacı Sokak'ın kesiştiği köşede bulunan Şahsuvar Bey Camiinin günümüzdeki durumu belgelenerek tarihsel gelişim sürecinin incelenmesi ve yapının korunarak sonraki nesillere aktarılması için restorasyon projelerinin hazırlanması amaçlanmıştır.

Beni ve çalışmamı yönlendiren, tamamlamam için motive eden çalışmam sırasında göstermiş olduğu ilgi, destek ve anlayışından dolayı tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Mine Topçubaşı Çilingiroğlu'na çok teşekkür ederim.

Araştırmam için görsel ve yazılı kaynaklarından yararlanmamda kolaylık gösteren İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, Alman Arkeoloji Enstitüsü, Osmanlı Bankası Arşivi, Vakıflar 1.Bölge Müdürlüğü, Beyoğlu Belediyesi kurumlarına ve çalışanlarına;

Tez çalışmam sırasında desteğini esirgemeyen başta Sevi Bağdaş ve Mehmet Güler, Aybike Baydar arkadaşlarıma,

Resmi bir kurumda çalışırken hazırladığım tezimi bitirebilmem için bana gerekli toleransı gösteren Doğal Kaynaklar Ruhsat ve Kültür Varlıkları Müdürlerim Said Dusak ve Siyamettin Bayram'a, manevi desteğini hiç esirgemeyen şefim ve hocam Dr. Emine Selcen Cesur'a,

Saha çalışmalarım tamamlanmasına katkılarından dolayı Bekir Arıboğa'ya,

Tez çalışmam sırasında çocuklarım Zeynep Naz ve Yade İsra Bogenç'e ilgisini ve sevgisini esirgemeyen kayınvalidem Ayten Şahin'e,

Hayatım boyunca destekleriyle beni umutlandıran sevgili annem Nuran Bogenç'e ve en iyi arkadaşım, sırdaşım ve dostum babam Vehbi Rıdvan Bogenç'e çok teşekkür ederim.

"Bu tezi, yapmam için beni yüreklendiren, çalışmamı destekleyip her konuda yardımını esirgemeyen ve hayatımın aşkı, can yoldaşım Melda Bogenç'e ithaf edilmiştir. Sonsuz teşekkürlerimle."

Mayıs 2017

Salih Ceyhun BOGENÇ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	xiii
SUMMARY.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Tezin Amacı.....	1
1.2 Tezin Kapsam Ve Yöntemi.....	1
2 BEREKETZADE MAHALLESİ VE ŞAHSUVAR BEY CAMİİ HAKKINDA	
GENEL VE TARİHİ ARAŞTIRMA.....	4
2.1 Bereketzade Mahallesi Hakkında Genel ve Tarihi Araştırma.....	4
2.1.1 Bereketzade Mahallesi konumu.....	4
2.1.2 Bereketzade Mahallesi'nin tarihsel gelişimi.....	6
2.2. Şahsuvar Bey Camii Yakın Çevresi.....	11
2.3 Şahsuvar Bey Camii Tarihçesi.....	14
3. ŞAHSUVAR BEY CAMİİ MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİ.....	19
3.1 Yapının Analizi.....	19
3.1.1 İç Tanımlama.....	19
3.1.1.1 Z01 Zemin kat son cemaat alanı.....	20
3.1.1.2 N01 Birinci kat mescit alanı.....	21
3.1.1.3 N02 Kadınlar mahfili alanı.....	22
3.1.1.4 Şadırvan.....	22
3.1.2 Dış Tanımlama.....	23
3.1.2.1 Cepheler.....	23
3.1.3 Minare.....	24
3.2 Mimari ve Yapısal Elemanların Analizi.....	34
3.2.1 Temeller.....	34
3.2.2 Duvarlar.....	34
3.2.3 Döşemeler.....	35
3.2.4 Çatı.....	38
3.2.5 Minare.....	39
3.2.2 Mimari elemanlar.....	41
3.2.2.1 Merdivenler.....	41
3.2.2.2 Kapılar.....	43
3.2.2.3 Pencereler.....	46
3.2.2.4 Mihrap.....	49
3.2.2.5 Nişler.....	51
3.2.2.6 Minber.....	53

3.3 Fiziksel Durum.....	53
3.3.1 Taşıyıcı sistemde olan bozulmalar.....	53
3.3.2 Malzeme ve eleman ölçeğinde fiziksel bozulmalar.....	57
3.3.2.1 Değişim ve eklentiler.....	57
3.3.2.2 Değiştirme - yenileme.....	61
3.3.2.3 Temizleme.....	63
3.3.2 Doğal etkenlerden kaynaklanan bozulmalar.....	66
4. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA	74
4.1 Yöntem.....	74
4.2 Şahsuvar Bey Camii'nin Geleneksel İbadet Mekânları Arasındaki Yeri.....	74
4.3 Mescitlerde Plan Özellikleri, Malzeme Ve Yapım Teknikleri.....	75
4.3.1 Beyoğlu Bayezıd-I Cedid Camii.....	76
4.3.2 Beyoğlu Firuzağa Camii.....	78
4.3.3 Fatih Divanyolu Mimar Hayrettin Camii.....	79
4.3.4 Fatih Eminönü Kantarcılar Sarı Timurcu Camii.....	82
4.4 19. Yüzyıl Yapılarında Oryantalizm.....	83
4.4.1 Sirkeci Garı.....	85
4.4.2 Divanyolu Köprülü Medresesi ve Türbesi.....	87
4.4.3 Harbiye Nezareti (İstanbul Üniversitesi Merkez Bina).....	89
4.4.4 Arap Camii.....	90
5. RESTİTÜSYON	93
5.1 Restitüsyon 1. Dönem.....	94
5.2 Restitüsyon 2. Dönem.....	96
5.2.1 Vaziyet planı 2. dönem restitüsyonu.....	99
5.2.2 Zemin kat planı restitüsyonu.....	100
5.2.3 Birinci kat planı restitüsyonu.....	100
5.2.4 Minare.....	101
5.2.5 Cephe ve çatı ve restitüsyonu.....	101
6. RESTORASYON	102
6.1 Yeniden Kullanım.....	102
6.1.1 Vaziyet planı restorasyonu.....	102
6.1.2 Zemin kat planı restorasyonu.....	102
6.1.3 Birinci kat planı restorasyonu.....	103
6.1.4 Mahfil katı planı.....	104
6.1.5 Minare.....	104
6.1.6 Çatı.....	104
6.2 Uygulanacak Restorasyon teknikleri.....	105
6.2.1 Temizleme.....	105
6.2.2 Sağlamaştırma.....	106
6.2.2.1 +3,62 kotu düzeyinde çelik gergi planı.....	106
6.2.2.2 +9,32 kotu düzeyinde çelik hatıl planı.....	106
6.2.3 Yenileme.....	106
6.2.4 Ekleme.....	107
7. SONUÇ.....	107
8.KAYNAKLAR	110
EKLER.....	112
EK B Şahsuvar Bey Camii Değişim Ve Bozulmalar.....	135
EK C Şahsuvar Bey Camii Restitüsyon Çizimleri.....	145
EK F İç tanımlama tabloları.....	183
ÖZGEÇMİŞ.....	191

KISALTMALAR

DV _x	: Duvar
P _x	: Pencere
K _x	: Kapı
KS _x	: Kat Silmesi
KÖ _x	: Yapının Köşeleri
STÇ _x	: Sütunçe (Pillar)
DE _x	: Denizlik
DÇ _x	: Dikdörtgen Çerçeve
Mİ	: Mihrap
M	: Merdiven
SH	: Sahanlık
MA	: Merdiven altı
SA	: Saçak
TA	: Taç Alınlık
ÇK	: Çatı Kaplaması
TS	: Tesisat
MN	: Minare
KM	: Kadınlar Mahfili
N _x	: Niş
KA	: Minare Kaidesi
ŞA	: Şadırvan
AK _x	: Araştırma Kazısı
VT	: Vitrifiye
GY	: Görevli Yeri
A	: Ahşap
TU	: Tuğla
T	: Taş
B	: Betonarme
Ç	: Çelik
AL	: Alüminyum
PVC	: PV
DT	: Delikli Tuğla
ME	: Mermer
DE	: Demir
BO	: Boya
MT	: Malta Taşı
KT	: Küfeki Taşı
SI	: Sıva
SE	: Seramik
MK	: Marsilya Kiremit
X,Y,Z	: Genişlik, Yükseklik, Derinlik
OBA	: Osmanlı Bankası arşivi

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3.1 : Dış Tanımlama Tablosu 1.	175
Çizelge 3.2 : Dış Tanımlama Tablosu 2.	176
Çizelge 3.3 : Dış Tanımlama Tablosu 3.	177
Çizelge 3.4 : Dış Tanımlama Tablosu 4.	178
Çizelge 3.5 : Dış Tanımlama Tablosu 5.	179
Çizelge 3.6 : Dış Tanımlama Tablosu 6.	180
Çizelge 3.7 : Dış Tanımlama Tablosu 7.	181
Çizelge 3.8 : Dış Tanımlama Tablosu 8.	182
Çizelge 3.9 : İç Tanımlama Tablosu 1.	183
Çizelge 3.10 : İç Tanımlama Tablosu 2.	184
Çizelge 3.11 : İç Tanımlama Tablosu 3.	185
Çizelge 3.12 : İç Tanımlama Tablosu 3.	186
Çizelge 3.13 : İç Tanımlama Tablosu 3.	187
Çizelge 3.14 : İç Tanımlama Tablosu 3.	188
Çizelge 3.15 : İç Tanımlama Tablosu 3.	189
Çizelge 3.16 : İç Tanımlama Tablosu 3.	190

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : Beyoğlu İlçe Sınırı (Beyoğlu Belediyesi).....	4
Şekil 2.2 : Galata ve Bereketzade Mahallesi Konumu (Beyoğlu belediyesi).....	5
Şekil 2.3 : Bereketzade Mahallesi konumu (Beyoğlu Belediyesi).	5
Şekil 2.4 : Galata ve Bereketzade Mahallesi Konumu (Beyoğlu belediyesi).....	7
Şekil 2.5 : Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal”(1857-1876)(Atatürk Kitaplığı).....	8
Şekil 2.6 : R. Huber Haritalarında Şahsuvar Bey Camii Yakın Çevresi (1887-1891)(OBA Arşiv).	9
Şekil 2.7 : Goad Haritası, Plan d'assurance de Constantinople. Vol. II Péra Galata. No 25. (1848-1910)(OBA Arşiv).	10
Şekil 2.8 : Deutsch Syndikat für Staebaliche Arbeten firmasının 1913-1914 yıllarında hazırladığı Alman Mavileri Haritası (Atatürk Kitaplığı).	11
Şekil 2.9 : Galata ve Şahsuvar Bey Camii yakın çevresi.....	12
Şekil 2.10 : Günümüzde Büyük Hendek Caddesi.....	13
Şekil 2.11 : 1858-1860 tarihli G. D’ostoya Haritasına göre Büyük Hendek Caddesi (OBA Arşiv).	14
Şekil 2.12 : Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal” (1857-1876) (Atatürk Kitaplığı).	16
Şekil 2.13 : R. Huber Haritalarında Şahsuvar Bey Camii ve Yakın Çevresi (1887-1891) (OBA Arşiv).	17
Şekil 2.14 : Goad Haritası, Şahsuvar Camii Plan d'assurance de Constantinople. Vol. II Péra Galata. No 25. (1848-1910) (OBA Arşiv).	18
Şekil 3.1 : Şahsuvar Bey Camii Doğu Cephesi.	24
Şekil 3.2 : Şahsuvar Bey Camii Doğu Cephesi.	25
Şekil 3.3 : Şahsuvar Bey Camii Güney Cephesi.....	25
Şekil 3.4 : Şahsuvar Bey Camii Güney Cephesi.....	26
Şekil 3.5 : Şahsuvar Bey Camii Doğu ve Kuzey Cephesi.	26
Şekil 3.6 : Zemin kat son cemaat alanı kuzey duvarı giriş holü ve merdivenler.	27
Şekil 3.7 : Zemin kat son cemaat alanı doğu duvarı.....	27
Şekil 3.8 : Zemin kat son cemaat alanı güney duvarı.	28
Şekil 3.9 : Zemin kat son cemaat alanı batı duvarı.....	28
Şekil 3.10 : Zemin kat son cemaat alanı kuzey duvarı.	29
Şekil 3.11 : Birinci kat çıkış merdivenleri.	29
Şekil 3.12 : Birinci kat mescit alanı.....	30
Şekil 3.13 : Birinci kat mescit alanı.....	30
Şekil 3.14 : Kadınlar mahfili ve mescit giriş kapısı.....	31
Şekil 3.15 : Kadınlar mahfili çıkış merdivenleri.....	31
Şekil 3.16 : Kadınlar mahfili.....	32
Şekil 3.17 : Kadınlar mahfili ve minare çıkış kapısı.....	32

Şekil 3.18 : Kadınlar mahfili ve minare çıkış kapısı.	32
Şekil 3.19 : Minare çıkış merdivenleri.	33
Şekil 3.20 : Minare şerefesi ve seren.....	34
Şekil 3.21 : Duvarların örgü sistemi.....	35
Şekil 3.22 : Zemin kat son cemaat alanı döşemesi.	36
Şekil 3.23 : Zemin kat son cemaat alanı giriş kapısı önü döşemesi.	36
Şekil 3.24 : Araştırma kazısı sonucu ortaya çıkan özgün döşeme.....	37
Şekil 3.25 : Birinci kat döşemesi döşeme kırımları.	37
Şekil 3.26 : Mahfil katı döşemesi.	38
Şekil 3.27 : Ahşap kırma çatı.....	38
Şekil 3.28 : Ahşap kırma çatı kaplaması	39
Şekil 3.29 : Minare şerefesi.	39
Şekil 3.30 : Minare merdivenleri.	40
Şekil 3.31 : Minare merdivenlerine mahfil katından çıkış.	40
Şekil 3.32 : Birinci Kata (Harim katı) çıkan merdiven.....	41
Şekil 3.33 : Birinci Kata (Harim katı) çıkan merdiven.....	42
Şekil 3.34 : Mahfil katına çıkan muhdes merdiven.	42
Şekil 3.35 : Mahfil katına çıkan muhdes merdiven.	43
Şekil 3.36 : Doğu cephesi giriş kapısı, DV1 K1 numaralı kapı dış görünüş.	44
Şekil 3.37 : Doğu cephesi giriş kapısı, DV1 K1 numaralı kapı iç görünüş.	44
Şekil 3.38 : Güney cephesi kullanılmayan özgün ahşap kapı, DV2 K2 numaralı kapı dış görünüş.....	44
Şekil 3.39 : Güney cephesi kullanılmayan özgün ahşap kapı, DV2 K2 numaralı kapı iç görünüş.	44
Şekil 3.40 : Zemin kat giriş holü görevli yeri kapısı K3 numaralı kapı dış görünüş.	45
Şekil 3.41 : Zemin kat giriş holü görevli yeri kapısı K3 numaralı kapı iç görünüş.	45
Şekil 3.42 : Mescit katı harim alanı giriş kapısı birinci kat K1 numaralı kapı dış görünüş.	45
Şekil 3.43 : Mescit katı harim alanı giriş kapısı birinci kat K1 numaralı kapı iç görünüş.	45
Şekil 3.44 : Güney cephesi şadırvan ve tuvalet giriş kapısı.	46
Şekil 3.45 : Zemin kat DV1, P1 numaralı sivri kemerli pencere dış görünüş.	47
Şekil 3.46 : Zemin kat DV1, P1 numaralı sivri kemerli pencere iç görünüş.	47
Şekil 3.47 : Zemin kat DV2, P2 numaralı yuvarlak kemerli ahşap pencere.....	47
Şekil 3.48 : Birinci kat DV1, P1 numaralı bir adet yonca kemerli ahşap pencere dış görünüş.	48
Şekil 3.49 : Birinci kat DV1, P1 numaralı bir adet yonca kemerli ahşap pencere iç görünüş.	48
Şekil 3.50 : Birinci kat DV 1, P2 numaralı at nalı kemerli ahşap pencere dış görünüş.	48
Şekil 3.51 : Birinci kat DV 1, P2 numaralı at nalı kemerli ahşap pencere iç görünüş.	48
Şekil 3.52 : Birinci kat DV2, P3 numaralı muhdes boşluk.....	49
Şekil 3.53 : Birinci kat harim katı seramik bezemeli mihrap nişi.	50
Şekil 3.54 : Birinci kat harim katı seramik bezemeli mihrap nişi dış görünüş.	50
Şekil 3.55 : Birinci kat harim katı seramik bezemeli mihrap nişi iç görünüş.	50

Şekil 3.56: Seramikler sökülmeden önce merdiven başlangıcı mihrap nişi görünüşü.	51
Şekil 3.57: Seramikler söküldükten sonra raspa sonrası görünüşü.....	51
Şekil 3.58 : Birinci kat mescit katında bulunan nişler ve minberin raspa öncesi görünüşleri.	52
Şekil 3.59 : Raspa sonrası mescit katında bulunan nişler.	52
Şekil 3.60 : Koruma altına alınan minber.	53
Şekil 3.61 : Minare kaidesi yanı tuğla duvarda üst kısımda oluşmuş çatlak.	54
Şekil 3.62 : Minare kaidesi yanı tuğla duvar üst kısımda oluşmuş çatlak.	54
Şekil 3.63: Doğu cephesinde bulunan Kat silmesi ve hemen altındaki tuğla duvarda bulunan yapısal çatlak.	55
Şekil 3.64 : Doğu cephesi giriş kapısı sağ üst köşede oluşan çatlak.	55
Şekil 3.65 : Minare duvarı.	56
Şekil 3.66 : Minare duvarı.	56
Şekil 3.67 : Şadırvan.	58
Şekil 3.68 : Tuvalet girişi.....	58
Şekil 3.69 : Şadırvan.....	59
Şekil 3.70 : Tuvaletler.....	59
Şekil 3.71 : Güney cephesinde bulunan yuvarlak kemerli ve sivri kemerli pencerelere sonradan eklenmiş demir parmaklıklar.....	59
Şekil 3.72 : Doğu cephesinde bulunan sivri kemerli pencerelere sonradan eklenmiş demir parmaklıklar.	60
Şekil 3.73 : Zemin kat son cemaat alanında bulunan elektrik kofrası.	60
Şekil 3.74 : Birinci kat mescit alan at nalı kemerli pencerelerin arasında tesisat nedeniyle oluşan tuğla duvardaki kütle kaybı.	61
Şekil 3.75 : Kuzey cephesinde havalandırma amacıyla açılmış havalandırma penceresi.	62
Şekil 3.76 : Güney cephede mihrap nişinde bulunan betonarme eklenti.....	62
Şekil 3.77 : Girişin karşısında raspa sonrası bulunan minare çıkış kapısı.....	63
Şekil 3.78 : Birinci kat merdivenleri çıkışında minare kaidesinde tespit edilen kapının kemeri.....	64
Şekil 3.79 : Zemin kat son cemaat alanı batı duvarında bulunan işlevini yitirerek kapatılan pencere ve kapı boşlukları.	64
Şekil 3.80 : Zemin kat son cemaat alanı batı duvarında bulunan işlevini yitirerek kapatılan kapı boşluğunun şadırvan tarafından görünüşü.	65
Şekil 3.81 : Birinci kat mescit alanı batı duvarında bulunan işlevini yitirerek kapatılan pencere boşlukları.	65
Şekil 3.82 : Doğu cephesinde bulunan sütunçe üzerinde doğal nedenlerde dolayı kütle kaybı.	67
Şekil 3.83 : Doğu cephesinde yonca kemerli pencerenin sövelerinde dökülmeler. ..	67
Şekil 3.84 : Camii'nin güneydoğu cephesinde malzeme zamanla doğal nedenlerden dolayı oluşan dökülme.....	68
Şekil 3.85 : Doğu cephesinde bulunan kat silmesinde oluşan kütle kayıpları ve renk değişimleri.	68
Şekil 3.86 : Camii'nin güney cephesinde bulunan kat silmesinde oluşan kütle kayıpları ve renk değişimleri.	69
Şekil 3.87 : Taç alınlıkta oluşan renk değişimleri ve dökülmeler.	69
Şekil 3.88 : Taç alınlıkta oluşan renk değişimleri ve dökülmeler	70
Şekil 3.89 : Dikdörtgen çerçevede oluşan renk değişimleri.	70
Şekil 3.90 : Dikdörtgen çerçevede oluşan renk değişimleri.	71

Şekil 3.91 : Dikdörtgen çerçevede oluşan renk değişimleri.	71
Şekil 3.92 : Güney cephede bulunan kullanılmayan kapıda oluşan değişim ve bozulmalar.	72
Şekil 3.93 : Güney cephede bulunan sivri kemerli pencerelerin üzerinde bulunan ahşap hatıl oluşan değişim ve bozulmalar.	72
Şekil 3.94 : Minare seren direğinde oluşan çürümeler.	73
Şekil 3.95 : Minare merdivenlerinde oluşan çürümeler.....	73
Şekil 3.96 : Minare duvarı.	73
Şekil 4.1 : Beyoğlu Bayezid-1 Cedit Camii kuzey cephesi ve güney cephede bulunan dışa taşkın mihrabı.....	76
Şekil 4.2 : Beyoğlu Bayezid-1 Cedit Camii Son cemaat alanı girişi ve mescit alanı	77
Şekil 4.3 : Beyoğlu Bayezid-1 Cedit Camii mescit alanı	77
Şekil 4.4 : Beyoğlu Bayezid-1 Cedit Camii Kadınlar Mahfili ve Şadırvan.	77
Şekil 4.5 : Beyoğlu Bayezid-1 Cedit Camii Şadırvan.	77
Şekil 4.6: Beyoğlu Firuzağa Camii Kuzey, doğu, güney cephesi ve Güney cephede bulunan dışa taşkın mihrabı.....	78
Şekil 4.7: Beyoğlu Firuzağa Camii son cemaat alanından mescit katına çıkış merdiveni.....	79
Şekil 4.8: Beyoğlu Firuzağa Camii mescit katından kadınlar mahfiline çıkış merdiveni.....	79
Şekil 4.9 : Beyoğlu Firuzağa Camii birinci kat mescit alanı.	79
Şekil 4.10 : Beyoğlu Firuzağa Camii kadınlar mahfili.....	79
Şekil 4.11 : Divanyolu Mimar Hayreddin Camii Kuzey Cephesi	80
Şekil 4.12 : Divanyolu Mimar Hayreddin Camii giriş kapısı üzerinde bulunan Sultan II. Abdülhamit'in tuğrası.....	80
Şekil 4.13 : Güney cephede bulunan sade mihrap nişi	81
Şekil 4.14 : Güney cephede bulunan kadınlar mahfili.....	81
Şekil 4.15 : Beşgen mescit alanının üzeninde bulunan kubbe.....	81
Şekil 4.16 : Batı cephesindeki dükkân, daraltılmış olan son cemaat alanı ve mescit katına çıkış merdivenleri	82
Şekil 4.17 : Güney cephede bulunan sade mihrap nişi, kadınlar mahfili	83
Şekil 4.18 : Kadınlar mahfili ve ahşap tavan kaplaması.....	83
Şekil 4.19 : Sirkeci Garı kuzey cephesi at nalı kemer silme içerisine alınmış giriş kapısı üzeri yuvarlak penceresi	86
Şekil 4.20 : Sirkeci Garı güney cephe at nalı kemerli silme ile yapılmış pencereleri	86
Şekil 4.21 : Divanyolu Köprülü Medresesi kuzey cephesinde bulunan Medrese	88
Şekil 4.22 : Divanyolu Köprülü Medresesi kuzey cephesinde bulunan Türbe binası at nalı kemerli pencereleri	88
Şekil 4.23 : Harbiye Nezareti (İstanbul Üniversitesi Merkez Bina) giriş kapısı ve köşkları iç ve dış cepheleri	89
Şekil 4.24 : Arap Camii avlusu ve avlu içerisindedekiz sütunlu şadırvan.....	91
Şekil 4.25: Arap Camii'nin kuzey cephesinde bulunan yapı ve avlu giriş kapısı.....	91
Şekil 4.26: Arap Camii'nin kuzey cephesinde bulunan yapı	92
Şekil 4.27: Arap Camii oryantalist at nalı kemerli avlu kapısı.....	92
Şekil 4.28: Arap Camii kuzey cephesinde bulunan yapının kapısı	92
Şekil 5.1: 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması	95
Şekil 5.2: 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması, Büyük Hendek Caddesi	95

Şekil 5.3: Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivi'nden elde edilmiş 1876 yılına ait Galata Kulesi'nden Kasımpaşa'nın panoramik fotoğrafı	96
Şekil 5.4: Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivi'nden elde edilmiş 19.yy sonlarında Galata Kulesi'nden Kasımpaşa'nın panoramik fotoğrafı	97
Şekil 5.5: Şahsuvar bey Camii'nin dükkânlara kiraya verilerek bölünmüş doğu cephesi	98
Şekil 5.6: Şahsuvar bey Camii'nin dükkânlara kiraya verilerek bölünmüş güney cephesi	98
Şekil 5.7: Şahsuvar Bey Camii sivri kemerli giriş kapısı	99
Şekil 5.8: Şahsuvar Bey Camii son cemaat alanında kullanılan muhdes seramikler	99
Şekil 5.9: Şahsuvar Bey Camii birinci katta ve kadınlar mahfilinde kullanılan ahşap lambriyerler	99
Şekil 5.10: Şahsuvar Bey Camii birinci katta ve kadınlar mahfilinde kullanılan cam kapaklı dolaplar	99

GALATA ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON PROJESİ ÖNERİSİ

ÖZET

Bu çalışmada, İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi, Galata Senti, Bereketzade Mahallesi, Büyük Hendek Caddesi ve Lakerdacı Sokak'ın kesiştiği köşede 155 Ada, 55 Parsel' de bulunan Şahsuvar Bey Camii incelenmiştir. Yapının günümüzdeki durumunun belgelenerek tarihsel gelişim sürecinin incelenmesi ve yapının korunarak sonraki nesillere aktarılacak şekilde restorasyon projelerinin hazırlanması hedeflenmiştir.

Camii, Fatih Sultan Mehmet (1451-1481) döneminde Şahsuvar Bey adında bir denizci tarafından vakfedilmiştir. Haritalarda alınan bilgilere göre o devirde caminin şu an bulunduğu yerde Galata surlarının geçtiği görülmüştür. Büyük Hendek Caddesi'nin yerinde ise surlara bitişik büyük bir hendek bulunmaktadır. Dolayısıyla caminin bu gün bulunduğu yerin yakınında, sur içinde inşa edildiği düşünülmektedir.

Tezin amacı, Şahsuvar Bey Camii için yapılan çalışmalar ,eklemeler ve bozulmalar analiz edilerek bunun sonucunda elde edilen veriler ile restorasyon proje önerisi olarak tanımlanmıştır. Bu kapsamda yapının bulunduğu semt olan Galata'nın tarihsel gelişimi ile sosyoekonomik yapısına, tarihsel süreç içerisinde geçirdiği yangın ve depremlere, topoğrafik özelliklerine, iklim ve bitki örtüsüne değinilmiştir. Tez kapsamında yapının ve bulunduğu mahallenin tarihçesi araştırılmış; yapının mekânları, cepheleri, yapıda bulunan malzemeler ile meydana gelmiş bozulmalar, yapıya eklenmiş ekler, detaylı bir biçimde iç ve dış tablolarla belgelenmiştir.

Restitüsyon kısmında yapının üzerinde okunabilen değişimler yorumlanmış, tarihi haritalardan, eski fotoğraflardan, araştırmacıların eserlerinden ve arşiv belgelerinden yararlanılmıştır. Yapı ile aynı dönemde inşa edilmiş camiler ve cephe özellikleri ile benzerlik gösteren 19. yüzyıl yapıları incelenmiştir. Restorasyon önerisinde,temizleme, sağlamaştırma, yenileme, ekleme yöntemleriyle yapıdaki hasarların giderileceği ve yapının işlevini sürdürebilmesi düşünülmüştür.

SUGGESTION FOR THE GALATA SAHSUVAR BEY MOSQUE RESTORATION PROJECT

SUMMARY

For this project the province of Istanbul, the districts Beyoglu, Galata, Bereketzade and the intersection of the Buyuk Hendek Street with the Lakerdaci Street at plot 155/55, where the Sahsuvar Bey Mosque is located, were inspected. The aim was to analyze the document based historical process of the construction and the preparation of its restoration to insure its protection for the following generations.

The mosque was founded by a sailor named Sehsuvar Bey in the time of Fatih Sultan Mehmet (1451-1481). In that period, according to the information taken from maps, the present location of the mosque was passing the Galata city walls. A large ditch was situated adjacent to the city walls in the place of the Buyuk Hendek Street. Therefore, the mosque was probably constructed within the city walls..

At first the purpose, scope and way of construction of the project are described. Afterwards, focused on the construction's located district Galata and Galata's historical evolution, it's socioeconomic situation, fire and earthquake occurrence during that time, topographic characteristics, climate and plant variety are analyzed. In the following part of the thesis the history of the building and the history of the district it is located in are investigated. The building's rooms and spaces, facades, materials, occurred damages and installed additions are documented on indoor and outdoor paintings.

In the restitution part the visible changes on the building based on historical maps, old photographs, researchers works and archive information are commented. Beside this other constructions built at the same time as the project building and constructions built in the 19th century showing similarities in their facades are inspected. Restoration suggestions, methods of cleaning, stabilization, renewal and addition are mentioned to correct the damages of the construction to result a sustainable function.

1. GİRİŞ

İstanbul, farklı imparatorluklara sahne olmuş ve kentsel biçimini şekillendirmiştir. Tarihi Yarımada'nın karşı kıyısında yer alan Galata'da hem Haliç hem de Boğaz manzarasına sahip, Beyoğlu İstiklal caddesi, Karaköy, Şişhane, Tophane gibi önemli merkezlere yakın bir doğal liman bölgesi olduğu için Romalılardan Osmanlılara kadar her zaman önemini korumuştur. Yüzyıllar boyu Doğu-Batı arasında ticaret gemilerinin uğradığı önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Kent tarihi içinde incelendiğinde Pera-Galata bölümünün ayrı bir gelişimi olduğu ve her zaman asıl kentten kopuk olduğu görülebilmektedir. Erken dönemlerden itibaren asıl kentten çok farklı bir çehreye sahiptir.

Özellikle 19. yüzyıl ihtişamlı yapılarının yer aldığı bölgede bulunan Şahsuvar Bey Camii Fetih sonrası inşa edilmiştir. 19. yüzyılda bulunduğu sokağa ve mahalleye adını veren, mahalle mescidi özelliklerini taşıyan caminin 20. yüzyıl başından itibaren meydana gelmiş değişiklikleri ve müdahalelerin denetlenmemesi, rölöve restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanıp belgelenmesi gerekmektedir. Daha sonra yapının tarihsel gelişim süreçlerinin incelenmesine yapının gelecek nesillere aktarılması düşünülmektedir.

1.1 Tezin Amacı

Bu çalışmanın amacı, 19. yüzyıl sonunda inşa edilmiş Şahsuvar Bey Camii'nin tarihi gelişiminin incelenmesi, mevcut durumunun detaylı bir şekilde belgelenmesi, restorasyona yönelik çözüm önerileri üretilmesi ve yapının tarihi ve mekânsal niteliklerine zarar vermeyecek şekilde yeni önerilerle gelecek nesillere aktarılması amaçlanmıştır.

1.2 Tezin Kapsam Ve Yöntemi

Çalışma Şahsuvar Bey Camii'nin analitik rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerinin hazırlanma aşamalarını kapsamaktadır. Cami, caminin ilişkide

bulunduğu yapılar ve caminin bulunduğu mahalle, sokak ve cadde ile ilgili yapılan araştırmalarda birçok kaynaktan yararlanılmıştır.

Öncelikle yapının geçirdiği değişimi tespit edebilmek için 1858-1860 tarihli G. D'ostoya Haritası, Beyoğlu Kadastro Haritaları Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal”(1857-1876), R. Huber Haritalarında şahsuvar Bey Camii Yakın evresi (1887-1891), Charles Goad Sigorta Haritaları Plan d'assurance de Constantinople. Vol. II Péra Galata. No 25. (1848-1910) Deutsch Syndikat für Staebaliche Arbeten firmasının 1913-1914 yıllarında hazırladığı Alman Mavileri Haritalarından yararlanılmıştır. İstanbul 2 Numaralı Kùltür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürlüğünde yapının dosyası incelenmiştir. Caminin mülkiyet ve parsel durumuyla ilgili değişiklikleri öğrenmek için Beyoğlu Tapu ve Kadastro Müdürlüđüne başvurulmuştur. Beyoğlu Müftülüğüne başvurulup, caminin imamı ile 1960'lı yıllarda görev yapmış emekli imamdan caminin geçirdiği değişimlerle alakalı bilgi alınmıştır. Yapılan araştırmalarda 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması ve Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivinde içinde caminin bulunduğu 1876 ve 20. yüzyıl başında çekilmiş iki adet fotoğrafa rastlanmıştır. Rölöve çalışmasında plan, kesit, görünüş ve detay krokileri hazırlanmış, geleneksel ve aletli ölçüm yöntemleri kullanılmıştır. Yapının vaziyet planına yerleştirilmesi ve caminin içinde geleneksel yöntemlerle ölçölmüş kısımların kontrolü amacıyla ve cami minaresi ile yapıların çatı yüksekliklerinin ölçölmesinde total stationdan yararlanılmıştır. Bunun dışındaki bütün plan ölçümlerinde üçgenleme yöntemi kullanılmıştır. Kesit ve cephelerde gereken yükseklik ölçümlerinde ise nivo kullanılmış ve elde edilen veriler cephede alınan total station noktalarıyla birbirine bağlanmıştır. Yapıda bulunan detaylarda ve özellikle ahşap profillerde profil tarağı kullanılmıştır. Ölçümler sonucunda 1/200 vaziyet planı, 1/50 plan, kesit ve görünüş, 1/10ve 1/20 detay paftaları ile kullanılan malzemelere ilişkin iç ve dış tespit tabloları, kullanılan yapı bileşenlerindeki değişim ve bozulmalarla ilgili tablolar hazırlanmıştır. Hazırlanan Tablolarda Yapının analizi; genel tanımlama, İç tanımlama ve dış tanımlama olarak ele alınmıştır. Genel tanımlamada, yapının konumu çevresi ile bağlantısı, yapım sistemi, kullanılan malzemeler ve mevcut durumu ile ilgili genel tanımlamalar yapılmıştır.

İç tanımlamada sırasıyla zemin kat, 1. Kat, kadınlar mahfili, çatı planı ve bu mekânlardaki yapı bileşenleri incelenmiştir. Mekânlar tanımlanırken, öncelikle tüm mekânlara numara ve ad verilmiştir. Mekân duvarları saat yönünde numaralandırılmıştır. Duvarlarda zeminde ve mekânda bulunan tüm yapı elemanları ile ilgili bilgilere iç tanımlama tablolarında yer verilmiştir.

Dış tanımlamada, yapının sırasıyla doğu cephesi, güney cephesi, kuzey cephesi, röleve çizimlerinin yer aldığı tablolarla incelenmiştir. Hazırlanan tablolarda cephelerde yer alan elemanlar ve meydana gelen değişim ve bozulmalara yer verilmiştir.

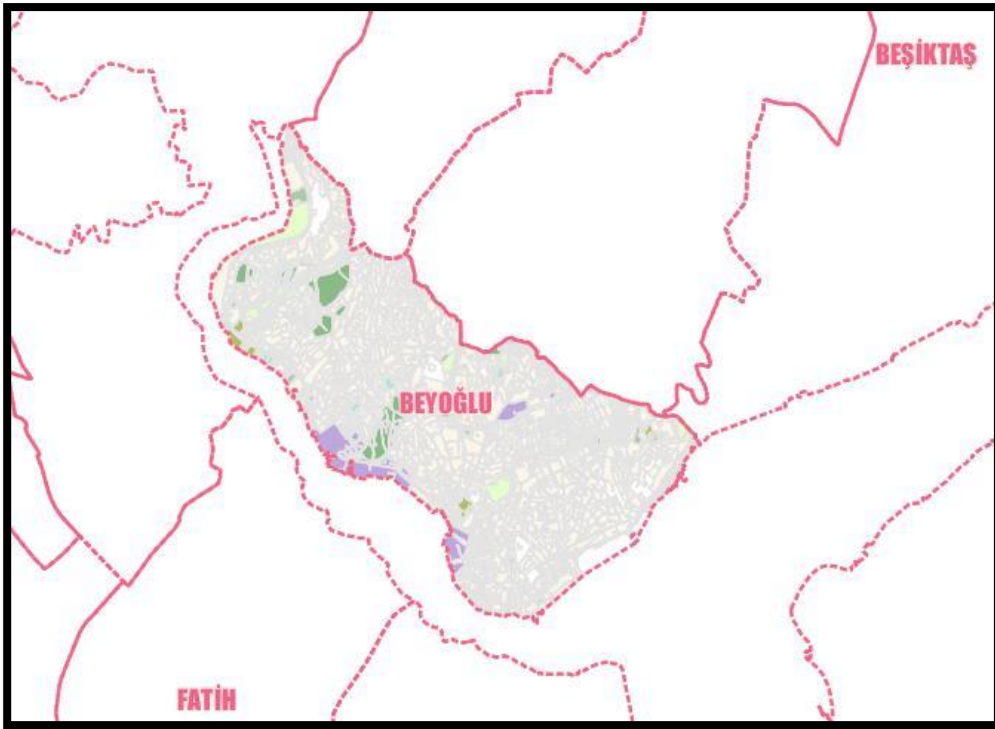
Yapının restitüsyon projesini hazırlarken yapıda bulunan izlerden ve yapılan araştırmalardaki verilerden yararlanılmıştır. Verilerin yetersiz kaldığı durumlarda aynı dönemde inşa edilmiş yapılarda yapılan incelemeler sonucunda analojiye gidilmiştir. Son olarak yapıya uygulanacak olan müdahale tipleri belirlenmiş ve yapılarda önerilen işlemlere yönelik restorasyon projesi hazırlanmıştır.

2. BEREKETZADE MAHALLESİ VE ŞAHSUVAR BEY CAMİİ HAKKINDA GENEL VE TARİHİ ARAŞTIRMA

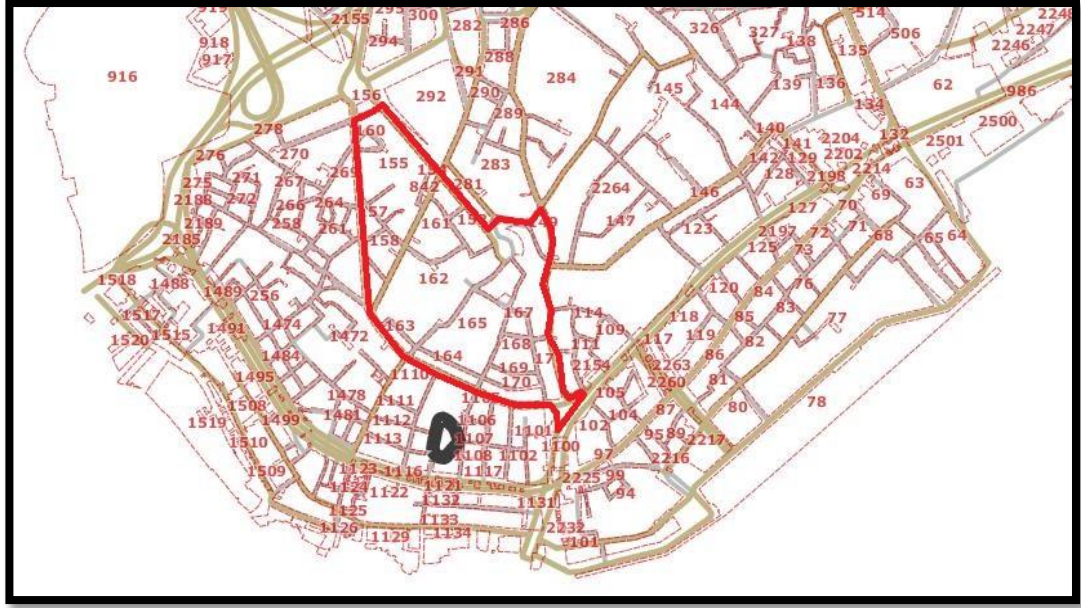
2.1 Bereketzade Mahallesi Hakkında Genel ve Tarihi Araştırma

2.1.1 Bereketzade Mahallesi konumu

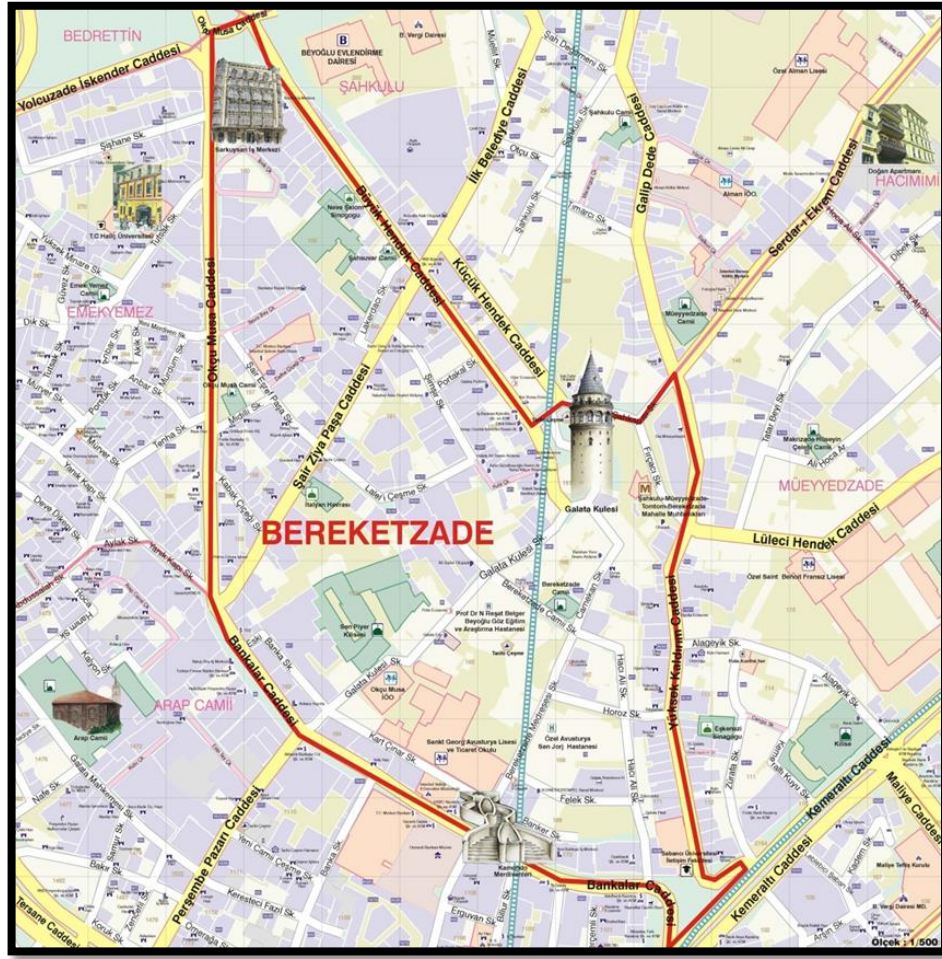
Beyoğlu İlçesi'nde, Güneyde Bankalar Caddesi, batıda Okçu Musa Caddesi, kuzeyde Büyük Hendek Caddesi ve doğuda Yüksek Kaldırım Caddesinin kesişerek oluşturduğu alanda Galata'nın merkezinde yer almaktadır. (Şekil 4.1, Şekil 4.2, Şekil 4.3)

Şekil 2.1: Beyoğlu İlçe Sınırı (Beyoğlu Belediyesi).

Şekil 2.2: Galata ve Bereketzade Mahallesi Konumu (Beyoğlu belediyesi).

Şekil 2.3: Bereketzade Mahallesi konumu (Beyoğlu Belediyesi).

2.1.2 Bereketzade Mahallesi'nin tarihsel gelişimi

Fatih Devri sonlarındaki Galata mahallelerinin miktar ve mevkilerini ta'yin hayli karışık mübhem bir mes'eledir. Bunlardan ma'ada üç adet de mescid çekirdeğine dayanan mahalle biliyoruz: Bereketzade, Okçu Mûsa, ve Şehsuvar mescidlerinin mahalleleri 'Mecmuu 61 eder (Ayverdi, 1958, s.54, 55). Ayasofya defteri' nde ise, Çoğu yeni isim olmak üzere 17 mahalle zikredilmiştir. Bunlar içinde de bildiğimiz üç tanesi mahallelerdendir. Diğerleri eski mahallelerin tebdil-i nam etmiş şekilleri olmalıdır. Hâlbuki zamanımızda bütün Galata normal büyüklükte altı mahalleye münkasemdir. Şu halde Fatih devri sonlarında isimleri sayılan 61 mahallenin, ilerde mescid çekirdeği esas olarak yapılacak taksimatâ intizaren, eski mevcudiyetleri bir bir emr-i vâkı olarak kabul edilmiş ve normal mahallelerin onda biri sâhasında, ufacık mevki'ler olduğu meydana çıkmaktadır. Bu 61 mahalleden nıfsı Türk isimlerini ve mahal namlarını taşıdığı halde ikinci yarısı Frenk, Ermeni ve Nasranî kaydı ile gösterilen hep Hristiyan namlarını almıştır. Hâlbuki Hadika'nın yazıldığı 18.asırda bütün mahalleler Türk ismine rapt olunmuştur. (Ayverdi, 1958, s.54, 55)

Bu döneme (15.yüzyıl) ait Türk İslam mahalleleri, Kaptan Bali Reis, İskandil Kasım Reis, Kemal Reis Azepler, Bereketzade, Okçu Musa, Ankaralı Abdi Fakih, Şehsüvar, Hacı aver isimlerini taşımaktadır. Bunun yanında Deli Mihal (Kalafatçılar Reisi), Domeniko(Frenk Kuyumcu), Manuel ve Urgancılar (meyhaneci) mahalleleri Galata'nın karışık etnik yapısını yansıtmaktadır. (Tekeli, 1994, c.3 s.352)

Beyoğlu İlçesi'nin bir parçası olan Galata semti, (20.yüzyıl) Evliya Çelebi, Şahkulu, Emekyemez, Bereketzade, Karaköy, Müeyyetzade, Hacı Mimi, Asmalı Mecit, Arap Camii ve Tomtom Mahallelerinden oluşmaktadır. Merkezdeki Bereketzade Mahallesi ile Lüleci Hendek Kemeraltı Caddeleri arasındaki alan ise Latin (Protestan) kiliseleri, okul ve hastanelerin yoğun olduğu bölümlerdi. (Tekeli, 1994, c.3 s.354)

Galata ve Pera 1850-1900 yılları gerek kentsel gerekse de yapısal ölçekte önemli değişimler geçirmiştir. Bölgenin söz konusu fiziksel değişimi, her şeyden önce bu süre içinde sık sık çıkan yangınlara boşalan alanlardan ve bu alanlara yeni düzen ve imar kurallarına uygun yapılaşmaların getirilmesinden kaynaklanmaktadır. (Akın, 1998, s.297)

1858-1860 tarihli G. D'ostoya Haritasının 1870 öncesi bölgenin imar durumunu göstermesi açısından önemlidir. 1858–1860 D'Ostoya Haritasında, günümüzde Büyük Hendek Caddesi olarak bilinen yol bir sokak niteliği taşımaz ve sur dışında kalmaktadır. Yolun sur içi tarafındaki yapı adalarının son derece düzensiz bir parselasyona sahip olduğu gözlenmektedir. Yapı adalarının ortalarında kalan binalara erişilebilirliğin sağlanması için çıkmaz sokaklar açılmıştır. D'Ostoya Haritasında belgelenen yerleşimin sokak ağı ve ahşap konut dokusu, yangınların hızla yayılmasına ve birçok yapının yok olmasına neden olmaktadır. (Şekil 2.4)

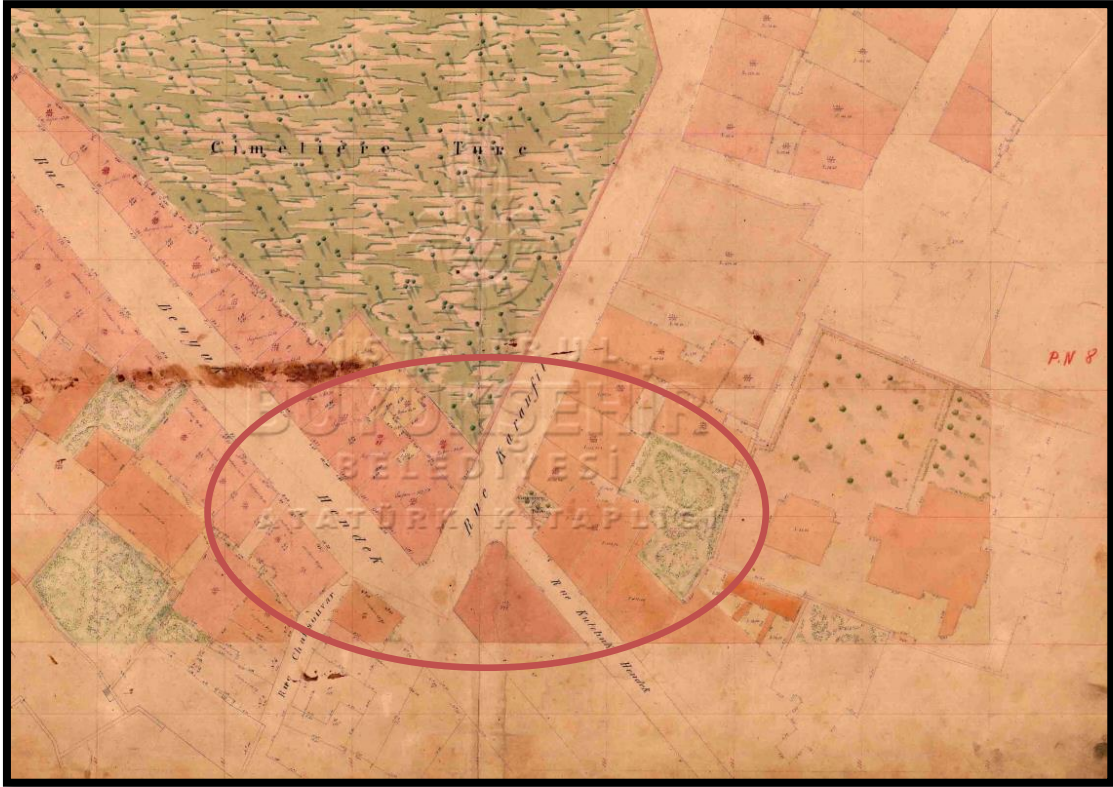
Şekil 2.4: 1858-1860 tarihli G. D'ostoya Haritası (OBA Arşiv).

Beyoğlu Altıncı Dairesi, bölgede oluşan yangınlar ve depremler sonrası kadastro çalışmalarına başlamıştır. Bu nedenle Fransız ve Alman harita firmaları ile çalışarak sigorta haritaları hazırlatmışlardır. Bu haritalar bölgenin tarihi dokusu, sokak adları, mahalle adları, mülkiyet, yeniden yapım açısından ait oldukları dönemlere ışık tutan belgelerdir.

Altıncı Daire belediye başkanlarından Artin Dadyan Paşa (14 Ağustos 1873 – 1877) yönetimi sırasında açıklanan faaliyet raporunda mahalleden ve Büyük Hendek Caddesinden söz etmektedir. Ocak 1874 Galata Şahsuvar Mahallesi kadastro çalışmaları başladı. 1875 Galata Kulesi yakın çevresinin imarı tamamlanmıştır.

Özellikle Büyük Hendek Sokak, modern binalarıyla örnek sokak haline gelmiştir(Akın, 1998, s.121) Daha sonra belediye yönetimleri ve imar planlarındaki değişiklikler nedeniyle Bereketzade Mahallesi adını almıştır. Ayvansarayı Hüseyin Efendi'nin Hadikatü'l Cevami' kitabında Şahsuvar Mescidi için “Mahallesi vardır” diye söz edilmiştir. (Galitekin, 2001, s.429). Ayverdi Fatih Devri Mimarisi eserinde(1953);“Mahallesi 1934'te hazfedilerek Bereket-zâde Mahallesine katılmıştır” diye söz eder. (c.3, s.500) Bunun sebebinin Bereketzade külliyesinin daha büyük dini merkez olması ve mahallelerin küçük alanlar olmasıdır.

Bugün Bereketzade Mahallesi olarak belirlenen mahallenin adı Şahsuvar Mahallesi olduğu eski haritalarda görülmektedir. Beyoğlu'nun Sultan Abdülaziz Dönemi ilk kadastral planları “Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal” (1857-1876) ile hazırlanmıştır. Bu kadastro haritalarına göre günümüzde Şair Ziya Paşa Caddesi ve Lakerdacı Sokak ile devam eden caddenin adı “Rue Chahssuovar” Şahsuvar Sokak, olarak geçmektedir. (Şekil 2.5)

Şekil 2.5: Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal”(1857-1876)(Atatürk Kitaplığı).

1887–1891 Huber Haritası’nda Büyük Hendek Sokağın ve iki tarafındaki yapı adalarının, yangınlar sonrasında değiştiği gözlenmektedir. Sokak düzleştirilmiş ve yapı adalarının parselasyonu yeniden yapılmıştır. Parsel ve bina boyutlarında belli bir sistem dikkati çekmektedir. Dar parseller üzerinde bitişik nizam sıra evlerle kentsel sokak düzeni sağlanmıştır. Yangın sonrasındaki çalışmaların gelişi güzel değil, alınan kararlar ve yapılan planlara dayanılarak uygulandığı anlaşılmaktadır.

R. Huber Haritalarında (1887-1891) ve Eduard Charles Goad Haritalarında (1848-1910) da sokak isimleri aynıdır.

Günümüzde şair Ziya Paşa Caddesi ve Lakerdacı Sokak ile devam eden caddenin adı “Rue Chahssuovar” şahsuvar Sokak olarak gösterilmektedir (şekil 2.6, şekil 2.7)

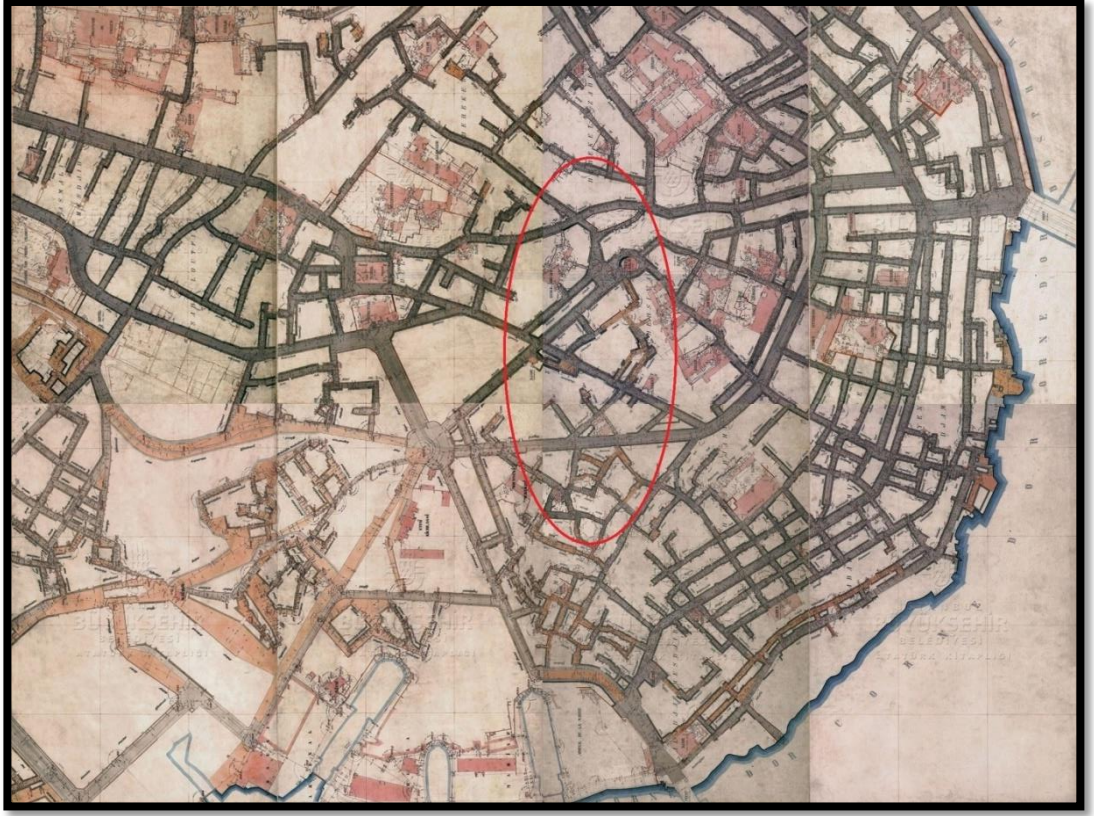

şekil 2.6: R. Huber Haritalarında şahsuvar Bey Camii Yakın Çevresi (1887-1891)(OBA Arşiv).

Şekil 2.7: Goad Haritası, Plan d'assurance de Constantinople. Vol. II Péra Galata. No 25. (1848-1910)(OBA Arşiv).

Deutsch Syndikat für Staebaliche Arbeten firmasının 1913-1914 yıllarında hazırladığı Alman Mavileri haritasında ise Şahsuvar Camii'nin bulunduğu mahallenin adının Chehsıvar; Günümüzde Şair Ziya Paşa Caddesi olarak geçmektedir. (Şekil 2.8)

2.2. Şahsuvar Bey Camii Yakın Çevresi

Şahsuvar Bey Camii hakkında bilinen eski kaynaklardan Ayvansarâyî Hüseyin Efendi tarafından 1768 tarihinde yazılan Hadikatü'ül-Cevâmî kitabında banisinin Fatih dönemi (1451-1481) denizcilerinden Şahsuvar Mehmed Bey olduğu belirtilmektedir.

“Gerek Galata, gerekse de Pera, bir ana aks ve on açılan sokaklardan oluşmaktadır”(Çelik, 1996, s.99).

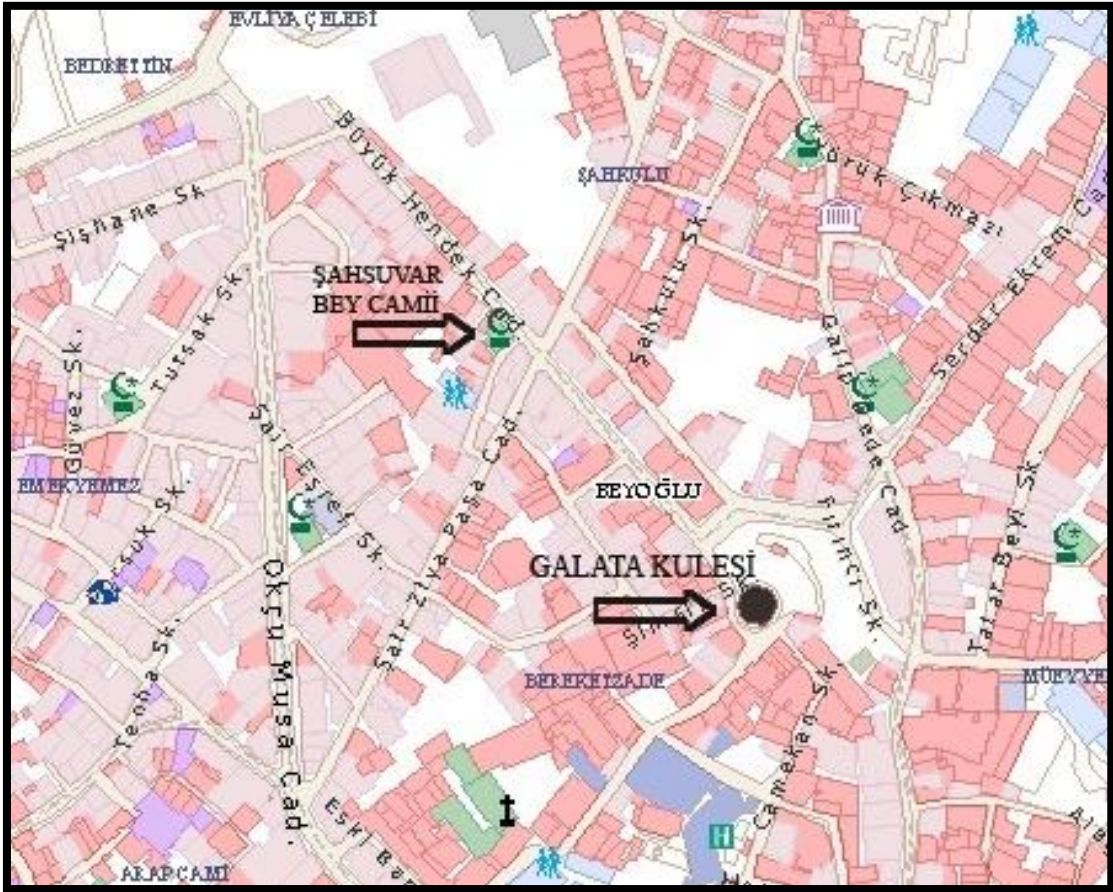
“Galata’daki ibadet yapıları sayıca fazla olmakla beraber, bunlar genellikle küçük boyutlu şeylerdir. Çoğu mescittir”(Cezar, 1991, s.98).

Galata’nın sur içi bölgesinde, Türklerce inşa edilen İslami eserler küçük cami ve mescitlerden ibarettir. Orta büyüklükte ya da bazı yönleriyle dikkate değer camiler, ancak Galata Surunun dışında ve asıl Beyoğlu olarak tanınan sırtın eteklerinde yapılmıştır. Galata ve asıl Beyoğlu’nda gayri İslami dinsel eserler, İslami eserlere nazaran sayıca daha fazla olduğu gibi çoğu da büyük boyutlu sayılabilecek yapılardır. (Cezar, 1991, s.189-190)

Denize eğimli arazinin nedeni ile sokaklar, merdivenlerle düzenlenmiştir ve iskele ve sur kapıları ile ilişki içindedir.

“Erken İslam kentlerinde farklı etnik grupların oturdukları mahallelerin duvarlarla birbirinden ayrıldığı sayısız örnek vardır. Oysa İstanbul’da Galata’nın dışında, duvarlarla çevrili hiçbir mahalle yoktur”(Kuban, 2000, s.242).

Sur içi bölgede ulaşım açısından iki ana aks günümüze ulaşmıştır, Voyvoda (Bankalar) Caddesi ve Perşembe Pazarı Caddesidir. Kuleden sahile doğru ışınal sokak açılımı arazinin yapısına göre yayılmaktadır (Şekil 2.9).

Şekil 2.9: Galata ve Şahsuvar Bey Camii yakın çevresi

“Daha küçük boyutlardaki mescitler o topluluğun önde gelen simaları, çoğunlukla da tüccarlar ve zanaatkârlar tarafından yaptırılırdı. Bu nahiye ismini bölge mescidini yaptıran kişiden almıştır.

“...Mahalleler bir mescit, kilise veya sinagogun etrafında gelişir”(İnalçık, 1996, s327).

1869 yılında Galata Kulesi çevresindeki, Şahsuvar Camii yakınındaki Büyük Hendek Sokak Karanfil Sokak ve İskender Sokak üzerinde yer alan arsalar yapılaşmaya açılmıştır. Böylece Galata Kulesi'nin yakın çevresinde, çoğu eski hendeklerin kapatılan yerlerinde, ya da eski ahşap evlerden temizlenen arsalarda olmak üzere, yüksek, kâgir, modern yapılaşma faaliyetleri yapılmaktadır. (Akın, 1198, s.110)

Altıncı Daire'nin çalışmaları sonucunda, Galata'nın sıkışık sokak ve ahşap konut ağırlıklı yerleşim dokusu yerini, geniş ve düz caddelerin oluşturduğu yapı adalarına ve kâgir yapılaşmaya bırakmıştır. "1875 Galata Kulesi yakın çevresinin imarı tamamlandı. Özellikle Büyük Hendek Sokak, modern binalarıyla örnek sokak haline geldi" (Akın, 1998, s.121).

Günümüzde çeşitli amaçlara hizmet eden dükkânları, otelleri, sanat atölyelerini, Gayri Müslim dini yapılarını barındıran Büyük Hendek Caddesindeki yapılar bitişik nizamlı ve kâgir binalar bulunmaktadır. (Şekil 2.10)

Şekil 2.10: Günümüzde Büyük Hendek Caddesi.

2.3 Şahsuvar Bey Camii Tarihçesi

Şahsuvar Bey Mescidi Şişhane ' den Kuledibi'ne uzanan Büyük Hendek Caddesi ve Lakerdacı Sokak'ın birleştiği köşede bulunmaktadır. Şahsuvar Bey Camii, zaman içinde yeniden yapılmış, çok sayıda onarım geçirmiş ve bugünkü durumuna küçük ölçekli mahalle mescidi olarak ulaşmışdır.

Ayvansarâyî Hüseyin Efendi tarafından 1768 tarihinde yazılan Hadikatü'l-Cevâmî kitabında Mescit, Fatih Sultan Mehmet (1451-1481) döneminde Şehsuvar Bey adında bir denizci tarafından vakfedildiği belirtilmiştir. Haritalarda alınan bilgilere göre o devirde caminin bulunduğu yerde Galata surları geçtiği görölmektedir. Büyük Hendek Caddesi'nin yerinde ise surlara bitişik büyük bir hendek bulunmaktadır. Caminin bu gün bulunduğu yerin yakınlarında, sur içinde inşa edildiği, yüzyıllar içinde harap olduğu yeniden yapıldığı düşünölmektedir.

“Ayvansarayı Hüseyin Efendi'nin Hadikatü'l Cevami' kitabında Şahsuvar Mescidi için; “Mescid-i mezbur fevkanidir. Banisi ni'me'l ceşden ba'zı umur-ı mühimme-i deryada istihdam olunmuştur. Kabri na-ma'lumdur. Mahallesi vardır.” yazmıştır” (Galitekin, 2001, s.429).

“Galata Kulesi civârında Şair Ziya Paşa (Lakerdacı Sokak) ve Büyük Hendek Caddeleri köşesinde fevkani bir camidir. Hadîka bânîin Fethe ve bâ'zımühim deniz seferlerine iştirâk edenlerden olduğunu yazar. Altı dükkânlar olan câmi'in ev veya ma'bed olduğu anlaşılmaz; şimdiki binâsının Sultan 'Aziz devrine 'aid olduğu tahmin edilebilir. İçinde 8,75 m. genişlik 6,35 m. derinlikte olup ayrıca 2.30 m. merdiven yuvası vardır. Duvarlar 45 sm. dir. Mihrab bir oyukdan ibarettir; hiçbir hususiyeti yoktur. Mihrab istikaameti cenubdan şarka 42° dir. Mahallesi 1934te hazfedilerek Bereket-zâde Mahallesine katılmıştır.”(Ayverdi,Fatih Devri,c.3, s.500,1953)

Eyice, Şahsuvar Bey Camii'nden; “19. yüzyılda mimari bakımdan arabesk üslupta yenilendiği anlaşılan bu tarihi eser uzun süre harabe halinde durduktan sonra 1954'te ihya edilmiştir.” şeklinde ifade etmektedir. (c.13, s. 309)

1858-1860 tarihli G. D'ostoya Haritasının 1870 öncesi bölgenin imar durumunu göstermesi açısından önemlidir. 1858–1860 D'Ostoya Haritasında, bir sokak niteliği taşımayan yol sur dışında kalmaktadır. Dolayısıyla caminin; bugün

bulunduğu yerin yakınlarında, muhtemelen sur içinde inşa edildiği, yüzyıllar geçtikçe harap olduğu, yangınlar geçirdiği, her seferinde yeniden yapıldığı düşünülmektedir. (Şekil 2.11)

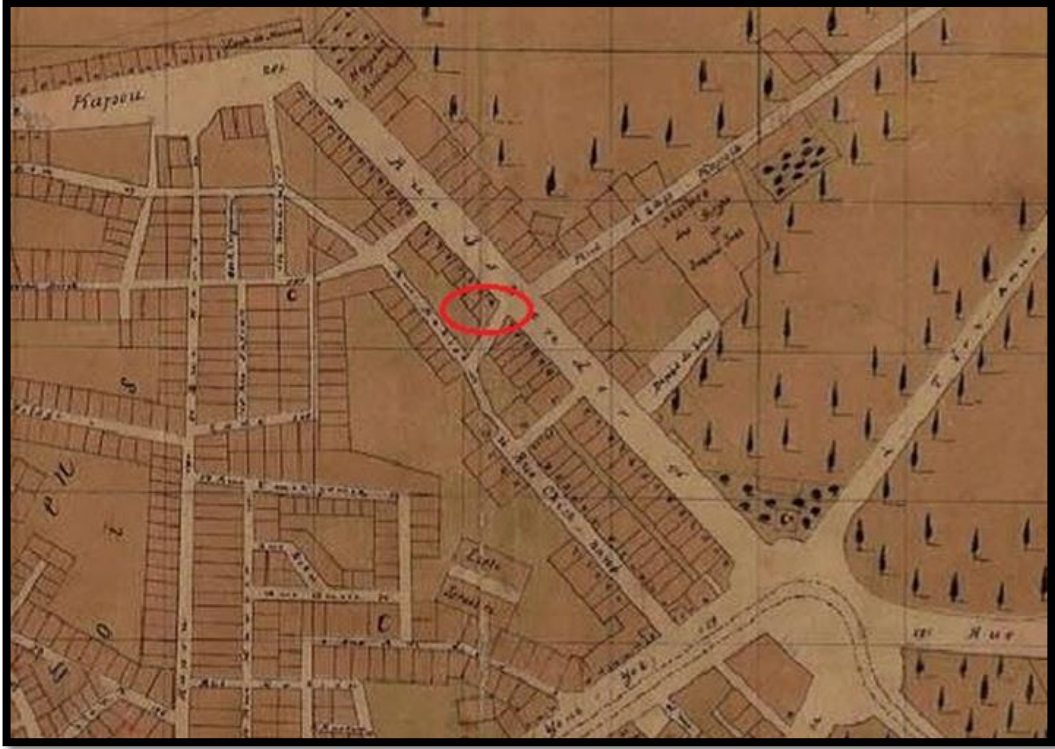
Şekil 2.11: 1858-1860 tarihli G. D'ostoya Haritasına göre Büyük Hendek Caddesi (OBA Arşiv).

1857-1891 yıllarına tarihlenen Beyoğlu kadastro planlarının bulunduğu haritada Şahsuvar Bey Camii'nin Lakerdacı Sokakta bulunan komşu bina ile arasında, batı cephesinde dar bir geçiş yolu olduğu görülmektedir. Dar yol yapı adasının etrafını sararak Büyük Hendek Caddesine ulaşımı sağlamaktadır. Harita 1857-1891 yıllarında cephede bulunan kapı ve pencerelerin kullanıldığını göstermektedir. (Şekil 2.12)

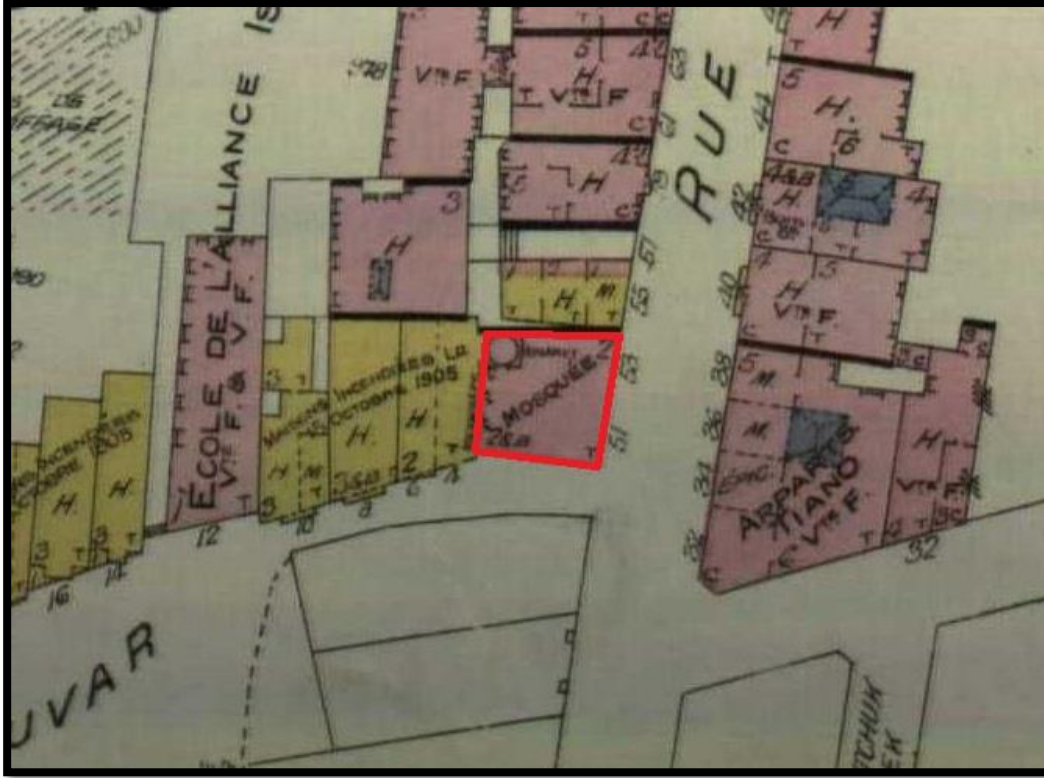
Şekil 2.12: Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal” (1857-1876) (Atatürk Kitaplığı).

1887–1891 Huber Haritası’nda Büyük Hendek Sokağın ve iki tarafındaki yapı adalarının, yangınlar sonrasında değiştiği gözlenmektedir. Sokak düzleştirilmiş ve yapı adalarının parselasyonu yeniden yapılmıştır. Parsel ve bina boyutlarında belli bir sistem dikkati çekmektedir. Dar parseller üzerinde bitişik nizam sıra evlerle kentsel sokak düzeni sağlanmıştır. Yangın sonrasındaki çalışmaların gelişi güzel değil, alınan kararlar ve yapılan planlara dayanılarak uygulandığı anlaşılmaktadır. (Şekil 2.13)

Şekil 2.13: R. Huber Haritalarında Şahsuvar Bey Camii ve Yakın Çevresi (1887-1891) (OBA Arşiv).

1904 yılına tarihlenen Charles Edouard Goad Haritalarına göre Şahsuvar Bey Camii'nin durumu görülmektedir. Haritada Şahsuvar Bey Camii'nin Lakerdacı sokaktaki komşu bina ile arasında bir geçit görülmektedir. Bilinmeyen bir tarihte, komşu binaya bitişik muhdes bir eklenti yapılarak bu geçit kapatılmıştır. Geçidin kapatılması, bu geçide bakan pencereleri işlevsiz bırakmıştır. (Şekil 2.14)

Şekil 2.14: Goad Haritası, Şahsuvar Camii Plan dassurance de Constantinople. Vol. II Péra Galata. No 25. (1848-1910) (OBA Arşiv).

Vakıflar Bölge Müdürlüğünden alınan raporda 7 Kasım 2003'te, Şahsuvar Bey Camii, 1 yaklaşık 30 metre uzaklıktaki Neve Şalom Sinagogu'nun bombalanması nedeniyle tahribata uğradığından dolayı minaresi sıvanmış, cephesi boyanmış, doğramalarının değiştirildiği ifade edilmiştir.

Son olarak 2014 yılı içerisinde Vakıflar Bölge Müdürlüğü' nün kontrolünde restorasyon uygulaması yürütülmekte olan yapıda özellikle minare gövdesinde strüktürel anlamda ciddi sorunların tespit olunması sonrasında minare duvarları şerefe kısmına kadar sökülüştür. Yapının güncel rölöve çalışması yapılmıştır. Feridun Çılı tarafından hazırlanan statik rapor göz önüne alınarak restorasyon projesi oluşturulmuştur.

3. ŞAHSUVAR BEY CAMİİ MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİ

3.1 Yapının Analizi

3.1.1 İç Tanımlama

Yapının Zemin katında bulunan son cemaat mahaline giriş doğu cephesinden sağlanmaktadır. Girişin karşısında merdiven yer almaktadır. Merdiven altında görevlinin kullanacağı mekan mevcuttur. Merdiven altında minare kaidesi içerisinde kazı sonucu bulunan hasarlı ve kullanılmayan minarenin eski girişi olduğu düşünülen kapı mevcuttur. Merdiven başlangıcında, kullanılmayan ahşap kapı karşısında ters mihrap nişi bulunmaktadır. Zemin döşemesi beton, tavan sıva ve boyalıdır. Duvarlara raspa yapılmıştır ve harman tuğla örgülüdür. Kaide ile nişler arasında kalan duvarda ve nişlerin bulunduğu duvarda yapısal çatlaklar mevcuttur. Araştırma kazısı sonucu özgün döşemeye ulaşılmıştır. Özgün olmayan betonarme merdiven bulunmaktadır. Şadırvan ve tuvaletleri giriş güney cephesinden demir bir kapı ile sağlanmaktadır.

Yapının birinci katında mescit katıdır. Zemin betonarme döşemedir. Duvarlar sıva raspası sonucu çıkan harman tuğladır. Tavan ise sıvalı ve boyalıdır. Mekana tablalı ahşap kapı ile girilmektedir. Mihrap ve minber bu katta bulunmaktadır. Mihrap duvarında kütle kaybı mevcuttur. Batıda bulunan duvarda delikli tuğla dolgulu nişler bulunmaktadır. Merdiven sahanlığına yapılmış olan muhtes merdiven ile kadınlar mahfiline ve minare merdivenine ulaşılmaktadır. Kadınlar mahfili zemin betonarme, tavan sıvalı ve boyalı duvarlar ise raspa yapılmış harman tuğla örgülüdür. Kadınlar mahfiline ve minare merdivenlerine ulaşmak için yapılmış muhtes ahşap merdiven kullanılmıştır.

3.1.1.1 Z01 Zemin kat son cemaat alanı

Büyük Hendek Caddesine bakan doğu cephesinin kuzey cephesiyle kesiştiği köşede 96cm x 263cm ölçülerinde ki özgün olmayan tek kanatlı ahşap görünümlü çelik kapıdan camiye giriş yapılmaktadır. Giriş kapısının karşısında üst kata çıkan merdiven altındaki boşluk cami görevli odası olarak kullanılmaktadır. Görevli odasında minare çıkış kapısı olduğu düşünülen bir kapı tespit edilmiştir. Giriş kapısından güneye doğru döndüğümüzde yüksekliği 375cm olan 870cm x 560cm ölçülerinde olan son cemaat yerine ulaşılmaktadır. 2014 yılı mevcut durumda sıva raspası yapılmıştır. Duvarlar tuğla (sıva raspası yapılmış), zemin beton, tavan beton + sıva + boyadır. Doğru cephesine bakan yerden yüksekliği 118cm olan 118cm x 190cm ölçülerinde olan 3 adet sivri kemerli pencere boşlukları bulunmaktadır. Birinci ve ikinci pencere boşluğunun arasında yerden yüksekliği 130cm olan 50cm x 100cm boyutlarında duvar içine gömülü elektrik panosu bulunmaktadır. Panonun 35cm altında da yine duvar içine gömülü elektrik kofrası bulunmaktadır. Doğru cephesi duvarında bulunan 3 adet sivri kemerli pencere boşluklarından, ikinci ve üçüncü pencerenin üst kotunda yerden yüksekliği 307cm olan lento amaçlı 20cm genişliğinde H profil bulunmaktadır.

Güney cephesinde 133cm x 239cm ölçülerinde 1 adet kapatılmış özgün çift kanatlı ahşap kapı bulunmaktadır. Kapının doğusunda yerden yüksekliği 123cm olan 119cm x 198cm ölçülerinde 1 adet sivri kemerli pencere boşluğu bulunmaktadır. Kapının batısında ise yerden yüksekliği 123cm olan 120cm x 192cm ölçülerinde 1 adet sivri kemerli pencere ve yerden yüksekliği 123cm olan 91cm x 196cm ölçülerinde tek merkezli yarım dairesel kemerli pencere boşluğu bulunmaktadır. Bu pencerelerin üzerinde ahşap hatıl bulunmaktadır. Güney duvarındaki ahşap hatılda kurtlanma ve çürümeler oluşmuştur.

Batı cephesinde yerden yüksekliği 120cm olan 121cm x 195cm ve 58cm x 195cm ölçülerinde iki adet niş bulunmaktadır. Yine batı cephesinde son cemaati weler kısmına bağlayan 98cm x 230cm ölçülerinde bir boşluk bulunmaktadır. Bu boşluk zeminden 93cm x 100cm boyutunda iki kanatlı ahşap kapak ile kapatılmış. Ahşap kapağın üstü ise delikli tuğla ile örülmüştür. Bu pencere ve kapı boşluklarının dönem haritalardan alınan bilgilere göre batı cephesinde bulunan bir geçide açıldığı, doğal aydınlatma ve giriş çıkışın sağlandığı düşünülmektedir. Kuzey cephesinde

minare kaidesi ve üst kata çıkan 90cm genişliğinde 6 basamaklı betonarme merdiven bulunmaktadır. 6 basamaktan sonra merdiven sahanlığına ulaşılmaktadır. Bu betonarme merdivenin ilk 3 basamağına denk gelen yüzeyde 36cm derinliğinde 110cm x 300cm ölçülerinde yarım dairesel ters mihrap nişi bulunmaktadır. Sahanlıktan 180 derece dönerek son cemaat alanının kuzey duvarı arkasından devam eden 150cm genişliğindeki betonarme merdiven ile üst kata ulaşılmaktadır. Kuzey cephesinde bulunana minare kaidesinde kılcal çatlaklar vardır. Giriş kapısı üzerinde ve kaide ile batıda bulunan duvarı bağlayan duvarda yapısal çatlaklar vardır.

Son cemaat yerinin tabanında iki ayrı yerde yapılan 1.17m² ve 0.26m²'lik araştırma kazısı sonucu -31cm kotunda özgün döşeme kotu bulunmuştur.(Şekil:3.7-3.8-3.9-3.10-3.11)

3.1.1.2 N01 Birinci kat mescit alanı

Son cemaat yerinin kuzeyinde cepheye bitişik minare kaidesinin yanında bulunan betonarme merdivenle üst kata çıkılmaktadır. Burada iki kollu, 60cm genişliğinde muhdes bir ahşap merdivenle mahfil katına çıkış ve iki kanatlı 128cm x 217cm ölçülerinde tablalı ahşap kapı ile mescit alanına giriş bulunmaktadır. Mescit alanı üst katta, doğu-batı doğrultulu dikdörtgen planlı olup 880 x 630cm boyutlarında ve 473cm yüksekliğindedir. Güney (kıble) ve doğu cephelerinden doğal aydınlatma ve havalandırma sağlanmaktadır. Güney cephesi Lakerdacı Sokağa, doğu cephesi Büyük Hendek Caddesine bakmakta, kuzey ve batı cepheleri sağır cephelerdir. Birinci katta bulunan at nalı kemerli ve yonca kemerli pencereler IX. yy.'ın ikinci yarısında itibaren İstanbul'da varlığını hissettiren oryantalist akımlardan etkilenilerek yapıda kullanılmıştır.2014 yılı mevcut durumda sıva raspası yapılmıştır. Duvarlar tuğla üzerine, zemin beton, tavan beton + sıva + boyadır.

Doğu cephesinde at nalı kemerli 120cm x 278cm ölçülerinde ve yerden 107cm yüksekliğinde 3 adet pencere boşlukları vardır. Yine Doğu cephesinde yonca kemerli 107cm x 260cm ölçülerinde yerden 118cm yüksekliğinde bir adet pencere bulunmaktadır. Doğu duvarında elektrik tesisat borularının geçtiği bölgelerde yüzey kayıplarına rastlanmaktadır.

Güney cephesinde yarım dairesel mihrap vardır. Mihrabın 30cm yüksekliğine kadar sıva raspası sonucu malzeme kayıpları oluşmuştur. Mihrabın doğu ve batısında at nalı kemerli 120cm x 280cm ölçülerinde ve yerden 107cm yüksekliğinde 2 adet

pencere boşlukları vardır. Batıdaki boşluğun yanında yerden 100cm ve 314cm yüksekliğinde 2 adet 95cm x 115cm ölçülerinde de pencere boşluğu bulunmaktadır.

Batı duvarı lojman binası ile bitişiktir. Yerden 100cm ve 323cm yükseklikte 4 adet 125cm x 110cm, 2 adet 65cm x 110cm ölçülerinde niş bulunmaktadır. Nişlerin içi delikli tuğla ile örülüdür. Bu nişlerin bitişik nizam komşu yapı nedeniyle artık kullanılamayan, geçmişte doğal aydınlatma ve havalandırma sağlamış pencere boşlukları olduğu düşünülmektedir. Yerden 230cm yüksekliğinde ahşap hatıl bulunmaktadır. Ahşap Hatılda Çürüme ve kurtlanma tespit edilmiştir.

Kuzey duvarında cami minaresi bulunmaktadır ve kadınlar mahfili bulunmaktadır. (Şekil 5.12-5.13-5.14-5.15)

3.1.1.3 N02 Kadınlar mahfili alanı

Kadınlar mahfili caminin kuzey cephesi üst kat çıkış merdiveni üzerinde cami minaresi ve doğu cephesi arasında yer almaktadır. 245cm x 510cm boyutlarında 218cm yüksekliğinde zemini beton, tavanı beton + sıva + boya ve tuğla duvardır. (raspa yapılmış). Mahfil katına kuzey ve doğu cephe duvarlarına bitişik iki kollu muhdes 63cm genişliğinde muhdes ahşap merdiven ile ulaşılmaktadır. Mahfil katının batısında minarenin 64cm genişliğinde şerefeye çıkış kapısı vardır. Güneyi 101 mescit alanına bakmaktadır. Doğu cephesinde yonca yaprağı şeklinde 280cm x 107cm boyutlarında pencere bulunmaktadır.(Şekil 3.16- 3.17-3.18)

3.1.1.4 Şadırvan

Caminin batı cephesine birleşik olan lojman binasının giriş katındadır. Şadırvan -WC alanına giriş caminin güney cephesinin baktığı Lakerdacı Sokaktadır. 96cm x 241cm boyutlarındaki demir kapıdan girilmektedir. Duvar ve zemin döşemesi seramik tavanı betonarmedir. Girişte 150cm genişliğinde 420cm uzunluğunda hol bulunmaktadır. Holün bitiminde batı cephesinde 103cm x 73cm boyutunda görevli yeri vardır. Holün bitiminde 100cm genişliğinde ki geçişten 275cm x 393cm boyutlarındaki şadırvan alanına ulaşılmaktadır. Şadırvan alanının kuzey ve doğu cephelerinde abdest almak için oturak ve musluklar vardır. Batı cephesinde 150cm genişliğindeki geçişten tuvaletler bölümüne ulaşılmaktadır. Tuvaletler alanının batı cephesinde ortalama 140cm x 110cm boyutlarında üç adet tuvalet bulunmaktadır. Güney cephesinde iki adet lavabo vardır. Doğu cephesinde ise üç adet pisuar vardır.

3.1.2 Dış Tanımlama

Yapının Doğu Cephesinde zemin katta zemin kat pencereleri ve giriş çıkışın sağlandığı kapı bulunmaktadır. Cephe boyunca pencere aralarında sütunçeler ve üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır. Kat silmesi ve birinci kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. Birinci katta bulunan at nalı pencereler, cephenin sağında bulunan yonca kemerli pencere, kirpi saçak ve taç alınlık önemli cephe öğelerindedir.

Yapının Güney Cephesinde zemin katta kapalı bir kapı bulunmaktadır. Cephe boyunca pencere aralarında sütunçeler ve üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır. Kat silmesi ve birinci kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. Birinci katta bulunan at nalı pencereler, , kirpi saçak ve taç alınlık önemli cephe öğelerindedir.

Yapının Kuzey Cephesi zemin katında ve birinci katın bir bölümü yan bina ile komşudur. Hasar görmüş olan minareye ulaşabilmek için iskele mevcuttur

3.1.2.1 Cepheler

19. yüzyılın ikinci yarısında genellikle Neoklasik - Eklektisist üslupta yapılmış 2–5 katlı kâgir yapılarla çevrili olan caminin birinci kat cephesi, dönemin bir başka üslubu olan Oryantalist karakter gösterir. At nalı ve yonca şeklinde kemerler ile saçak hizasındaki mazgal dişleri bu üslubun tipik özelliklerindedir. Üst katta cadde-sokak köşesinde enine ve boyuna duvar çıkıntılarıyla hareketli ifadeye sahip bir çıkma vardır. Çıkma üzerinde her iki cephede üçlü at nalı kemerli pencere grubu bulunmaktadır. Cadde cephesinde pencerelerin kenarlarında silmeler vardır, daha sade olan sokak cephesinde bu silmeler yoktur. Mihrap, sokak cephesi orta pencere boşluğunun yerinde dışa doğru yarım silindirik ve konik çıkıntılı olarak yer almaktadır. Çıkmanın yanında cadde cephesinde yer alan yonca kemerli pencere; yukarı çıkışı sağlayan merdiven mekânının aydınlatılmasını sağlar. Diğer cephedeki üst üste iki muhdes dikdörtgen pencere sonradan açılmıştır. Üst kattaki Oryantalist üsluba karşılık, alt kattaki sivri kemerler Neogotik etkilidir. Caminin iki kanatlı orijinal giriş kapısı sokak cephesindedir. Ancak ileri tarihli bir onarımda bu giriş iptal

edilerek, cadde cephesindeki sivri kemerli pencere kapıya dönüştürülerek önden giriş sağlanmıştır. (Şekil 3.1-3.2-3.3-3.4-3.6)

3.1.3 Minare

Minare, caminin kuzey cephesi ile batı cephesinin kesiştiği yerde bulunmaktadır. Caminin arkasında kalmıştır. Minare kaidesi kuzey cephe duvarına bitişik olup, şerefeye çıkış kadınlar mahfilinden ahşap basamaklarla yapılmaktadır. Tuğla minaredir. İç çapı 64cm dış çapı 105cm ve şerefe döşemesine kadar olan yüksekliği 1276cm'dir.

Minare geçmiş yıllarda çok sayıda onarım geçirmiş ve özgünlüğünü yitirmiştir. Minare son olarak, 1999 Marmara Depremi ile 2003 Neve Şalom Sinagogu bombalaması sırasında hasar görmüştür, derin yapısal çatlakları vardır.(Şekil 3.19-3.20)

Şekil 3.1: Şahsuvar Bey Camii Doğu Cephesi.

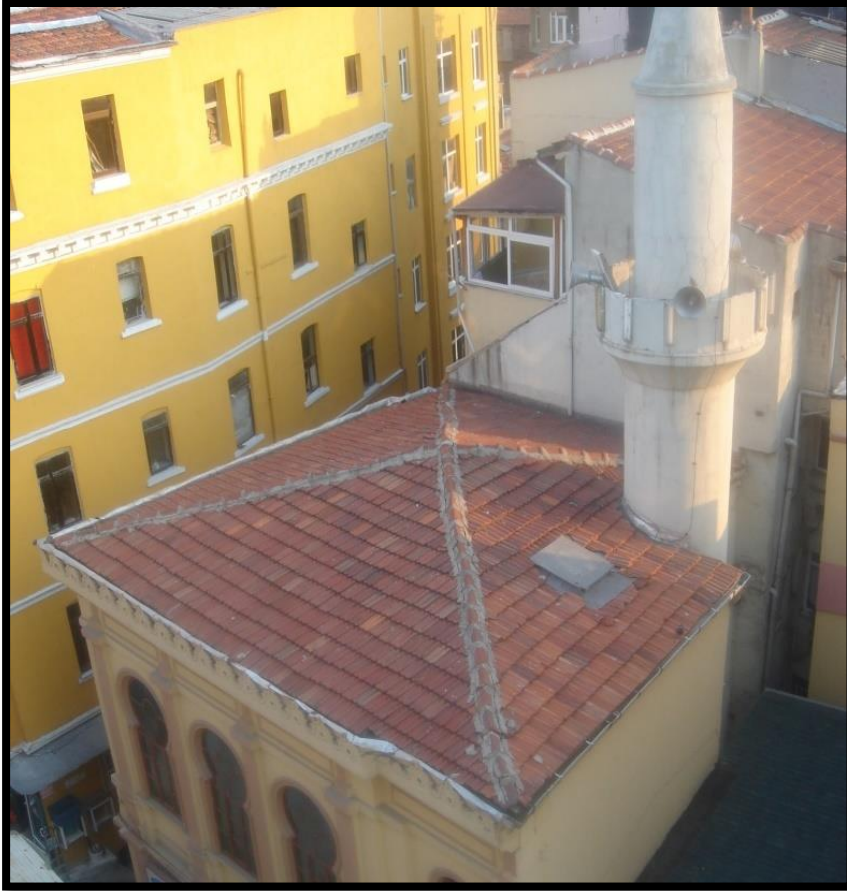
Şekil 3.2: Şahsuvar Bey Camii Doğu Cephesi.

Şekil 3.3: Şahsuvar Bey Camii Güney Cephesi.

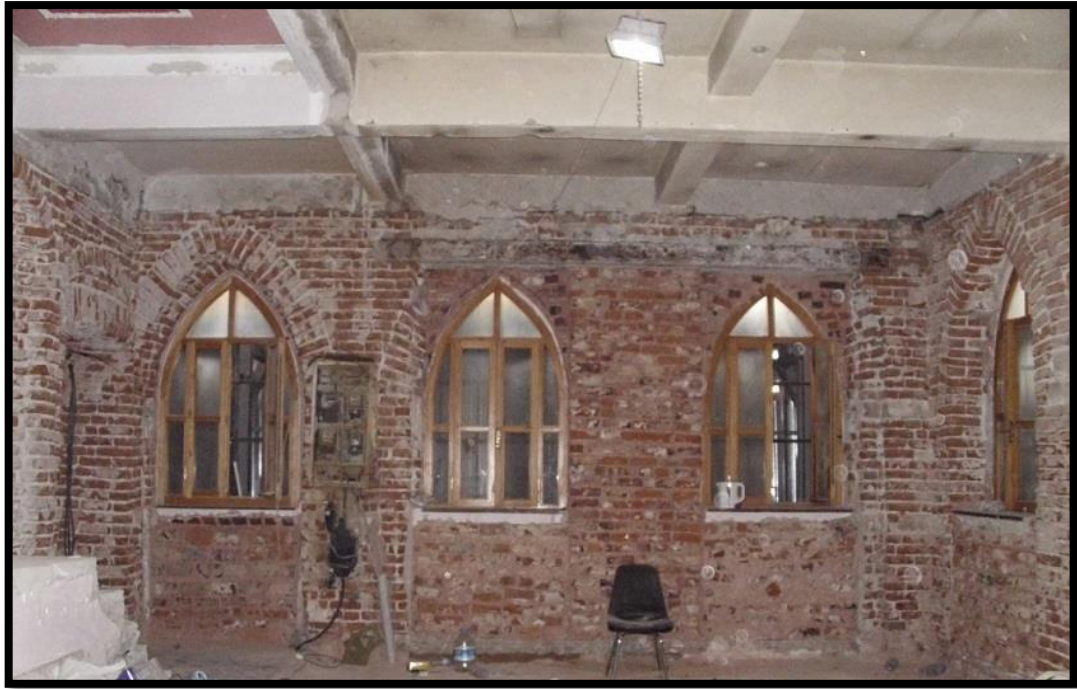
Şekil 3.4: Şehsuvar Bey Camii Güney Cephesi.

Şekil 3.5: Şehsuvar Bey Camii Doğu ve Kuzey Cephesi.

Şekil 3.6: Zemin kat son cemaat alanı kuzey duvarı giriş holü ve merdivenler.

Şekil 3.7: Zemin kat son cemaat alanı doğu duvarı.

Şekil 3.8: Zemin kat son cemaat alanı güney duvarı.

Şekil 3.9: Zemin kat son cemaat alanı batı duvarı.

Şekil 3.10: Zemin kat son cemaat alanı kuzey duvarı.

Şekil 3.11: Birinci kat çıkış merdivenleri.

Şekil 3.12: Birinci kat mescit alanı.

Şekil 3.13: Birinci kat mescit alanı.

Şekil 3.14: Kadınlar mahfili ve mescit giriş kapısı.

Şekil 3.15: Kadınlar mahfili çıkış merdivenleri.

Şekil 3.16: Kadınlar mahfili.

Şekil 3.17: Kadınlar mahfili ve minare çıkış kapısı.

Şekil 3.18: Kadınlar mahfili ve minare çıkış kapısı

Şekil 3.19: Minare çıkış merdivenleri.

Şekil 3.20: Minere şerefesi ve seren.

3.2 Mimari ve Yapısal Elemanların Analizi

3.2.1 Temeller

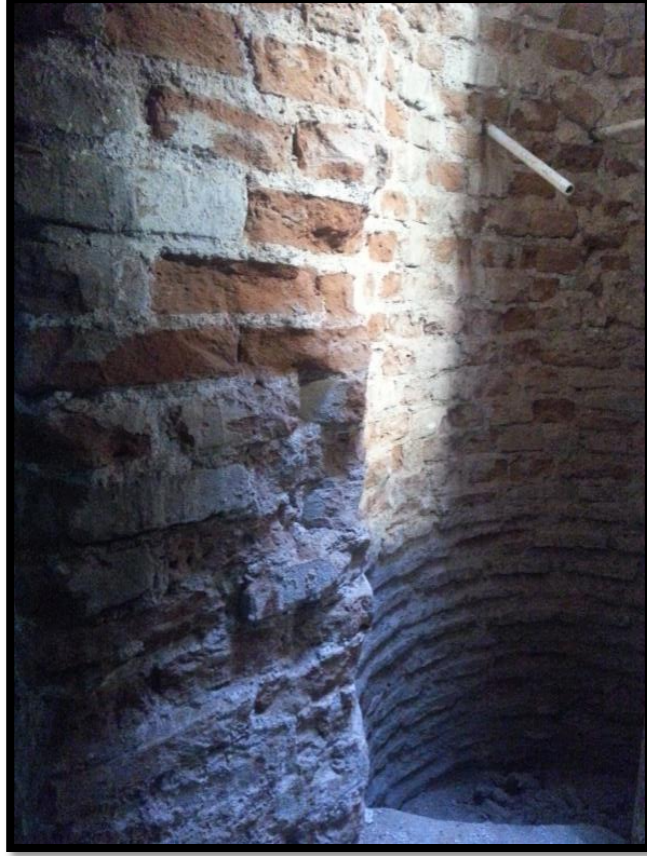
Yapı eğimli bir arazi üzerine oturmaktadır ve taş temellere sahiptir.

3.2.2 Duvarlar

Duvarlarda tüm muhdes ek ve dolgular kaldırılmış, yapının özgün halinin tuğla duvar örgü sisteminde olduğu anlaşılmıştır. Yapının Zemin kat duvarları 50-82 cm kalınlığında harman tuğla örgüdür. Yapıdaki duvarlara sıva raspası uygulanmıştır. (Şekil 3.21)

Birinci katta bulunan ahşap lambri ve seramikler kaldırılarak sıva raspası uygulanmış özgün tuğla örgü sistemine ulaşılmıştır. Duvar kalınlığı 50cm kalınlığındadır.

Doğu, Güney cephesinde yapının tüm muhdes çimento esaslı ekleri kaldırılarak taş silme ve harman tuğla duvar örgüsüne ulaşılmıştır.

Şekil 5.21: Duvarların örgü sistemi

3.2.3 Döşemeler

Zemin katta özgün döşeme üzerine yükseltilmiş döşeme uygulanmıştır. Giriş kapısı önünde muhdes seramik uygulaması vardır. Özgün döşemeye araştırma kazıları sonucu ulaşılmıştır. Katları bağlayan döşemelerin betonarme malzeme muhdes ek olduğu tespit edilmiştir. Birinci kat döşemesi betonarme döşemedir. Mahfil katında muhdes ahşap merdivenle çıkılan betonarme döşeme kullanılmıştır. (Şekil 3.22-3.23-3.24-3.25-3.26)

Şekil 3.22: Z01 Zemin kat son cemaat alanı döşemesi.

Şekil 3.23: Z01 Zemin kat son cemaat alanı giriş kapısı önü döşemesi.

Şekil 3.24: Araştırma kazısı sonucu ortaya çıkan özgün döşeme.

Şekil 3.25: N01 Birinci kat döşemesi döşeme kirişleri.(08/2014)

Şekil 3.26: Mahfil katı döşemesi.

3.2.4 Çatı

Ahşap kırma çatı Marsilya kiremit ile kaplanmıştır.(Şekil3.27,3.28)

Şekil 3.27: Ahşap kırma çatı.

Şekil 3.28: Ahşap kırma çatı kaplaması.

3.2.5 Minare

Kuzeybatı köşede yer almakta olup caminin batısına gizlenmiştir. Taş temel üzerine tuğla kaide ve tuğla duvarlara sahiptir. Şerefeye çıkış mahfil katından ahşap basamaklarla yapılmaktadır. Minarenin zemin kat hizasında (± 0.00) bir kaidesi vardır. Kaide içine girilemediği için durumu gözlemlenememiştir. Giriş holünde giriş kapısını karşısında minare kaidesinde şerefeye çıkışı sağlayan fakat günümüzde kapatılarak kullanılmayan kapı tespit edilmiştir. Minare geçmiş yıllarda çok sayıda onarım geçirmiştir. Son olarak 1999 depremi ve 2003 Neve Şalom Sinagogu bombalanması sırasında hasar görmüş derin yapısal çatlaklara sahiptir. (Şekil 3.29-3.30-3.31)

Şekil 3.29: Minare şerefesi.

Şekil 3.30: Minare merdivenleri.

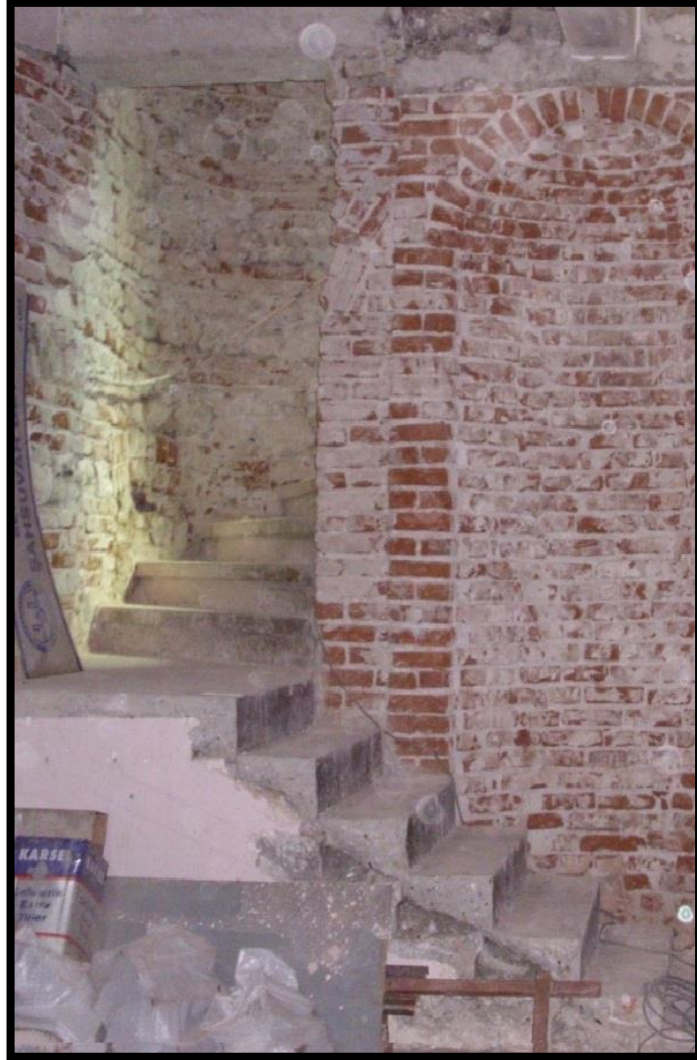

Şekil 5.31: Minare merdivenlerine mahfil katından çıkış.

3.2.2 Mimari elemanlar

3.2.2.1 Merdivenler

Zemin kat ile birinci kat arasında bulunan betonarme bir merdivenle üst kata çıkılmaktadır. Giriş katı son cemaat alanından başlayan muhdes bir merdivendir. Birinci Kat merdiven sahanlığından kadınlar mahfiline 66 cm genişliğinde muhdes, dar bir ahşap merdivenle ulaşılmaktadır.(Şekil 3.32-3.33-3.34-3.35-3.31)

Şekil 3.32: Birinci Kata (Harim katı) çıkan merdiven.

Şekil 3.33: Birinci Kata (N01 Harim katı) çıkan merdiven.

Şekil 3.34: Mahfil katına çıkan muhdes merdiven.

Şekil 3.35: Mahfil katına çıkan muhdes merdiven.

3.2.2.2 Kapılar

Yapıda kullanılan kapılar ahşaptır. Yapıya girişi sağlayan Doğu cephesindeki DV1, K1 numaralı giriş kapısı ahşap kaplamalı çelik kapıdır. (Şekil 3.36)

Zemin kat DV2 K2 numaralı, güney cephesinde bulunan Günümüzde kullanıma açık olmayan kapı özgün ahşap kapıdır. (Şekil 3.37)

Zemin kat giriş holünde görevli yeri olarak ayrılan bölüme girişi sağlayan K3 numaralı özgün olmayan kapı ahşap kaplamalıdır. (Şekil 3.38)

Zemin kat giriş holü merdiven altında giriş kapısını karşısında minare kaidesinde minare çıkışının olduğu düşünülen K4 numaralı kapı varlığı tespit edilmiştir.

Zemin kat güney cephesinde bulunan muhdes demir kapı ise şadırvan ve tuvaletler girişi sağlamaktadır. (Şekil 3.40)

1.kat mescit bölümüne açılan (K1 numaralı) ahşap tablalı kapı bulunmaktadır. (Şekil 3.39) (Şekil 3.36-3.37-3.38-3.39)

Şekil 3.36: Doğu cephesi giriş kapısı,
DV1 K1 numaralı kapı dış görünüş

Şekil 3.37: Doğu cephesi giriş kapısı,
DV1 K1 numaralı kapı iç görünüş.

Şekil 3.38: Güney cephesi
kullanılmayan özgün ahşap kapı,
DV2 K2 numaralı kapı dış görünüş

Şekil 3.39: Güney cephesi
kullanılmayan özgün ahşap kapı
DV2 K2 numaralı kapı iç görünüş.

Şekil 3.40: Zemin kat giriş holü görevli yeri kapısı
K3 numaralı kapı dış görünüş

Şekil 3.41: Zemin kat giriş holü görevli yeri kapısı
K3 numaralı kapı iç görünüş.

Şekil 3.42: Mescit katı harim alanı giriş kapısı birinci kat K1 numaralı kapı dış görünüş

Şekil 3.43: Mescit katı harim alanı giriş kapısı birinci kat K1 numaralı kapı iç görünüş.

Şekil 3.44: Güney cephesi şadırvan ve tuvalet giriş kapısı.

3.2.2.3 Pencereleler

Yapının tüm pencereleri ahşaptır.

Zemin katta bulunan özgün olmayan DV1-P1 kodlu sivri kemerli ahşap pencereler, üstte ve yanlarda sabit bir çerçeve, altta açılır iki kanattan oluşturulmuştur. Güney ve Doğu cephesi zemin kat pencere önlerinde demir parmaklıklar bulunmaktadır. (Şekil 3.41)

Zemin katta bulunan özgün olmayan DV2-P2 kodlu yuvarlak kemerli ahşap pencere, üstte sabit bir çerçeve, altta açılır iki kanattan oluşturulmuştur. Dış cephede pencere önlerinde demir parmaklıklar bulunmaktadır. (Şekil 3.42)

1. katta DV1-P1 kodlu bir adet yonca kemerli ahşap pencere bulunmaktadır. Üstte sabit çerçeve, altta bir sabit çerçeve ve açılır kanattan oluşmaktadır. Pencerelerde renkli camlar kullanılmıştır. (Şekil 3.43)

1 katta DV 1- P2 kodlu üç adet, DV2- P2 kodlu iki adet özgün olmayan at nalı kemerli ahşap pencerelerin, üst ve yan bölümlerinde sabit bir çerçeve, altta açılır tek kanattan oluşturulmuştur. Pencerelerde renkli camlar kullanılmıştır. (Şekil 3.44)

1. katta DV2-P3 kodlu özgün olmayan üst üste yerleştirilmiş iki adet muhdes boşluk bulunmaktadır. (Şekil 3.45)

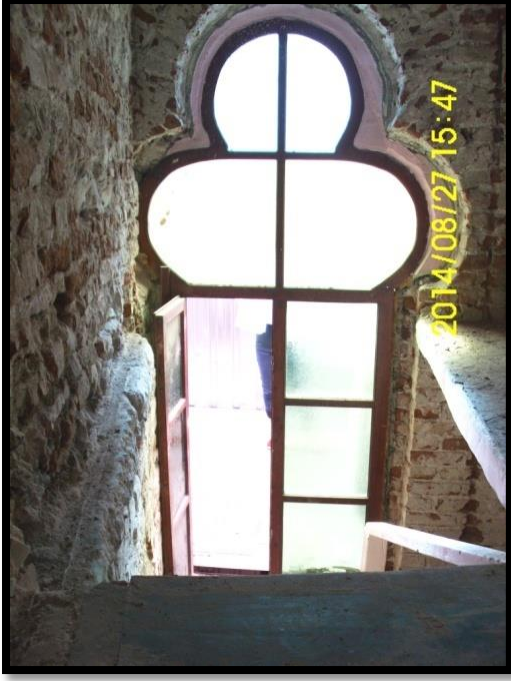
Şekil 3.45: Zemin kat DV1-P1 kodlu sivri kemerli pencere dış görünüş.

Şekil 3.46: Zemin kat DV1-P1 kodlu sivri kemerli pencere iç görünüş.

Şekil 3.47: Zemin kat DV2-P2 kodlu yuvarlak kemerli ahşap pencere.

Şekil 3.48: Birinci kat DV1-P1 kodlu yonca kemerli ahşap pencere dış görünüş.

Şekil 3.49: Birinci kat DV1-P1 kodlu yonca kemerli ahşap pencere iç görünüş.

Şekil 3.50: Birinci kat DV1-P2 kodlu at nalı kemerli ahşap pencere dış görünüş.

Şekil 3.51: Birinci kat DV1-P2 kodlu at nalı kemerli ahşap pencere iç görünüş.

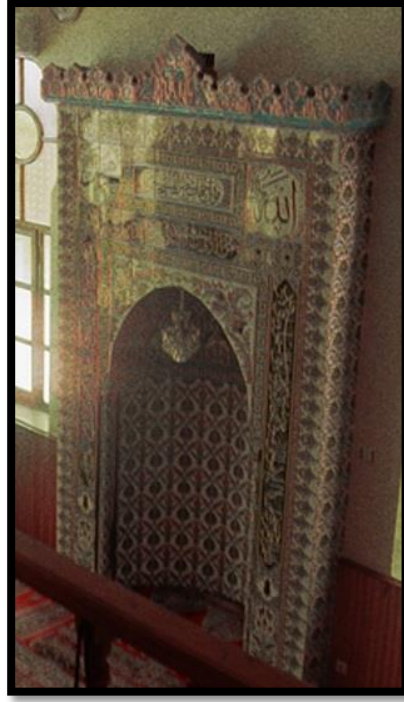

Şekil 3.52: Birinci kat DV2-P3 kodlu muhdes boşluk.

3.2.2.4 Mihrap

Zemin kat son cemaat yerinde kullanılmayan ahşap kapının karşısında merdiven başlangıcında mihrap nişi bulunmaktadır, yarım daire şeklindedir ve tuğla örgülüdür. seramiklerle kapatılan duvarlardaki eklentiler söküldükten sonra mihrap nişi ortaya çıkarılmıştır.

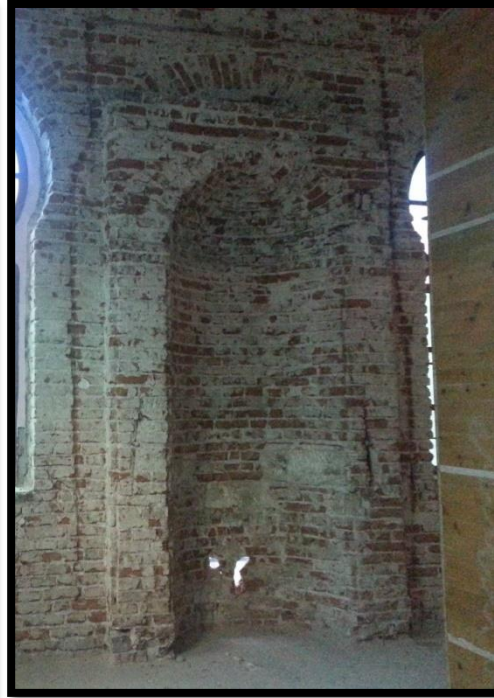
Birinci kat mescit mekânında bulunan mihrap tuğla örgülü ve yarım dairese şeklindedir. Mihrap, geç dönem eki olduğu anlaşılan fayanslı taçtan arındırılarak bir niş olarak bırakılmıştır. Mihrap duvarında eklentiler kaldırıldıktan ve raspa yapıldıktan sonra kütle kaybı olduğu görülmüştür. (Şekil 3.46-3.47-3.48)

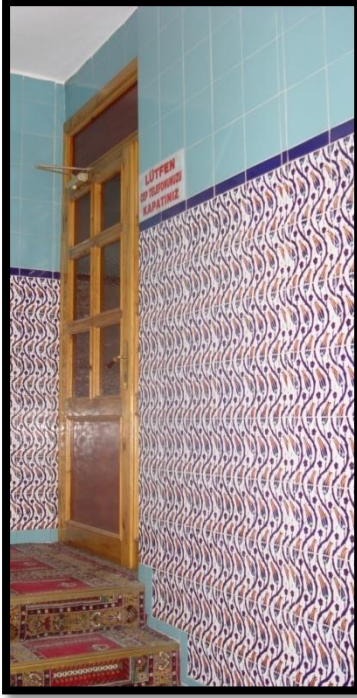
Şekil 3.53: N01 Harim katı seramik bezemeli mihrap nişi.

Şekil 3.54: N01 Harim katı seramik bezemeli mihrap nişi dış görünüşü.

Şekil 3.55: N01 Harim katı seramik bezemeli mihrap nişi iç görünüşü.

Şekil 3.56: Seramikler sökülmeden önce merdiven başlangıcı mihrap (08/2014)

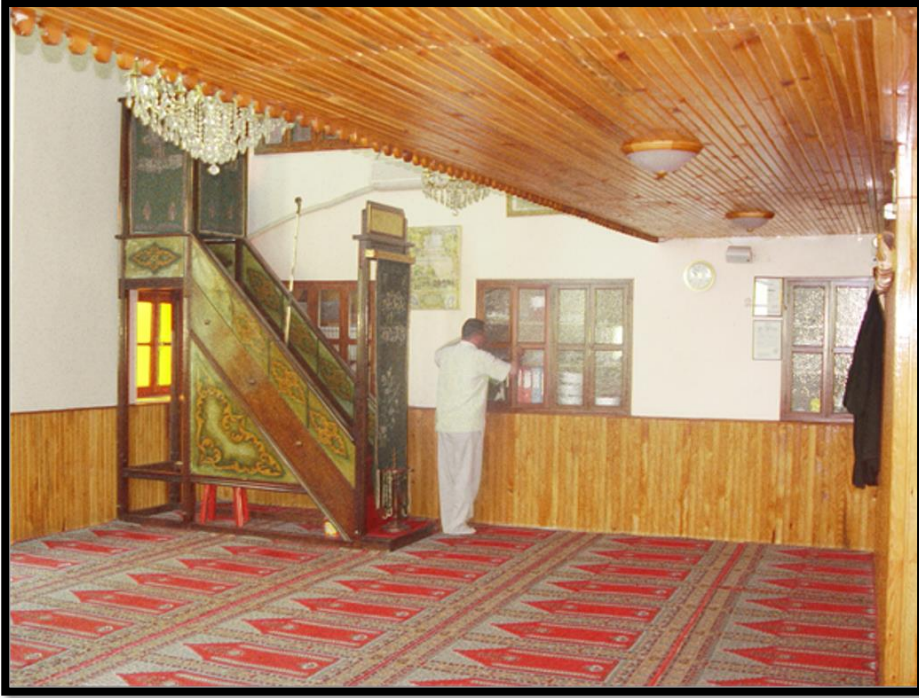
Şekil 3.57: Seramikler söküldükten sonra raspa sonrası görünüşü.(08/2014)

3.2.2.5 Nişler

20. yüzyıl başına ait iki eski haritada Şahsuvar Bey Camii'nin Güneydoğu yönünde Lakerdacı Sokaktaki komşu bina ile arasında bir geçit görülmektedir. Bilinmeyen bir tarihte, komşu binaya bitişik muhdes bir eklenti yapılarak bu geçit kapatılmıştır. Geçidin kapatılması, bu geçide bakan pencereleri işlevsiz bırakmıştır. Zemin katta ve birinci katta bu pencere boşlukları kapatılarak niş olarak kullanılmıştır.

Zemin kat son cemaat yerinde DV3 numaralı duvarda üç adet niş bulunmaktadır. N1 numaralı niş sivri kemerli pencere boşluğu olup delikli tuğla ile doldurulmuştur. N2 numaralı niş duvarın diğer kısmında ahşap bir kapakla kapatılmış bir kapı boşluğu görünümündedir. Delikli tuğla ve tuğla dolguludur. N3 Numaralı sivri kemerli bir pencere boşluğu olup harman tuğla dolgulu dar bir niştir.

Mescit katında DV3 numaralı duvarda altı adet niş bulunmaktadır. Yapının güney cephesinde de bulunan pencere olarak kullanılan muhdes boşluklar gibi üst üstedir. Üçü altta olmak üzere toplam altı adettir. Delikli ve harman tuğla doldurularak niş olarak kullanılmıştır. (Şekil 3.49-3.50)

Şekil 3.58: N01 Birinci katta bulunan nişler ve minberin raspa öncesi görünüşleri.

Şekil 3.59: Raspa sonrası mescit katında bulunan nişler.

3.2.2.6 Minber

Özgün olmayan ahşap minber koruma altına alınmıştır. (Şekil 3.51)

Şekil 3.60: Koruma altına alınan minber.

3.3 Fiziksel Durum

Şehsuvar Bey Camii, çeşitli onarımlarla günümüze kadar yıpranarak gelmiştir. Günümüzde yenilenme sürecinde olan caminin yapısal ve mimari elemanları özgünlüğünü büyük ölçüde yitirmiştir. Fiziki açıdan en kötü durumda minare bölümü bulunmaktadır.

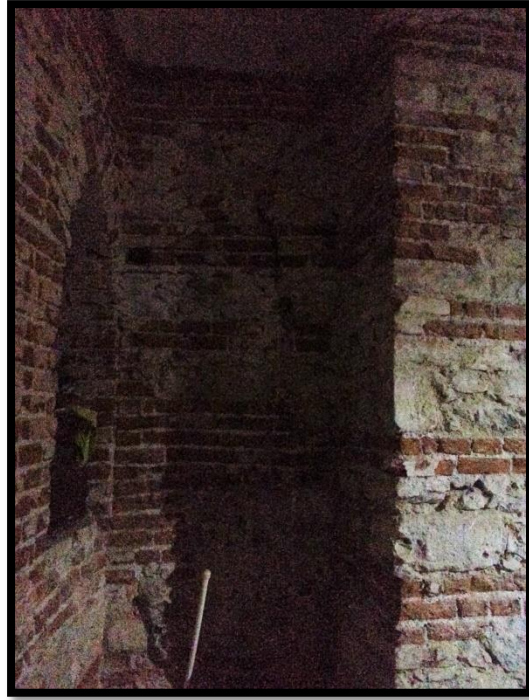
3.3.1 Taşıyıcı sistemde olan bozulmalar

(Bölgede yaşanan depremler ve yangınlar sonucu yenilenmiş olan) yapının taşıyıcı sisteminde strüktürel sorunlar bulunmaktadır.

Kuzey duvarı kaide yanı duvarında derin yapısal çatlaklar vardır. (Şekil 3.52-3.53-3.54-3.55)

Şekil 3.61: Minare kaidesi yanı tuğla duvarda üst kısımda oluşmuş çatlak.

Şekil 3.62: Minare kaidesi yanı tuğla duvar üst kısımda oluşmuş çatlak.

Şekil 3.63: Doğu cephesinde bulunan Kat silmesi ve altındaki tuğla duvarda bulunan yapısal çatlak.

Şekil 3.64: Doğu cephesi giriş kapısı üst köşede oluşan çatlak.

Minare duvarlarında şerefeden sonrası tahrip olmuştur. Duvarlarında yapısal çatlaklar bulunur. (Şekil 3.56-3.57)

Şekil 3.65: Batı Minare duvarı.

Şekil 3.66: Minare duvarı.

3.3.2 Malzeme ve eleman ölçeğinde fiziksel bozulmalar

Yapıda yer alan tüm değişim ve bozulmaların belirlenebilmesi için yapıdan alınacak malzeme ve elemanlara ilişkin örneklerin incelenmesiyle oluşturulacak malzeme inceleme raporu oluşturulması en doğru yaklaşımdır. Ancak gözlem metodu el ile muayene, ve benzer yöntemler ile malzeme bozulmaları ve nedenlerinin saptanması kısmen mümkündür. Bu tez çalışması kapsamında, malzeme incelemesi ağırlıklı olarak dıştan gözlemlere dayalı olarak yapılmıştır. Yapıdaki değişim ve bozulmaların ifade edildiği çizimler röleve çalışması sırasında yapılan gözlemler temel alınarak hazırlanmıştır.

3.3.2.1 Değişim ve eklentiler

Şehsuvar Bey Camii'nde gerek kullanıcılar gerekse belediyeler tarafından müdahalelere uğramıştır. Bilinçsizce yapılan eklemeler, onarımlar, değişim ve kaldırmalar sonucu caminin özgün yapısı ile aykırılıklar oluşmuştur. Bu değişimler; ekleme, değiştirme-yenileme, Temizleme olarak üç bölümde ele alınmıştır.

Ekleme: Yapının Özgün halinde bulunmayan ve zaman içinde yapıya eklenen özgün karaktere aykırı yapı birimleri ve elemanları ekleme başlığı altında ele alınmıştır.(Yapıya eklenen ıslak hacimler, merdivenler, giriş kapıları, pencereler, vb.)

Camiinin güney cephesinde demir bir kapı ile giriş ve çıkışı sağlanan sonradan ihtyaca göre abdest alma yerleri ve tuvaletlerin bulunduğu şadırvan caminin özgün yapısı ile uyumsuzdur. Gelişi güzel seramikler kullanılan ve PVC bölmelerle ayrılan bu bölüm havalandırması olmayan kullanılamayacak durumdadır.(Şekil 3.58-3.59)

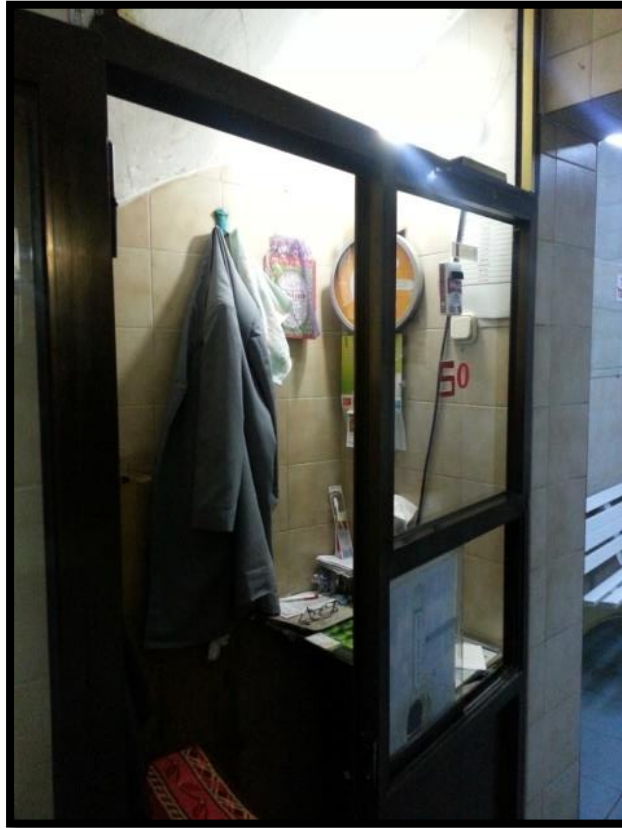
Camii'nin giriş katında doğu ve güney cephesinde bulunan yuvarlak ve sivri kemerli pencerelere demir parmaklıklar takılmıştır. Camiye görevlisinin çalışmadığı saatlerde izinsiz giriş çıkışları engellemek ve güvenlik amacıyla yapılmış olan parmaklıklar caminin özgün yapısı ile uyumsuzdur.(Şekil 3.60- 3.61)

Zemin kat son cemaat alanında bulunan elektrik kofrası bulunduğu duvarda kütle kaybına neden olmuştur.(Şekil 3.62)

Birinci kat mescit alan at nalı kemerli pencerelerin arasında tesisat kablosunu montajı nedeniyle tuğla duvarda kütle kaybı oluşmuştur. Şekil 3.63)

Şekil 3.67: Şadırvan girişi.

Şekil 3.68: Tuvalet girişi.

Şekil 3.69: Şadırvan.

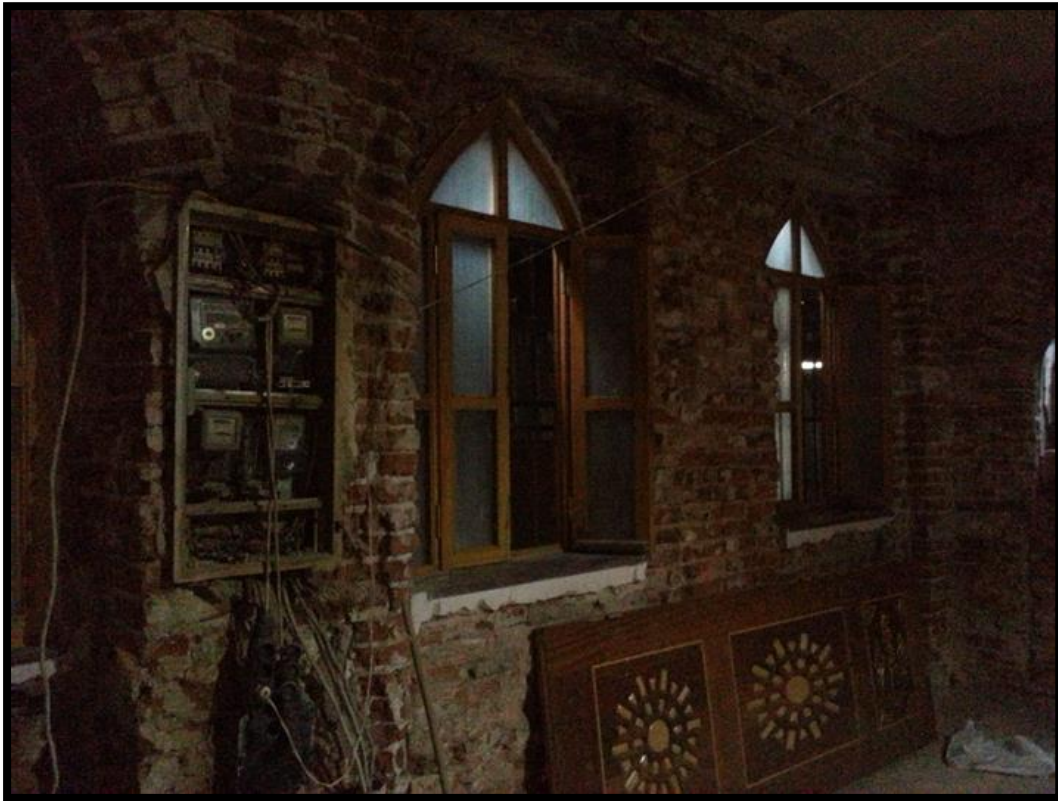
Şekil 3.70: Tuvaletler.

Şekil 3.71: Güney cephesinde bulunan yuvarlak kemerli ve sivri kemerli pencerelere sonradan eklenmiş demir parmaklıklar.

Şekil 3.72: Doğu cephesinde bulunan sivri kemerli pencerelere sonradan eklenmiş demir parmaklıklar.

Şekil 3.73: Zemin kat son cemaat alanında bulunan elektrik kofrası.

Şekil 3.74: Birinci kat mescit alan at nalı kemerli pencerelerin arasında tesisat nedeniyle oluşan tuğla duvardaki kütle kaybı.

3.3.2.2 Değişirme - yenileme

Yapı elemanlarına zaman içinde farklı malzeme, işçilik ve biçimsel özelliklerde yapılan müdahaleler sonucu olan oluşan değişimler, değişirme olarak nitelendirilmiştir. (Değiştirilen pencere doğramaları, döşeme kaplamaları, çatı örtüsü, vb.)

Cami kuzey cephesinde havalandırma amacıyla açılmış havalandırma penceresi duvarda kütle kaybına neden olmuştur. (Şekil 3.64)

Güney cephede mihrap nişi betonarme eklenti ile koruma altına alınmıştır. Mihrap nişi altında zamanla kütle kaybı oluşmuştur. (Şekil 3.65)

Şekil 3.75: Kuzey cephesinde havalandırma amacıyla açılmış havalandırma penceresi.

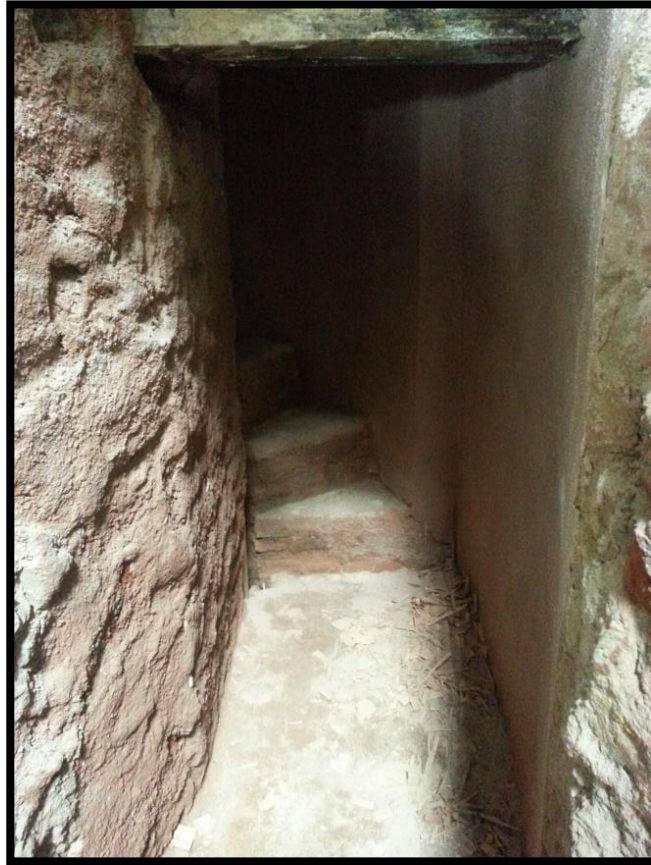
Şekil 3.76: Güney cephede mihrap nişinde bulunan betonarme eklenti.

3.3.2.3 Temizleme

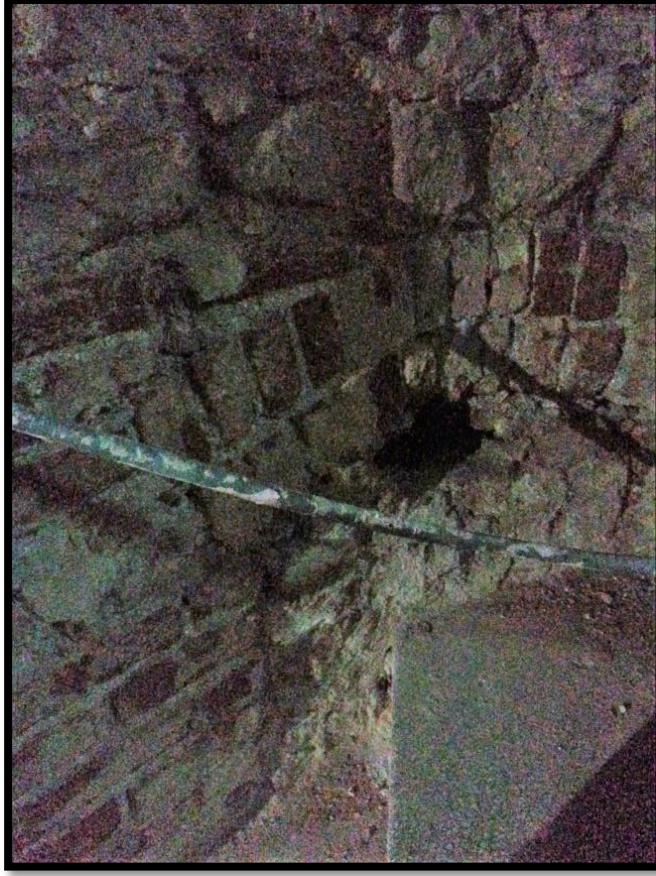
Zaman içinde kullanıcılar tarafından yapılan müdahaleler sonucu, yapı elemanlarında meydana gelen eksiklikler ve kullanıcılar tarafından kaldırılan yapı elemanları, kaldırma başlığı altında ele alınmıştır.(Kaldırılan süslemeler)

Giriş holünde giriş kapısını karşısında minare kaidesinde şerefeye çıkışı sağladığı düşünülen geçiş kapatılarak kullanılmayan kapı tespit edilmiştir. (Şekil 3.66-3.67)

20. yüzyıl başına ait iki eski haritada Şahsuvar Bey Camii'nin Lakerdacı sokaktaki komşu bina ile arasında bir geçit görülmektedir. Bilinmeyen bir tarihte, komşu binaya bitişik muhdes bir eklenti yapılarak bu geçit kapatılmıştır. Geçidin kapatılması, bu geçide bakan pencereleri işlevsiz bırakmıştır. (Şekil 3.68-3.69-3.70)

Şekil 3.77: Girişin karşısında raspa sorası bulunan minare çıkış kapısı.

Şekil 3.78: Birinci kat merdivenleri çıkışında minare kaidesinde tespit edilen kapının kemeri.

Şekil 3.79: Zemin kat son cemaat alanı batı duvarında bulunan işlevini yitirerek kapatılan pencere ve kapı boşlukları.

Şekil 3.80: Zemin kat son cemaat alanı batı duvarında bulunan işlevini yitirerek kapatılan kapı boşluğunun şadırvan tarafından görünüşü.

Şekil 3.81: Birinci kat mescit alanı batı duvarında bulunan işlevini yitirerek kapatılan pencere boşlukları

3.3.2 Doğal etkenlerden kaynaklanan bozulmalar

Doğal etkenlerden kaynaklanan bozulmalar, fiziksel ve kimyasal bozulmalar şeklindedir. Kimyasal bozulmalara neden olan etkenler mikrobiyolojik oluşumlar, mantar, vb. canlı organizmalar ile rüzgâr yağmur kar vb. doğal olaylardır. Ancak Her iki bozulma türü de bir diğerine zemin hazırlayarak adeta bir kısır döngü biçiminde yıpranmayı hızlandırmaktadır. Fiziksel bozulmalar ise ısı farklarından kaynaklanan malzeme genleşmeleri ve büzüşmelerinden meydana gelmektedir.

Şahsuvar Bey Camii'nin dış cephelerinde, dış koşullara maruz kalan bölümlerinde ve iç mekânda yer alan yapı elemanlarında, çatlama, dökülme, kırılma, renk değişimi şeklinde bozulmalar görülmektedir. Suyun doğrudan etkilediği yapı malzemelerinde nem, yüzey yoğuşması ve suyun teması sonucu bozulmalar meydana gelmiştir. Bu bozulmalar, sıva kabarması ve dökülmesi, dolgu malzemelerinde nitelik kaybı ve deformasyonu, ahşap yapı elemanlarının çürümesi ve renk değişimi şeklindedir.

Doğu cephesinde bulunan sütunçe üzerinde doğal nedenlerde dolayı kütle kaybı oluşmuştur. (Şekil 3.71)

Doğu cephesinde yonca kemerli pencerenin sövelerinde doğal nedenlerden dolayı dökülmeler olmuştur. (Şekil 3.72)

Camii'nin güneydoğusunda binanın köşesinde küfeki taşında zamanla doğal nedenlerden dolayı dökülmeler oluşmuştur. (Şekil 3.73-35.74-.3.75-3.76)

Camii'nin doğu ve güney cephesinde bulunan küfeki taşı kat silmelerinde, taç alınlıkta, sütunçe üzerinde bulunan dikdörtgen çerçevelerde dış koşullara maruz kalarak zamanla kütle kayıpları ve renk değişimleri olmuştur. (Şekil 3.76-3.77-3.78-3.79-3.80)

Camii'nin güney cephesinde bulunan kullanılmayan kapıda, sivri kemerli pencerelerin üzerinde bulunan ahşap hatılda ve minare merdivenleri ile serende doğal nedenlerden dolayı zamanla çürüme ve renk değişimleri görülmüştür. Camii'nin kuzey cephesinde nem ve rutubet nedeniyle yer yer yosunlar oluşmuştur. (Şekil 3.80-3.81)

Şekil 3.82: Doğu cephesinde bulunan sütunçe üzerinde doğal nedenlerde dolayı kütle kaybı.

Şekil 3.83: Doğu cephesinde yonca kemerli pencerenin sövelerinde dökülmeler.

Şekil 3.84: Camii'nin güneydoğu cephesinde malzeme zamanla doğal nedenlerden dolayı oluşan dökülme.

Şekil 3.85: Doğu cephesinde bulunan kat silmesinde oluşan kütle kayıpları ve renk değişimleri.

Şekil 3.86: Camii'nin güney cephesinde bulunan kat silmesinde oluşan kütle kayıpları ve renk değişimleri.

Şekil 3.87: Taç alınlıkta oluşan renk değişimleri ve dökülmeler.

Şekil 3.88: Taç alınlıkta oluşan renk değişimleri ve dökülmeler.

Şekil 3.89: Dikdörtgen çerçeve de oluşan renk değişimleri.

Şekil 3.90: Dikdörtgen çerçeve de oluşan renk değişimleri.

Şekil 3.91: Dikdörtgen çerçeve de oluşan renk değişimleri.

Şekil 3.92: Güney cephede bulunan kullanılmayan kapıda oluşan değişim ve bozulmalar.

Şekil 3.93: Güney cephede bulunan sivri kemerli pencerelerin üzerinde bulunan ahşap hatıl oluşan değişim ve bozulmalar.

Şekil 3.94: Minare seren direğinde oluşan çürümeler.

Şekil 3.95: Minare merdivenlerinde oluşan çürümeler.

Şekil 3.96: Minare duvarı.

4. KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA

4.1 Yöntem

Şahsuvar Bey Camii'nin geleneksel camii - mescit gibi ibadet mekânları mimarisindeki yerini belirleyebilmek amacıyla yapılan karşılaştırmalı çalışma ile, yapıda zamanla özelliğini yitirmiş, değişikliğe uğramış, tamamen kaybolmuş ya da yapıya sonradan eklenmiş elemanların tespiti ve restitüsyon aşamasında veri olarak kullanılması amaçlanmıştır.

Şahsuvar Bey Camii için İstanbul İli içerisinde yer alan birbirinden farklı işlevlere de sahip yapılardan yararlanılmıştır. Çalışmada Şahsuvar Bey Camii ile benzer özellikler gösteren, plan, cephe, malzeme ve yapım teknikleri açısından ele alınmıştır.

4.2 Şahsuvar Bey Camii'nin Geleneksel İbadet Mekânları Arasındaki Yeri

İstanbul farklı kültürlerden toplumların bir arada yaşamış olması geleneksel ibadet mekânları arasındaki çeşitliliği de artırmıştır.

Terminolojik anlamda mescitlerin, bazı bölgelerde geçmişteki cami ile aynı anlamı koruduğu, genel kullanımda ise minbersiz ve sadece vakit namazlarının kullanıldığı yapılar adlandırılmasında kullanıldığı görülür. Büyük dinsel yapılar ise cami, şehrin merkezinde yer alan yapıların da Ulu Camii, Cami-i Kebir, mescit-i Cuma olarak adlandırılmıştır. Mescitler, mahalle ölçeğinde ibadet birimleri, hanlarda ve diğer küçük ticari yapılarda görüldüğü gibi tarikat ehlinin ibadetlerini sürdürmesinin yanında, belirli günlerde bir araya geldikleri yapılar olarak da bilinmektedir. Küçük yerleşim birimlerinde, kırsalalarda, medreselerde, kervansaray ve hanlarda, saray ve köşklere ibadetin yapılacağı mescit niteliğinde yapıların inşa edildiği görülmektedir. İnşasında, çoğu zaman yığma taş, ahşap ve bazen de kerpiç gibi, basit malzeme kullanılmış bu yüzden de zamanla pek çoğu yok olmuş veya sık sık yapılan onarımlar ile günümüze ulaşmıştır. Sivil mimariye benzeyen şekilde inşa edilen mescitler, dönemin konut mimarisinin özelliklerini de taşımaktadırlar. Özellikle yeni kurulan şehirlerde veya fetih sonrasında yeniden imar edilen yerlerde, yerleşmenin nasıl gerçekleştiği ve o devirde bu imar faaliyetine katılanların

kimliklerini belirlemede, hangi bölgelerde daha yoğun nüfusun iskân edildiği, ticaretin yoğunlaştığı bölgeler hakkında, çeşitli sonuçlara ulaşmada, o dönemde inşa edilen yapılarla beraber, birincil olarak mescitlerden yola çıkıldığında sağlıklı sonuçlara ulaşılabilir. Söz konusu yerleşme, İstanbul olduğunda, bu yapı grubunun önemi daha da artmaktadır. (Sönmezer, Seçkin)

Şahsuvar Bey Camii mahalle mescidi özellikleri gösteren bir camiidir.

4.3 Mescitlerde Plan Özellikleri, Malzeme Ve Yapım Teknikleri

Mahalle mescitleri genel olarak tek katlı dikdörtgen ve ya kare planlı kırma çatılıdır. Kare planlı kubbe örtülü daha ihtişamlı mescit örnekleri de mevcuttur. Yapının parsel içindeki konumuna göre bahçesi ve ya avlusu olabilen örnekleri mevcuttur. Cami imamını konutu, abdest alma ve tuvalet mekânları binaya bitişik ve ya ayrı inşa edilen örnekleri vardır. İki katlı mescit örnekleri de mevcuttur. Zemin kat son cemaat alanı olarak kullanılır ve birinci kat mescit katı olarak kullanılır. Son cemaat alanında abdest alma ve tuvalet mekânları yapılara sonradan eklenmiş muhdes uygulamalardır. Son cemaat alanları, özellikle ticari bölgelerde bölümlere ayrılarak camiye ek gelir sağlamak amacıyla küçük dükkânlar halinde kiraya verilen örnekleri bulunur. Son cemaat alanlarında dükkânlardan kalan bölümlerde, abdest alma ve tuvalet mekânları muhdes bir şekilde eklenmiş örnekleri bulunur. Birinci kat mescit alanı esas ibadet bölümüdür. Kadınlar mahfili genellikle bu bölümle asma tavanlarla ayrılmış sonradan eklenen küçük odacıklar halindedir. Minare çıkışı çoğunlukla kadınlar mahfilinde bulunur.

Mescitler yapıldıkları döneme göre malzeme ve yapım teknikleri açısından farklılıklar gösterir. İstanbul'da bulunan birçok cami ve mescit yaşanan depremler, yangınlar ve savaşlar nedeniyle harap olmuş ve ya zarar görmüştür. Yapıları kullanıma açmak amacıyla yüzyıllar içinde yapılan müdahaleler çeşitlilik gösterir. Genel olarak taş temeller, taş duvar örgüsü, tuğla duvar örgüsü, almasıık duvar örgüsü; taş cephe kaplamaları, kat silmeleri, taç alınlıklar, pencere ve kapı söveler; ahşap doğramalar, dikmeler, kirişler, payandalar, lentolar, kullanılan malzeme ve yapım tekniklerine örnek verilebilir.

Beyoğlu Bayezid-1 Cedit Camii, Beyoğlu Firuzağa Camii, Fatih Divanyolu Mimar Hayrettin Camii, Fatih Eminönü Arpacılar Camii, Fatih Eminönü Kantarcılar

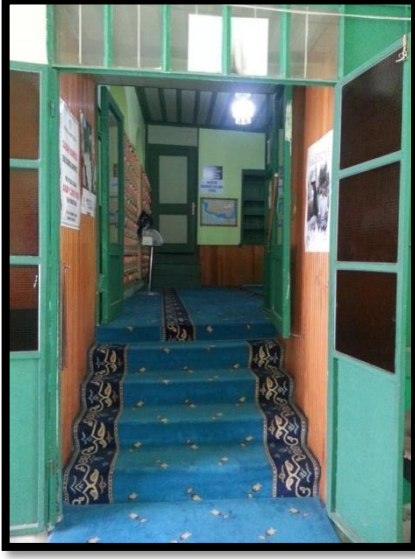
Sarı Timurcu Camii, plan ve cephe özellikleri, malzeme ve yapım teknikleri bakımından Şahsuvar Bey Camii ile benzer özellikler gösterir.

4.3.1 Beyoğlu Bayezid-I Cedit Camii

Beyoğlu İlçe Müftülüğünden alınan bilgilere göre Karaköy, Kemankeş Mahallesi, Necati Bey Caddesinde bulunan Bayezid-ı Cedit Camii 15.yüzyıl sonlarında II. Beyazıt tarafından inşa ettirilen mescit, 18. yüzyılda Kızlar ağası Hacı Beşir Ağa'nın minber koydurması ile camiye dönüştürülmüştür, 1875'te büyük bir yangında harap olunca son biçimi ile ihya edilmiştir. Camii; fevkani, avlulu, dikdörtgen planlı, ahşap çatılı, kâgir yapıdadır. Yapı yığma tuğla örgü sistemde inşa edilmiştir ve dış cephe sıvalıdır, Minaresi kâgir olup, şerefesi demir parmaklıdır. Yuvarlak ve sivri kemerli, dar, uzun pencereleri vardır. Giriş kapısı tuğla örgü yuvarlak kemerlidir, kapı üzerinde kitabesi vardır Dışa taşkın mihrap nişi ve Şahsuvar Bey Camii ile ilk inşa edildiği yıllar itibariyle benzerlik gösterir. Güney cephede bulunan son cemaat alanı daraltılarak dükkân olarak kiraya verilmiştir. (Şekil 4.1, Şekil 4.2, Şekil 4.3)

Şekil 4.1: Beyoğlu Bayezid-ı Cedit Camii kuzey cephesi ve güney cephede bulunan dışa taşkın mihrabı.

Şekil 4.2: Beyoğlu Bayezid-1 Cedid Camii
Son cemaat alanı girişi

Şekil 4.3: Beyoğlu Bayezid-1 Cedid
Camii mescit alanı.

Şekil 4.4: Beyoğlu Bayezid-1 Cedid Camii
Kadınlar Mahfili.

Şekil 4.5: Beyoğlu Bayezid-1 Cedid
Camii Şadırvanı.

4.3.2 Beyoğlu Firuzağa Camii

Beyoğlu İlçe Müftülüğünden alınan bilgilere göre Firuzağa Mahallesi Ağa Hamam Caddesi üzerinde bulunan camini Firuz Ağa tarafından 1491 yılında inşa edilmiştir. 1 Mart 1823 çıkan büyük Cihangir yangınında cami ve çevresi harap olmuştur. 1823 de Sultan II. Mahmut tarafından tadil ve tecdid edilmiştir. Cami İki katlı olup, üst katta camii, alt katta ise dükkânlar bulunmaktadır. Fevkani bir yapıdır. Duvarlar kâgir, dış cephe sıvalıdır. Mescidin çatısı ahşap ve kiremit kaplıdır. Dikdörtgen planlı olan haremi iki yanlarda birer tane olmak üzere ahşap payelerle ayrılmıştır. Caminin ibadet mekânına iki taraftan taş örgü merdivenlerle ulaşılır. Pencereler yuvarlak kemerli, dar uzundur. Kat gelişimi ve saçak altı profilli silmelerle vurgulanmıştır. Tek şerefeli minare almaşık örgülüdür. Bu günkü bina “Tanzimat üslubu” denilen mimari karakterdedir. İki taraftan merdivenlerle çıkılmaktadır. Caminin minberi ve kürsüsü ahşaptır. (Şekil 4.4, Şekil 4.5 Şekil 4.6)

Şahsuvar Bey Camii ile ilk inşa edildiği yıllar, son cemaat alanı, dışa taşkın sade mihrap nişi, mescit ibadet alanı, kırma çatısı, kadınlar mahfili, benzerlik gösterir. Şahsuvar Bey Camii ile son cemaat alanı özgün haliyle benzerlik gösterir. Mevcut durumda zemin kat son cemaat alanı daraltılarak birkaç dükkân halinde kiraya verilerek daraltılmıştır.

Şekil 4.6: Beyoğlu Firuzağa Camii Kuzey, doğu, güney cephesi ve Güney cephede bulunan dışa taşkın mihrabı.

Şekil 4.7: Beyoğlu Firuzağa Camii son cemaat alanından mescit katına çıkış merdiveni.

Şekil 4.8: Beyoğlu Firuzağa Camii mescit katından kadınlar mahfiline çıkış merdiveni

Şekil 4.9: Beyoğlu Firuzağa Camii birinci kat mescit alanı

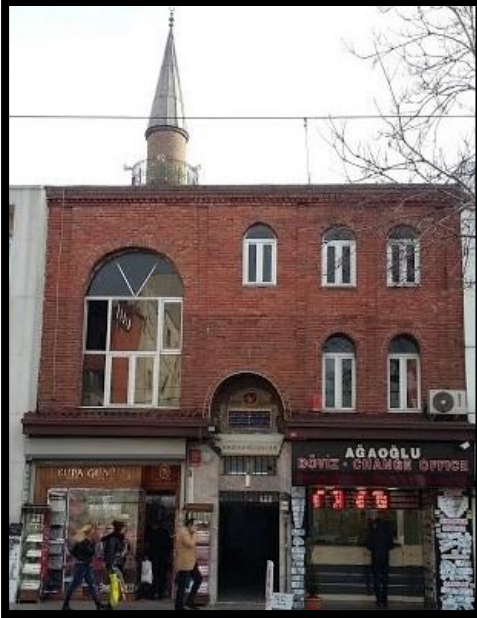
Şekil 4.10: Beyoğlu Firuzağa Camii kadınlar mahfili.

4.3.3 Fatih Divanyolu Mimar Hayrettin Camii

Fatih İlçe Müftülüğünden alınan bilgilere göre; 1546 tarihli İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri'nden öğrenildiğine göre, “Üstad Mimar Hacı Hayreddin” mahallesindeki mescidinin vakfiyesi 1489 yılında Mevlânâ Hamîd b. Efdal imzasıyla kayda geçmiştir. Mimar Hayreddin Mescidi, İhsan Erzi'nin Hadîkatü'l-cevâmi'in bir yazma nüshasından naklettiğine göre bir yangında harap olmuş ve Mansûre defterdarı Nâfîz Efendi tarafından ihya edilmiştir. Bugün ana caddenin kenarında

görülen ve belirli bir üslûbu olmayan, tuğladan fevkanî olarak inşa edilmiş Mimar Hayreddin Camii, Mescit 1868 ve aynı yıl Sultan II. Abdülhamit (1898-1899) tarafından yenilenmiştir. Caddeye bakan cephede padişahın tuğrası görülmektedir. Mescidin içine caddeden girilince ufak bir koridorla son cemaat yerine ve abdest musluklarının olduğu bölüme ulaşılır. Buradan bir ahşap merdivenle üst kısma çıkılır. Bu kısımda iki bölüm bulunur. Burada son cemaat yeri, imam odasından sonra harime geçilir. Bu iki bölüm arasında bir duvar bulunur. Bu duvar üzerinde boş pencereler vardır. Yine buradan üstteki mahfile çıkan bir merdiven bulunur. Mescidin esas ibadet mekânı oldukça küçük bir alandır. Bu mekân bir beşgen olup üstünde bir kubbe bulunur. Mescidin mihrabı oldukça basit bir oyuk şeklindedir. Minber ahşap olup altından minareye çıkılmaktadır. Minarenin kaidesi taş gövdesi tuğladır. (Şekil 4.7, Şekil 4.8, Şekil 4.9)

Şahsuvar Bey Camii ile ilk inşa edildiği yıllar, son cemaat alanı, dışa taşkın sade mihrap nişi, kadınlar mahfili, benzerlik gösterir. Şahsuvar Bey Camii ile son cemaat alanı özgün haliyle benzerlik gösterir. Mevcut durumda zemin kat son cemaat alanı daraltılarak iki dükkân halinde kiraya verilmiştir.

Şekil 4.11: Divanyolu Mimar Hayreddin Camii Kuzey Cephesi

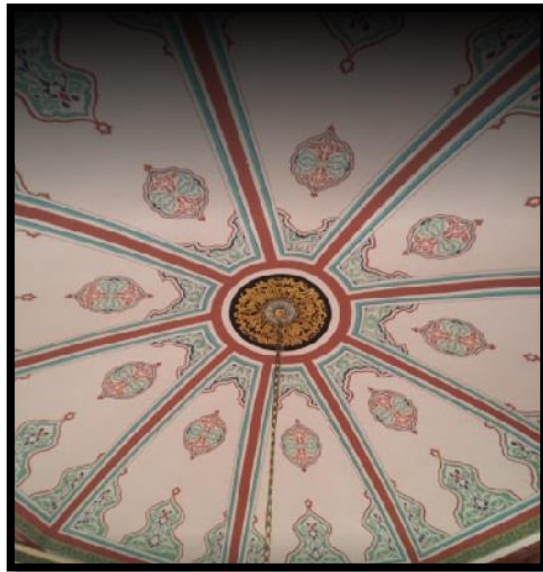
Şekil 4.12: Divanyolu Mimar Hayreddin Camii giriş kapısı üzerinde bulunan Sultan II. Abdülhamit'in tuğrası.

Şekil 4.13: Güney cephede bulunan sade mihrap nişi.

Şekil 4.14: Güney cephede bulunan kadınlar mahfili.

Şekil 4.15: Beşgen mescit alanının üzerinde bulunan kubbe.

4.3.4 Fatih Eminönü Kantarcılar Sarı Timurcu Camii

Fatih İlçe Müftülüğünden alınan bilgilere göre; Kantarcılar Mescidi veya Sarı Timurcu Mescidi; Sarı Demir mahallesi, Kible Çeşme caddesi Caddesinde 1451-1481 tarihlerinde inşa edildiği tahmin edilmektedir. Kesin inşa tarihi belli değildir. Mescidin banisi Timurtaş Ağa (Sarı Timur) Fatih döneminde bu çevrelerde esnafılık yaptığı bilinmektedir. Mescit uzun yıllar kullanılmaktan tahrip olmuştur. 1938 -1964 arasında ibadete kapanmış ve amaç dışı işlerde kullanılmıştır. 1964 yıllarında semt esnafı tarafından yenilenmiştir. Tekrar 1990 yılında kapsamlı bir onarımdan geçmiştir.

Kareye yakın dikdörtgen planlı, fevkani, ahşap kırma çatılı ve tek şerefeli kâgir cami yapısıdır. Cephesi bir sıra kesme taş, iki sıra tuğladan almaşık düzende inşa edilmiştir. Pencereler kemerli, alçı şebekelidir. Minaresi batıda olan eserin tuğladan üçgen dilimlerle ayrılmış çokgen kaide üzerinde yükselen minaresi yuvarlak gövdeli ve tek şerefelidir. Şerefe altında üç sıra kirpi saçak mevcuttur. Minarenin külahı soğan gövdeli olup yukarıya doğru sivrilmektedir. Zemin katta cephe özellikleri değiştirilmiş olan ve ticaret işlevini sürdüren yapının dış cephesine ilave edilen tabelalar yapının cephe özelliklerini bozmaktadır. (Şekil 4.10, Şekil 4.11)

Şahsuvar Bey Camii ile ilk inşa edildiği yıllar, son cemaat alanı, dışa taşkın sade mihrap nişi, mescit ibadet alanı, kırma çatısı, kadınlar mahfili, benzerlik gösterir. Şahsuvar Bey Camii ile son cemaat alanı özgün haliyle benzerlik gösterir. Mevcut durumda zemin kat son cemaat alanı dükkân ile yapıya sonradan muhdes olarak eklenmiş abdest alma mekânı ve tuvaletlerle daraltılmıştır.

Şekil 4.16: Batı cephesindeki dükkân, daraltılmış olan son cemaat alanı ve mescit katına çıkış merdivenleri.

Şekil 4.17: Güney cephede bulunan sade mihrap nişi

Şekil 4.18: kadınlar mahfili ve ahşap tavan kaplaması.

4.4 19. Yüzyıl Yapılarında Oryantalizm

Mimarlıkta oryantalist eğilimler üzerine bir yazı, öncelikle “Oryantalizm” sözcüğünün anlamı ve kapsadığı alanları tanımlayarak başlamak zorunda. Çünkü “Oryantalizm” sözcüğü, bilimsel ve teknik bir terim olmaktan çok, genel kullanıma sunulmuş, belirsizlikler içeren bir kavramı adlandırıyor. En kısa ve en genel tanımıyla Oryantalizm, Batı’nın Doğu’yla ilgili söylemini anlatan bir terim. Bu süreçte yüzyıllar boyunca Akdeniz’in batısıyla ve doğusu arasında savaş ve ya barışla, istila ve göçle en çok da ticaretle oluşan bir ilişki vardı. (Batur, 1996, s. 22)

19.yüzyıl sömürgeciliğini çağrıştırması yüzünden Oryantalizm yerini artık günümüzde doğu etüdleri terimleri kullanılmaktadır. Oryantalizm terimi aslında ve özünde Doğu’yla Batı arasındaki ontolojik ve epistemolojik ayrıma dayalı bir düşünce biçimidir. Bu ayrım noktası, hem bilimsel bilginin hem de giderek bir akıl yürütme ve algılama biçiminin belirleyicisi olmuştur. (Batur, 1996, s.23)

Bu akıl yürütme ve imgeler aracılığıyla algılama yalnız akademik ve siyasi alanı değil, ama çok daha kalıcı etkileri olan kültür ve sanat alanını da belirlemiştir ve bir tür dönem espirisi olarak resim, müzik, mimarlık ve en çok da edebiyat ürünlerini betimlemekte kullanılır olmuştur. İçinde kurumlar, sözcükler ve durmadan geliştirilip çoğaltılan Doğuya özgü kavramlar olan Oryantalist Külliyyat değindiğimiz düşünce, akıl yürütme ve algılama modeli göz önüne alınmadan deşifre edilemez. (Batur, 1996, s.24)

Doğunun bu sistem içinde “oryantalize edilişi” özgül kavramlar imgelerle birbirine öncekilere göndermeler yaparak yeniden kuruluşu uzak, gizemli ve yabansı görünen Doğu'nun ehlileştirilerek Batı'nın kullanımına, tüketimine sunulmasını sağladı. Mimarlıkta Doğu ilgisinin 18. yüzyılda başladığı kabul edilir. Bilimsel araştırmalar ve doğu gezilerinden dönenlerin yazı ve resimlerinin uyandırdığı ilgi ortamında önce dekoratif sanatlarda Doğulu öğeler görülmeye başladı. Erken örnekler klasik geleneğin güçlü olduğu Fransa'da değil de İngiltere'de görüldü. İngiltere'de Uzak Doğu sanatlarına ve ürünlerine duyulan ilgi Çin ve Hindistan kökenli bir egzotizm, mobilya ve duvar kâğıtlarından bahçe düzenlemelerine yaygınlaştı. (Batur, 1996, s.25)

“ Oryantalist eğilimler, elbette kahve, bahçe içinde cami veya hamam gibi Doğulu sayılabilecek yapı tipleri ile sınırlı değildi. Avrupa mimarlığının geleneksel tiplerinde de oryantalist düzenlemeler gerçekleştirildi; örneğin saray, malikâne ve konutlarda”(Batur, 1996, s.28).

“19. yüzyılın ikinci yarısında Doğu ile ilişkilerin artması, bilimsel araştırmaların ve yayınların çoğalması sonucunda oryantal motiflerin daha gerçekçi ve biçimsel olarak daha doğru kullanıldığı gözlenmektedir”(Batur, 1996, s.34).

Yeni İslamcı üslup, hilafetin merkezi olan İstanbul'a, tarihin bir cilvesiyle Avrupalı mimarlar tarafından getirilmişti. Bu egzotik üsluba ilgi batıda 19. yüzyılda yapılan sömürgecilikle koşut olarak gelişmişti. Batılı mimarlar için İslam Mimarisinin değeri, tamamen batı üslubunda yaptıkları kendi binalarında kullanabilecekleri süsleme unsurlarında yatıyordu. Bu bakımdan Osmanlı başkenti yeni İslami üsluba özellikle uygun bir mekân oluşturuyordu. (Çelik, 1996, s115)

Yeni İslami tarzın en çarpıcı örnekleri arasında tasarımı 1889'da Alman mimar Jachmund'un yaptığı Sirkeci Garını saymak gerekir. Binanın tasarım ilkeleri düzenlilik, simetri, bir eksen üzerinde sıralanma ve açıklık gibi klasik ideallere sadık kalmakla birlikte yapının cephelerine Memlük ve Kuzey Afrika kökenli bir Şarl Üslubu egemendi. Jachmund'un herhalde iki amacı vardı: Orient Express'in nihayi durağına uygun bir simge bulmak ve klasik Osmanlı İstanbul'unun kent imajına uyum sağlamak. Mimaride islami üslubun benimsenişi, çoğu zaman II. Abdulhamit'in İslamcı İdeolojisine bağlanır. 19.Yüzyılın sonlarında İstanbul'da

yabancı mimarlar tarafından uygulanan, Avrupa'da hâkim olan eklektik sanat anlayışının sadece doğal bir uzantısıdır. (Çelik, 1996, s.116)

İstanbul da oryantalist üslupla inşa edilen; Sirkeci Garı, Çırağan Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Divanyolu Köprülü Medresesi ve Türbesi, Harbiye Nezareti Kemerli Kapı ve köşkleri, Yıldız Hamidiye Camii, Karaköy Palas, Aksaray Perteniyal Valide Sultan Camii, Eminönü Postane Binası, örnek gösterilebilir. Şahsuvar Bey Camii'nin de 19.yüzyıldaki yeniden yapım sürecinde oryantalist akımdan etkilenerek inşa edildiğini cephe elamanlarından anlayabiliyoruz. Şahsuvar Bey Camii'nin zemin katta kullanılan sivri kemerli pencereleri ile birinci katta kullanılan yonca kemerli ve at nalı kemerli pencereleri, taç alınlığı, cephede kullanılan sütunçeler, pencere ve kat silmeleri oryantalist üslupla yapılmıştır.

4.4.1 Sirkeci Garı

03 Kasım 1890'da hizmete açılan görkemli gar binasının mimarı Alman mimar ve mühendis A. Jasmund' dur. Sultan II. Abdülhamit'in güvenini kazanarak sarayın danışman mimarı olmuştur. Jasmund gar binasının projesi hazırlanırken özellikle bir nokta üzerinde durmuştu. İstanbul, Doğu ile Batı'nın birleştiği noktaydı. Bu nedenle bina oryantalist bir üslupla hayata geçirilmeli, bölgesel ve ulusal biçim kalıplarına yer verilmeliydi. Bu üslubu yansıtmak için cephelerde tuğla bantlar kullanıldı. Sivri kemerli pencereler, ortaya ise Selçuklu dönemi taş kapılarını anımsatan geniş bir giriş kapısı yaptı. Vitraylar bu üslubu tamamlıyordu. İstanbul, batının bitip Doğu'nun başladığı yerd. Bir başka deyişle Doğu ile Batı'nın birleştiği noktaydı. Bu nedenle bina oryantalist bir üslupla hayata geçirilmeli, bölgesel ve ulusal biçim kalıplarına yer verilmeliydi. Bu üslubu yansıtmak için cephelerde tuğla bantlar kullanıldı. Sivri kemerli pencereler, ortaya ise Selçuklu dönemi taş kapılarını anımsatan geniş bir giriş kapısı yaptı. Vitraylar bu üslubu tamamlıyordu.(Şekil 4.12, Şekil 4.13)

Sirkeci Garı, Kuzey Cephesinde giriş kapısı üzerinde bulunan yuvarlak pencerenin at nalı kemerli silmesi, yine kuzey cephede bulunan diğer yuvarlak pencerelerin at nalı kemerli silmeleri ve güney cephede bulunan bekleme salonuna açılan yuvarlak pencerelerin at nalı kemerli silmeleri Şahsuvar Bey Camii'nin 19. yüzyıldaki yeniden inşası ile oluşturulan oryantalist üslupla yapılmış doğu ve güney cephelerinde bulunan birinci kat pencereleriyle benzerlik göstermektedir.

Şekil 4.19: Sirkeci Garı kuzey cephesi at nalı kemer silme içerisinde alınmış giriş kapısı üzeri yuvarlak penceresi.

Şekil 4.20: Sirkeci Garı güney cephe at nalı kemerli silme ile yapılmış pencereleri.

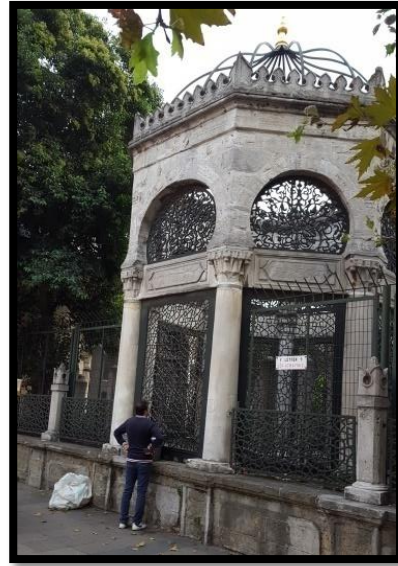
4.4.2 Divanyolu Köprülü Medresesi ve Türbesi

Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfından alınan bilgilere göre Peykhâne Sokağı üzerinde yer alan ve üstte sivri kemerli olarak düzenlenen, altta ise yuvarlak kemerli açıklığa sahip bulunan kapı ile medresenin revaklı avlusuna geçilmektedir. Medrese odaları bu avlunun iki yönünde “L” şeklinde sıralanmıştır. Yapıda bugün dokuzu tam, biri yarım olmak üzere toplam on oda bulunmaktadır. Divanyolu’nun genişletilmesi sırasında caddeye uzanan koldaki odalardan bir bölümü yıkılmıştır. Yıkıtılan bu kolda bir oda ve önündeki revak tam ortadan bölünmüş olup cephe XIX. yüzyılın zevkine göre düzenlenmiştir. Medresede revaklardan doğudakiler sivri, güneydekiler ise geç devirde yenilenmiş olup yuvarlak kemerlidir. Mermer sütun ve baklavalı başlıklara sahip revaklarla odalarda birimlerin pandantiflerle geçişi sağlanan kubbelerle örtülmüştür. Revaklı avluya küfeki taşından dikdörtgen söveli birer kapı ve pencere ile açılan odaların dışa bakan pencereleri yoktur. Kapı karşısındaki duvarlarında ocak ve dolap nişi bulunmaktadır. İki kolun kesiştiği köşede medrese odaları kesintiye uğramıştır. Arada yer alan basık kemerli kapı ile arkadaki küçük bahçeye geçiş sağlanmaktadır. Burada helâlarla vaktiyle çamaşırhane ve gusülhane olarak kullanılan bir mekân daha vardır. Ayrıca medresenin avlusunda bir kuyu ile mermer su haznesi bulunmaktadır. 1869 yılında faal durumda olduğu anlaşılan medrese 1894 depreminde zarar görmüştür. 2 Eylül 1914 tarihinde yapılan bir tespitte kısmen tamire ihtiyacı olduğu halde faaliyetine devam ettiği, 1 Ocak 1919 tarihli diğer bir tespitte ise yangın zedeler tarafından işgal edilmiş olduğu belirtilmektedir.

Türbe Divanyolu Caddesi üzerinde dersane-mescidin doğusunda, medrese odaları ile dersane mescit arasında yer almaktadır. Vaktiyle dersane-mescidin kuzeyine yakın bir yerde olduğu tahmin edilen türbenin eski durumu Köprülü Su Yolları Haritasından öğrenilmektedir. Divanyolu’nun 1288 (1871) yılında genişletilmesi esnasında yıkıtılan türbe bugünkü yerinde yeniden inşa edilmiştir. XIX. yüzyılın zevkine uygun olarak ele alınan bugünkü yapı sekizgen planlı olup mukarnas başlıklı sütunların taşıdığı at nalı biçiminde kemerli cephelere sahip açık bir türbedir. Üzeri sivri kubbe biçiminde düzenlenmiş demir kafesle örtülü olan yapıda sütun başlıklarının hizasında mermer lentolarla cepheler ikiye bölünmüştür. Üstte Rumi, altta geometrik kompozisyonlu metal şebekeler vardır. Medresenin

avlusu yönünde çift kanatlı metal şebekeli bir kapısı bulunan türbenin gövdesi üstte palmetli frizle süslenmiştir. Türbede Köprülü Mehmed Paşa, Ayşe Hanım ve Fâzıl Ahmed Paşa meftundur. (Şekil 4.14)

Medrese binası kuzey cephede bulunan at nalı kemerli pencereler, sivri kemerli alınlıklar ve sekizgen planlı türbenin cephelerinde bulunan at nalı kemerli demir kafesle kaplanmış açıklıklar, taç alınlıkları Şahsuvar Bey Camii'nin 19. yüzyıldaki yeniden inşası ile oluşturulan oryantalist üslupla yapılmış doğu ve güney cephelerinde bulunan birinci kat pencereleriyle benzerlik göstermektedir.

Şekil 4.21: Divanyolu Köprülü Medresesi kuzey cephesinde bulunan Medrese **Şekil 4.22:** Divanyolu Köprülü Medresesi Türbe binası at nalı kemerli pencereleri.

4.4.3 Harbiye Nezareti (İstanbul Üniversitesi Merkez Bina)

1506 tarihinde inşa edilen Beyazıt Külliyesi'nin imaret kısmının restore edilmiş halidir. Harbiye Nazırlığı ya da Harbiye Nezareti Osmanlı Devletinde Savaş işlerine bakmakla görevli bakanlığın adıdır. Bütün Osmanlı ordusu günümüzde yerini Milli Savunma Bakanlığına yerini bırakmış olan bu bakanlığa bağlıdır.

İstanbul Üniversitesi Merkez Binası, 1865 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nun Seraskerlik Makamı olarak, Mühendishanenin yetiştirdiği önemli mühendislerden Ali Paşa tarafından yapıldı. Yapı, zamanın teknolojisi olan kâgir yapı sisteminde inşa edilmiştir. Beyazıt'ta, Beyazıt Meydanı ile Süleymaniye Camii arasında yer alan ve etrafı yüksek duvarlarla çevrili bahçenin içerisinde yer almaktadır. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra bütün bakanlıklar Ankara'ya taşındı ve Harbiye Nezareti binası olarak kullanılan bu bina, Darülfünuna verilmiştir. 1933 yılında ise Darülfünun İstanbul Üniversitesi'ne dönüştürülmüştür.(Şekil 4.15)

Harbiye Nezareti bahçe kapısı, cephelerinde kemerli kapı mimarisi ve cephe bezemeleri ile Osmanlı mimarisi ile aykırılık göstererek oryantalist akımla inşa edilmiştir. Giriş kapısı iç ve dış cephesinde kullanılan at nalı kemerli geçişler; Köşklere kullanılan sivri kemerli geçiş ve üst bölümde kullanılan at nalı kemerli pencereler, Şahsuvar Bey Camii'nin 19. yüzyıldaki yeniden inşası ile oluşturulan oryantalist üslupla yapılmış doğu ve güney cephelerinde bulunan zemin kat ile birinci kat pencereleriyle benzerlik göstermektedir.

Şekil 4.23: Harbiye Nezareti (İstanbul Üniversitesi Merkez Bina) giriş kapısı ve köşklere iç ve dış cepheleri.

4.4.4 Arap Camii

Tersane Caddesi, Galata Mahkemesi Sokakta bulunur. Galata' da VI. yüzyıla ait Aya İrini (Hagia Eirene) Kilisesi'nin kalıntıları üstünde, İstanbul'da Latin hakimiyeti yıllarında (1204- 1261), muhtemelen Katolikler tarafından San Paolo adında bir kilise yapılmış, fakat kesin olarak XIV. yüzyıl başlarında bu yapı Dominiken tarikatı mensuplarının eline geçerek aynı yerde büyük bir manastır ile San Paolo ve San Domenico adına yeni bir kilise inşa edilmiştir. XIV ve XV. yüzyılın ilk yarısında pek çok İtalyan buraya gömülmüştür. Fetihten sonra, fethedilen şehirlerde en büyük kilisenin camiye çevrilmesi usulüne uyularak bu kilise de bizzat Fatih Sultan Mehmed vakfı olarak 1475'e doğru camiye çevrilmiştir. Fatih vakfiyelerinde Galata Camii olarak adı geçen Mesa Domenko Kilisesi burası olmalıdır. Cami III. Mehmed (1595- 1603) zamanında tamir edilmiş ve XVII. yüzyıl sonlarında çevresini saran evler yıktırılmıştır. Azapkapısı'nda güzel bir sebil çeşme ile 1956'da yıktırılan bir sıbyan mektebi vakfeden II. Mustafa'nın zevcesi ve I. Mahmud'un annesi Saliha Sultan Arap Camii'ni hem tamir ettirerek genişletmiş, hem de 1147'de (1734-35) yeni bir şadırvan yaptırmıştır. Cami 6 Cemaziyelewel 1222'de (12 Temmuz 1807) bir yangın geçirmişse de hemen tamir edilmiştir. Bu tamir sırasında, Divan-ı Hümayun katiplerinden Hacı Emin Efendi tarafından binanın manzum bir tarihçesi yazılarak taş işlenmiş ve bu levha mihrabın sağındaki duvara tesbit edilmiştir. II. Mahmud'un kızı Adile Sultan, kocası Mehmed Ali Paşa ile birlikte avlunun altına bir sarnıçla bugün görülen (Eyice,1991, s. 326) şadırvanı yaptırmıştır. Arap Camii'nin 1913-1919 yıllarında Giritli Hasan Bey idaresinde büyük ölçüde tamirine girişilerek çatısı kaldırılmış, avlu tarafındaki duvarı indirilip daha ileri alınmış, yeni bir son cemaat yeri yapılmış, içerideki mahfiller ahşap direkler üzerine yeniden inşa edilmiştir. Bu arada döşemenin altında bulunan XIV-XV. yüzyıllara ait yüzden fazla İtalyan mezar taşı Arkeoloji Müzesi'ne kaldırılmıştır. Minarenin alt kısmındaki duvarda da kiliseden kalma fresko resimlere rastlanmıştır. Minarenin altındaki geçitte görülen tuğla duvar kalıntıları Bizans devrine aittir. Dikdörtgen biçiminde uzun bir yapı olan caminin son cemaat yeri 1913 yılında Arap mimarisi üslubunda yapılmıştır. Kible tarafındaki kısım Tonozlarındaki kaburgalardan anlaşıldığı gibi gotik üsluptadır ve Latin kilisesinden kalmıştır. Bu kısma bitişik olan minare de altındaki gotik kemerli geçidi ile aynı devirdendir. Kulenin üçüz pencereleri kısmen örülerek mazgal haline

getirilmiş tir. Mihrap ve hünkâr mahfili ile yan kapıların dış çerçeveleri barak üslupta olduklarına göre Saliha Sultan'ın tamirinden kalmış olmalıdır. Bunlar. kible duvarına komşu bazı pencerelerden kalan izlerden görüldüğü gibi daha önce gotik biçimde iken tamirlerde değiştirilmiştir. Caminin bitişiğinde bulunduğu bilinen Ali Paşa · nın hayratı 1106 (1694 -95) tarihli çeşme ise bugün mevcut değildir. Fakat cami duvarına bitişik kitabesiz iki çeşme bulunmaktadır. (Eyice,1991, s.326,327) (Şekil 4.16, Şekil 4.17, Şekil 4.18, Şekil 4.19)

Arap Camii'nin kuzey cephesinde bulunan yapı, avlu giriş kapısı ve aluvda bulunan sekiz sütunlu şadırvan 1868 yılında Sultan II. Mahmud'un kızı Adile Sultan ve kocası Damat Mehmet Ali Paşa tarafından oryantalist üslupla yaptırılmıştır. Arap Camiisinin kuzey cephesindeki avlu giriş kapısının at nalı kemerli kapısı ile Şahsuvar Bey Camiisinin doğu ve güney cephelerinde bulunan birinci kat pencereleri benzerlik göstermektedir.

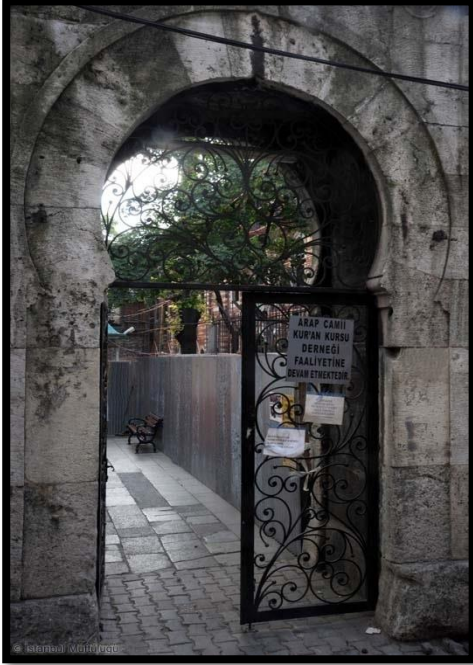
Şekil 4.24:Arap Camii avlusu ve avlu içerisinde sekiz sütunlu şadırvan.

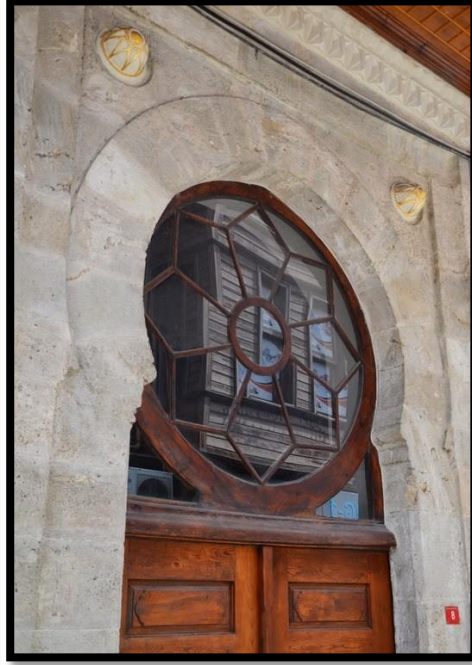
Şekil 4.25: Arap Camii'nin kuzey cephesinde bulunan yapı ve avlu giriş kapısı.

Şekil 4.26: Arap Camii'nin kuzey cephesinde bulunan yapı.

Şekil 4.27: Arap Camii oryantalist at nalı kemerli avlu kapısı

Şekil 4.28: Arap Camii kuzey cephesinde bulunan yapının kapısı

5. RESTİTÜSYON

Restitüsyon çalışması kapsamında öncelikle İstanbul 2 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ve Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul Bölge Müdürlüğünde yapının dosyası aranmış fakat restitüsyona yardımcı olabilecek belgeye ulaşılamamıştır.

Beyoğlu Müftülüğüne başvurulup, caminin imamı ile 1960'lı yıllarında görev yapmış emekli imamından caminin geçirdiği değişimlerle alakalı bilgi alınmıştır.

Öncelikle yapının geçirdiği değişimi tespit edebilmek için bölgeyi içine alan dönem haritaları incelenmiş 1858-1860 tarihli G. D'ostoya Haritası, Beyoğlu Kadastro Haritaları Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal”(1857-1876), R. Huber Haritalarında Şahsuvar Bey Camii Yakın Çevresi (1887-1891), Charles Goad Sigorta Haritaları Plan d'assurance de Constantinople. Vol. II Péra Galata. No 25. (1848-1910) Deutsch Syndikat für Staebaliche Arbeten firmasının 1913-1914 yıllarında hazırladığı Alman Mavileri Haritalarından yararlanılmıştır.

Yapılan araştırmalarda 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması ve Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivinde içinde caminin bulunduğu 1876 ve 19. yüzyıl sonlarında çekilmiş iki adet fotoğrafa rastlanmıştır.

Restitüsyona veri sağlamak için aynı dönemde inşa edilmiş camiler ve 19. Yüzyıl oryantalist üslupla inşa edilmiş yapılardan elde edilen veriler analogi amacıyla kullanılmıştır.

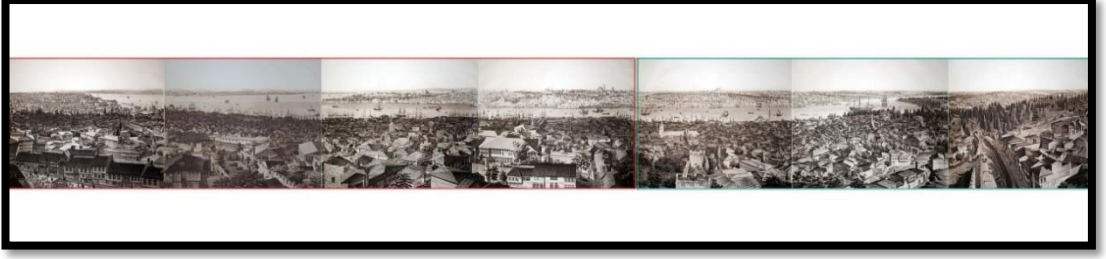
İncelenen belgeler ve kaynaklar göre iki dönem halinde restitüsyon hazırlanmıştır.

5.1 Restitüsyon 1. Dönem

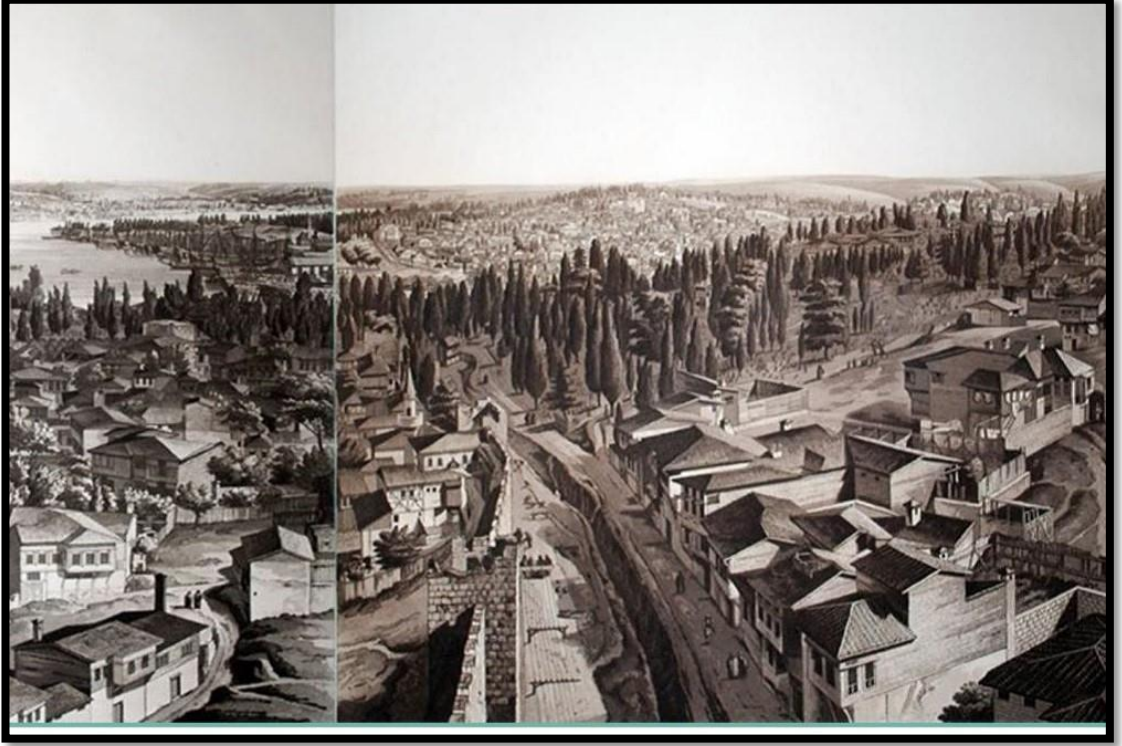
Şahsuvar Bey Camii'nin ilk inşa edildiği dönem de inşa edilen Beyoğlu Bayezid-ı Cedid Camii, Beyoğlu Firuzağa Camii, Fatih Divanyolu Mimar Hayrettin Camii, Fatih Eminönü Arpacılar Camii, Fatih Eminönü Kantarcılar Sarı Timurcu Camii, plan ve cephe özellikleri, malzeme ve yapım teknikleri bakımından incelenerek elde edilen veriler analoji için kullanılmıştır. Karşılaştırmalı çalışmada yapılarla ilgili bilgiler mevcuttur.

XVIII. yüzyılın sonlarına doğru, 1797 yılında İngiliz Robert Baker 360 derecelik panoramik resim tekniğinin patentini alır. Bu teknikle yaptığı ilk çalışmalar, Londra panoramalarıdır. Büyük yankı uyandıran bu çalışmaların hemen sonrasında 1801 yılında bu kez bir İstanbul panoraması sergilenir. Robert Baker'in oğlu Henry Aston Baker tarafından hazırlanan bu panorama, 1813 yılında 65x450 santimetre ebadında, toplam sekiz parçadan oluşan elle renklendirilmiş "aquatinta" tekniğinde sınırlı sayıda çoğaltılır. (Genim, 2013, s.460) Caminin ilk inşa edildiği tarih ile 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması ait fotoğraf dışında herhangi bir belgeye ulaşılamamıştır. Panoramaya göre yapının hemen önündeki surun ve burcunun fark edilmesi 1858-1860 tarihli G. D'Ostoya Haritası ile benzerlik olduğunu gösterir. G. D'Ostoya Haritasının 1870 öncesi bölgenin imar durumunu göstermesi açısından önemlidir. D'Ostoya Haritasında, bir sokak niteliği taşımayan yol sur dışında kalmaktadır. Yapı adalarının ortalarında kalan binalara erişilebilirliğin sağlanması için çıkmaz sokaklar açılmıştır. D'Ostoya Haritasında belgelenen yerleşimin sokak ağı ve ahşap konut dokusu, yangınların hızla yayılmasına ve birçok yapının yok olmasına neden olmaktadır. (Şekil 5.1)

Panoramadan yola çıkarak yapının kırma çatı tipinde saçaklı bir çatı örtüsü kullanıldığı anlaşılmaktadır. Pencerelerinin bugünkü eklektik üslupla değil klasik Osmanlı kemerli pencere sisteminde olduğu görülmektedir. Mihrabın dışarıya taşkın, yarım dairesel ve iddialı bir büyüklükte olduğu görülmektedir. Cephelerin Horasan sıvalı olduğu düşünülmektedir. Minarenin gövdesinin bugünkü halinden daha ince olduğu ve minare külahının konik şekilli olduğu anlaşılmaktadır.(Şekil 5.2)

Şekil 5.1: 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması.

Şekil 5.2: 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması, Büyük Hendek Caddesi.

Diğer cephelerle ilgili başka bir fotoğraf, belge ve yazılı kaynak bulunmadığından 1. Dönem restitüsyon önerisinde vaziyet planı ve mescit katı kat planı, güney cephe restitüsyonu hazırlanmıştır. Restitüsyon çizimleri Ekler bölümündedir.

5.2 Restitüsyon 2. Dönem

Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivi'nden elde edilmiş 1876 yılına ait fotoğrafta 6. Dairenin, Büyük Hendek Caddesindeki yapılaşma sürecini sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Fotoğrafta Şahsuvar Bey Camii ile ilgili yapının İki katlı ve çatı örtüsünün kiremit kaplı, minaresinin kurşun külahlı olduğu görülmektedir. (Şekil 5.3)

Şekil 5.3: Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivi'nden elde edilmiş 1876 yılına ait Galata Kulesi'nden Kasımpaşa'nın panoramik fotoğrafı.

1887–1891 Huber Haritası'nda Büyük Hendek Sokağın ve iki tarafındaki yapı adalarının, yangınlar sonrasında değiştiği gözlenmektedir. Sokak düzleştirilmiş ve yapı adalarının parsasyonu yeniden yapılmıştır. Parsel ve bina boyutlarında belli bir sistem dikkati çekmektedir. Dar parseller üzerinde bitişik nizam sıra evlerle kentsel sokak düzeni sağlanmıştır. Yangın sonrasındaki çalışmaların gelişi güzel değil, alınan kararlar ve yapılan planlara dayanılarak uygulandığı anlaşılmaktadır.

19.yüzyıl sonlarında çekilen fotoğrafta ise Büyük Hendek caddesinde yapılaşmanın artık oluştuğunun ve kent dokusunun çok katlı yüksek binalarla tamamlandığını anlaşılmaktadır. (Şekil 5.4) Şahsuvar Bey Camii'nin esaslı şekilde değişikliğe uğradığı dönemdir. İstanbul da oryantalist üslupla inşa edilen; Sirkeci Garı, Çırağan Sarayı, Beylerbeyi Sarayı, Divanyolu Köprülü Medresesi ve Türbesi, Harbiye Nezareti Kemerli Kapı ve Köşkleri, cephe özellikleri incelenerek elde edilen veriler analogi için kullanılmıştır. Karşılaştırmalı çalışmada yapılarla ilgili bilgiler mevcuttur. Şahsuvar Bey Camii'nin cephelerin pencere sistemi değişmiş, klasik Osmanlı kemerli pencerelerin yerine zemin katta kullanılan ahşap sivri kemerli pencereler ile birinci katta kullanılan ahşap yonca kemerli ve at nalı kemerli pencereler, kullanılmıştır.

Çatı konstrüksiyonunda saçak kullanılmadan kirpi saçak ve onun üzerinde bir taç alınlık, cephede kullanılan sütunçeler, pencere ve kat silmeleri oryantalist üslupla yapılmıştır. Minare daha kalınlığının, güney cepheden görünen şerefe kapısının genişliğinden anlaşılmaktadır. Yeniden yapımın olduğu düşünülen bu dönemde yapı elemanları da değişmiştir.

Şekil 5.4: Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivi'nden elde edilmiş 19.yy sonlarında Galata Kulesi'nden Kasımpaşa'nın panoramik fotoğrafı.

Şahsuvar Bey Camii'nin 2012 yılına ait fotoğraflarından yararlanılarak yapının 1952- 54 yıllarında geçirdiği tadilat ile 19.yüzyıldan günümüze özgün olarak ulaşan yapı elemanlarını değerlendirebiliriz.

Güney cephede bulunan günümüzde kullanılmayan kapının da 19.yüzyıl sonlarına ait olduğu düşünülmektedir.

Doğu cephesinde bulunan giriş kapısının ise özgün olmadığını ve 2012 yılına ait cephe fotoğrafında girişin ortada olduğu ve alt katın iki dükkânla bölündüğü görülmektedir. Özgün olmayan ve orada bulunan sivri kemerli giriş kapısı da 1952-54 yıllarında ait olduğu düşünülmektedir.(Şekil 5.5)

Şekil 5.5: Şahsuvar bey Camii'nin dükkânlara kiraya verilerek bölünmüş doğu cephesi.

Şekil 5.6: Şahsuvar bey Camii'nin dükkânlara kiraya verilerek bölünmüş güney cephesi.

Yapıda kullanılan katlar arası döşemeler ve merdiven de betonarme olarak 1952- 54 yıllarında yapılmış olduğu düşünülmektedir. Yapının zemin katında bulunan pencerelere eklenmiş demir parmaklıklar ve yonca kemerli pencere deki demir korkuluk da 1952- 54 yıllarında yapılmış ekler olduğu düşünülmektedir. Şahsuvar Bey Caminin zemin kat iç duvarlarında ve birinci kat mescit alanında bulunan mihrap nişinde süsleme için çini taklidi seramikler kullanılmıştır. (Şekil 5.6)

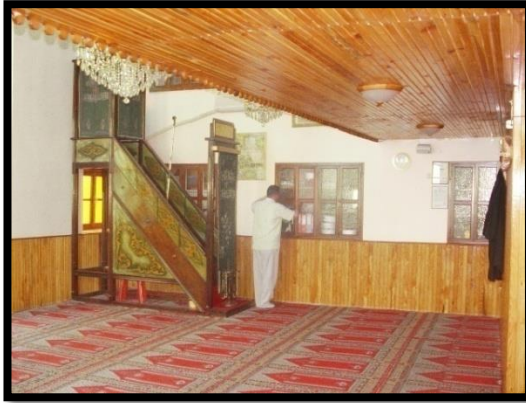

Şekil 7.7: Şahsuvar Bey Camii sivri kemerli giriş kapısı

Şekil 7.8: Şahsuvar Bey Camii son cemaat alanında kullanılan muhdes seramikler

Birinci kat mescit alanında duvarlar kadınlar mahfili asma kat döşemesinin görünen yüzü ve duvarları ahşap lambri ile kaplanmıştır. Mescit alanında bulunan nişlere özgün olmayan ahşap çerçeveli cam kapaklı dolaplar yapılmıştır. Sözü edilen değişikliklerin de 1952- 54 yıllarında yapıldığı düşünülmektedir. (Şekil 5.7)

Şekil 5.9: Şahsuvar Bey Camii birinci katta ve kadınlar mahfilinde kullanılan ahşap lambriler

Şekil 5.10: Şahsuvar Bey Camii birinci katta ve kadınlar mahfilinde kullanılan cam kapaklı dolaplar

5.2.1 Vaziyet planı 2. dönem restitüsyonu

Şahsuvar Bey Camii Restitüsyon önerisinde cami avlusu yapının batısında bulunur. Avlu içerisinden yapının kuzey cephesini saran geçit olduğu düşünülür.

Yapı girişi bugün kullanılmayan, güney cephede bulunan kapıdan, Lakerdacı Sokak'tan sağlanacaktır. Çizimler Ekler bölümündedir.

5.2.2 Zemin kat planı restitüsyonu

Zemin kat son cemaat alanı olarak kullanılır. Zemin döşemesinde araştırma kazısı sonucu bulunan mevcut taş kaplaması kullanılır. Duvarlar yığma tuğla duvar örgü sisteminde ve horasan sıvalı, kireç badanalıdır. Birinci katta bulunan pencereler tamamı sivri kemerli ahşap pencerelerdir. Batı cephesinde bulunan kullanılmayan pencere boşlukları sivri kemerli pencereler şeklinde açılacak, kaide yanında bulunan dar niş dikdörtgen pencere şeklinde açılacak aydınlatma ve havalandırma amacıyla kullanılır. Giriş kapısının karşısından merdivenle birinci kata ulaşılır. Giriş kapısının karşısında bulunan analoji de örneğine rastlanamayan ters mihrap nişi kullanıma açılır. Minare mevcut halinden daha kalın sade görünümündedir. Minare çıkışı merdiven altında kalan, minare kaidesi içerisinden sağlanır. Minare yığma tuğla örgü ile yapılmış olup sıvalıdır. Merdiven giriş kapısının karşısındadır ve birinci katta bulunan yonca kemerli pencere tarafından aydınlanır. Birinci kat döşeme konstrüksiyonu ahşap kirişler ile sağlanmış ve zemin kat tavan kaplaması ise ahşaptır. Çizimler Ekler bölümündedir.

5.2.3 Birinci kat planı restitüsyonu

Birinci kat Mescit alanı sahanlığına ahşap merdivenle ulaşılır. Sahanlıktan mescit alanına çift kanatlı ahşap kapı ile giriş sağlanır. Mescit alanı duvarları, yığma tuğla duvar örgü sisteminde ve horasan sıvalı, kireç badanalıdır. Birinci kat mescit alanı arası döşeme ahşap konstrüksiyon ile ahşap kirişlerle sağlanmış, zemin kaplaması ahşap ve üzeri halı kaplanmıştır. Mescit alanı tavan döşemesi ahşap konstrüksiyonlu döşemedir ve tavanda ahşap kaplama tahtası kullanılır. Mescit alanı doğu duvarlarında at nalı kemerli pencereler kullanılmıştır. Güney duvarında yarım dairesel sade mihrap nişi vardır. Mihrap nişinin sağında ve solunda at nalı kemerli pencereler kullanılır. Batı cephesinde bulunan kullanılmayan pencere boşlukları at nalı kemerli pencere boşlukları halinde aydınlatma ve havalandırma amacıyla kullanılır. Ahşap minber mevcut halindedir. Çizimler Ekler bölümündedir.

5.2.4 Minare

Şahsuvar Bey Camii Kuzey batısında yer alan minare gövdesi mevcut halinden daha kalın sade görünümündedir. Minare yığma tuğla örgü ile yapılmış olup sıvalıdır ve kurşun kaplı külahı bulunur. Minare çıkışı merdiven altında kalan, minare kaidesi içerisinden sağlanır. Seren direği ve merdiven ahşaptır. Çizimler Ekler bölümündedir.

5.2.5 Cephe ve çatı ve restitüsyonu

Cephelerde bulunan sütunçeler, kat silmeleri, pencere silmeleri, kirpi saçaklar ve taç alınlık mevcut halindedir. Çatı oturtma ahşap kırma çatıdır ve alaturka kiremitle kaplıdır. Çizimler Ekler bölümündedir.

6. RESTORASYON

6.1 Yeniden Kullanım

Şahsuvar Bey Camii, 15.yüzyıldan günümüze kadar cami olarak kullanıldığı için işlev değişikliğine gidilmesi düşünülmemiştir. Cami çevresiyle bütün olarak ele alınmış ve hasar analizlerinde belirlenen sorunlar öncelikli olarak çözülmeye çalışılmıştır. En az müdahale ile yapının tarihi belge ve estetik değerinin korunması amaçlanmış ve yapının daha sağlıklı kullanılabilmesi için öneriler getirilip, yanlış uygulama ve nitelsiz eklerin ortadan kaldırılması hedeflenmiştir. Camii'nin batı duvarına bitişik günümüzde abdest alma ve tuvalet mekânı olarak kullanılan ve üst katında lojman olarak kullanılan yapı 20.yüzyılın ikinci yarısından sonra inşa edildiği için herhangi bir mimari nitelik taşımamaktadır ve mevcut haliyle kalacaktır.

6.1.1 Vaziyet planı restorasyonu

Şahsuvar Bey Camii vaziyet planı restorasyon kararı olarak sadece cami alanı olan 155 Ada 50 Parsel ile sınırlı kalınacaktır. Camiin giriş kapısı Büyük Hendek Caddesi üzerinde bulunan doğu cephesinden olacaktır. Çizimler ekler bölümünde bulunmaktadır.

6.1.2 Zemin kat planı restorasyonu

Şahsuvar Bey Camii zemin kat son cemaat alanı girişi mevcut ahşap kapı değerlendirilerek yapının doğu cephesinden sağlanacaktır. Giriş kapısı karşısında minare kaidesi üzerinde sıva raspaı sonrası bulunan, minare çıkış merdiveni kapısı; kullanılmayacak, görünür halde sıvasız bırakılacaktır. Duvar derz aralarının horasan harç ile sıhhileştirilmesi sağlanacak ve kireç badana yapılacaktır. Son cemaat alanına ahşap iki kanatlı bir kapı ile giriş sağlanacaktır. Araştırma kazısında bulunan özgün olduğu tahmin edilen taş döşemeye kadar itinalı kazı yapılacak ve zemin şimdiki kota kadar ahşap karkas ile tekrar yükseltilerek ahşap kaplama yapılacak ve üzeri

halı kaplanacaktır. Son cemaat alanı duvarları horasan sıva ile sıhhileştirilecek ve kireç badana ile tamamlanacaktır. Son cemaat alanı ve birinci kat arası döşeme ahşap kirişlerle sağlanacaktır. Son cemaat alanı tavanında ahşap kaplama tahtası kullanılarak verniklenecektir. Son cemaat alanı doğu duvarında bulunan sivri kemerli pencereler ve demir parmaklıklar, mevcut şeklinde ve ölçüsünde temizlenerek korunacaktır. Güney duvarında bulunan özgün ahşap kapı ile sivri kemerli pencereler ve demir parmaklıklar, mevcut şeklinde ve ölçüsünde temizlenerek korunacaktır. Güney duvarında bulunan özgün olmayan yuvarlak kemerli pencere tuğla örgü ile kapatılacaktır. Batı duvarında bulunan önceden 19.yüzyılda pencere olarak kullanılan ve kapatılarak sivri kemerli bir niş olarak kullanılan nişler tuğla örgüsü ile kapatılarak niş kullanımına devam edilecektir. Ahşap kapak ile kapatılan 19.yüzyılda pencere olarak kullanıldığı düşünülen geçiş, restorasyon sonrası tuğla ile kapatılarak şadırvana ye geçiş engellenecektir. Kuzey duvarında bulunan sıva raspası sonrası ortaya çıkan yarım dairesel ters mihrap nişi alüminyum profil ve ahşap panel ile tekrar kapatılacaktır. Son cemaat alanı kuzey duvarında ahşap konstrüksiyonlu ahşap kaplamalı merdivenle birinci kat mescit alanına çıkışı sağlanacaktır. Çizimler ekler bölümünde bulunmaktadır.

6.1.3 Birinci kat planı restorasyonu

Şahsuvar Bey Camii birinci kat mescit alanı sahanlığına ahşap merdivenle ulaşılabacaktır. Sahanlığı doğu duvarında temizlenerek kullanımını sürdürecektir yonca kemerli pencere aydınlatma ve havalandırma olarak kullanılacaktır. Sahanlıktan harime ahşap iki kanatlı kapı ile giriş sağlanacaktır. Birinci kat mescit alanı duvarları horasan sıva ile sıhhileştirilecek ve kireç badana ile tamamlanacaktır. Birinci kat mescit alanı arası döşeme ahşap konstrüksiyon ile ahşap kirişlerle sağlanacaktır ve zemin kaplaması ahşap olacak üzeri halı kaplanacaktır. Mescit alanı tavanında ahşap kaplama tahtası kullanılarak verniklenecektir. Mescit alanı doğu duvarında bulunan at nalı kemerli pencereler temizlenerek kullanımını sürdürecektir. Güney duvarında bulunan mihrap nişi sağında ve solunda bulunan at nalı kemerli pencereler temizlenerek kullanımını sürdürecektir. Güney duvarında bulunan yarım dairesel mihrap nişi sağlamlaştırılarak horasan sıva ile sıvanarak kireç badana ile sade bir mihrap nişi olarak kullanımını sürdürülecektir. Güney duvarında üst üste bulunan dikdörtgen muhdes boşluklar tuğla örgü ile kapatılacaktır. Batı duvarında 19.

yüzyılda pencere olarak kullanıldığı düşünölen altı adet niş, kapatılmayacak niş olarak kullanımını sürdürecektir. Kuzey duvarında kadınlar mahfili düzenlemeleri yapılacaktır. Minber temizlenerek kullanımını sürdürecektir. Vaiz kürsüsü ahşap malzeme ile yenilenecektir. Çizimler ekler bölümünde bulunmaktadır.

6.1.4 Mahfil katı planı

Şahsuvar Bey Camii kadınlar mahfiline birinci kat merdiven sahanlığında ahşap konstrüksiyonlu, ahşap kaplamalı bir merdivenle ulaşılacaktır. Kadınlar mahfili mescit alanı kuzey duvarından 250 cm daha büyütölecek ve harim kısmına bakan galeriye ahşap korkuluklar yapılacaktır. Kadınlar mahfili döşemesi ahşap konstrüksiyonlu ve ahşap kaplama üzerine halı kaplama olacaktır. Kadınlar mahfili tavanında ahşap kaplama tahtası kullanılarak verniklenecektir. Kadınlar mahfili duvarları horasan sıva ile sıhileştirilecek ve kireç badana ile tamamlanacaktır. Kadınlar mahfilinden minareye ahşap kapı ile minare şerefesine çıkış sağlanacaktır. Çizimler ekler bölümünde bulunmaktadır.

6.1.5 Minare

Şahsuvar Bey Camii Kuzey batısında yer alan minare gövdesi statik rapora göre iyileştirilerek kullanılacaktır. Yığma tuğla örgü ile tamamlanacak olan minare sıva ile kaplanacaktır. Seren direği 20 mm çapında çelik çubuk olacaktır ve ankraj levhalarıyla minare duvarına bağlanacaktır. Minare çıkış merdivenleri ahşap olacaktır. Şerefeye çıkış ahşap kapı ile sağlanacaktır. Şerefe korkulukları küfeki taşından yapılacaktır. Kurşun kaplı minare külahı ve bakır âlem kullanılacaktır.

6.1.6 Çatı

Çatı konstrüksiyonu ahşap çatı makası ile sağlanacak ve çatı kaplaması alaturka kiremit olacaktır. Çatı oluk detayları detay paftalarında mevcuttur.

6.2 Uygulanacak Restorasyon teknikleri

Şahsuvar Bey Camii restorasyonu temizleme, sağlamlaştırma, yenileme, bütünlendirme, ekleme gibi restorasyon teknikleri kullanılacaktır.

6.2.1 Temizleme

Şahsuvar Bey Camii Cami ve çevresinde bulunan yapılardaki kirlilik hava kirliliği, sıva aşınması, kara yosunu ve otsu bitki oluşumu ve çimento esaslı sıvalar olarak sıralanabilmektedir. Kirli olan yüzeylerin temizlenmesi estetik nedenlerle gerçekleştirilmesinin yanında aynı zamanda yapı malzemesinin korunması içinde gerekli olan bir işlemdir. Bu kapsamda yapılacak temizliğin içeriğini, caminin tuğla cephelerinin ve cephelerdeki taş kaplamaların temizliği ile çimento esaslı sıva ile kaplanmış yüzeylerin altında kalan kısımlarda raspa sonrasında yapılacak temizlik oluşturmaktadır. Kontrollü kumlama caminin cephelerinde kullanılan özellikle kirpi saçaklarda altında oluşmuş karbon kirliliğinin temizlenmesi, doğu, güney ve kuzey cephelerine uygulanmış olan boyanın temizlenmesi için kullanılacaktır. Kimyasal temizlik ise belirlenmiş kirli taş yüzeylerde; özellikle kat silmeleri, pencere silmeleri ve dikdörtgen çerçevelerde kullanılacaktır.

Caminin iç duvarlarında bulunan çimento esaslı sıvanın temizlenmesi için ince raspa yapılması gerekmektedir. Raspa sonrasında kontrollü kumlama ile tuğla duvarlar temizlenecektir. Caminin kuzey cephesinde oluşan karayosunu ve otsu bitkilerden cephelerden kumlama veya sert kıl fırça ile uzaklaştırılmalı ve yeniden yeşillenme oluşmaması için ise cephelere “Herbisid” uygulanmalıdır. Caminin zemin katında bulunan sivri kemerli pencerelerinde bulunan deformasyona uğramış, paslanmış olan demir parmaklıkların mekanik temizliğinin yapılması ve antipas sentetik boya ile boyanması gerekmektedir.

Zemin katta bulunan kullanılmayan ahşap kapı üzerinde toz, kir, yağ ve boya/vernük uygulamaları için kimyasal temizlik sonrasında el ile zımpara yapılacak ve vernüklenecektir. Diğer ahşap pencere ve kapı doğramalarında el ile zımpara işlemleri yapılacak ve kullanıma devam edilecektir. Minber temizlenerek kullanımını sürdürecektir.

6.2.2 Sağlamaştırma

Çelik gergi tekniğinin uygulandığı örnekler İstanbul'da sıkça gözlenir; camilerin son cemaat yerlerinde ya da iç mekânlarında deprem, yangın gibi nedenlerle çatlayan sütunlar, çelik gergilerle sarılarak pekiştirilmişlerdir. Metal gergiler ya da çubuklar kullanılarak duvarlar birbirine bağlanır ya da düşeyden ayrılmış bir duvar gerideki sağlam bölüme tutturularak yerinde korunmaya çalışılır. Osmanlı klasik dönem yapılarında gergiler strüktürün iç bünyesinde kalır, dış cepheye yansımaz.

6.2.2.1 +3,62 kotu düzeyinde çelik gergi planı

Duvarlarda bulunan yapısal çatlaklar nedeniyle düşey taşıyıcıların çevreleri 30 mm çapında paslanmaz çelik gergilerle sarılarak, cephelerin köşelerinde flanşlarla sıkıştırılacaktır. Flanş detayı, detay paftalarında mevcuttur.

6.2.2.2 +9,32 kotu düzeyinde çelik hatıl planı

80x80x8 mm çelik profiller arası horasan dolgu ile 9.32 kotunda çatı altında düşey taşıyıcıları sağlamlaştırmak için çelik hatıl, bulonlarla binaya bağlanarak sağlamlaştırma yapılacaktır. Çelik hatıl detayı, detay paftalarında mevcuttur.

6.2.3 Yenileme

Şahsuvar Bey Camii bazı yapı elemanlarının zaman içinde özgünlüklerinin ortadan kalkması veya çeşitli nedenlerle zarar görmesi nedeniyle belirlenen yapı elemanlarında yenilemeye gidilmiştir.

Şahsuvar Bey Camii son cemaat alanı zemin döşemesi araştırma kazısında bulunan özgün olduğu tahmin edilen taş döşemeye kadar itinalı kazı yapılacak ve zemin şimdiki kota kadar ahşap karkas ile tekrar yükseltilerek ahşap kaplama yapılacak ve üzeri halı kaplanacaktır. Son cemaat alanı duvarları horasan sıva ile sıhhileştirilecek ve kireç badana ile tamamlanacaktır. Son cemaat alanı ve birinci kat arası döşeme ahşap kirişlerle sağlanacaktır. Son cemaat alanı tavanında ahşap kaplama tahtası kullanılarak verniklenecektir. Son cemaat alanı kuzey duvarında ahşap konstrüksiyonlu ahşap kaplamalı merdivenle birinci kat mescit alanına çıkışı sağlanacaktır. Mescit alanı tavanında ahşap kaplama tahtası kullanılarak verniklenecektir. Mescit alanı duvarları horasan sıva ile sıhhileştirilecek ve kireç badana ile tamamlanacaktır. Vaiz kürsüsü ahşap malzeme ile yenilenecektir. Kadınlar mahfiline birinci kat merdiven sahanlığında ahşap konstrüksiyonlu, ahşap kaplamalı bir merdivenle ulaşılabilecektir. Kadınlar mahfilisi mescit alanı kuzey duvarından 250 cm

daha büyütülecek ve harim kısmına bakan galeriye ahşap korkuluklar yapılacaktır. Kadınlar mahfili döşemesi ahşap konstrüksiyonlu ve ahşap kaplama üzerine halı kaplama olacaktır. Kadınlar mahfili tavanında ahşap kaplama tahtası kullanılarak verniklenecektir. Kadınlar mahfili duvarları horasan sıva ile sıhhileştirilecek ve kireç badana ile tamamlanacaktır. Kadınlar mahfilinden minareye ahşap kapı ile minare şerefesine çıkış sağlanacaktır. Caminin çatı kaplama malzemesinin kuzey cephede gizli yağmur oluğuyla birleşerek ve saçakta sonlanacak ve pvc yağmur iniş borularının çinko malzemedan yağmur iniş borularıyla değiştirilecektir. Cami minaresinin, gövde ile petek kısmını oluşturan kesme taş ve şerefe korkuluklarını oluşturan taşın temizlenmesi gerekmektedir. Minare gövdesi statik rapora göre iyileştirilerek kullanılacaktır. Şerefe ve petek kısmı yığma tuğla örgü ile tamamlanacak olan minare sıva ile kaplanacaktır. Seren direği 20 mm çapında çelik çubuk olacaktır ve ankraj levhalarıyla minare duvarına bağlanacaktır. Minare çıkış merdivenleri ahşap olacaktır. Şerefeye çıkış ahşap kapı ile sağlanacaktır. Şerefe korkulukları küfeki taşından yapılacaktır. Kurşun kaplı minare külahı ve bakır âlem kullanılacaktır. Çatı konstrüksiyonu ahşap çatı makası ile sağlanacak ve çatı kaplaması alaturka kiremit olacaktır.

6.2.4 Ekleme

Zemin kat son cemaat alanına iki kanatlı ahşap kapı ile giriş sağlanacaktır. Son cemaat alanı kuzey duvarında bulunan sıva raspası sonrası ortaya çıkan yarım dairesel ters mihrap nişi alüminyum profil ve ahşap panel ile tekrar kapatılacaktır. Son cemaat alanı güney duvarında bulunan özgün olmayan yuvarlak kemerli pencere tuğla örgü ile kapatılacaktır. Birinci kat güney duvarında üst üste bulunan dikdörtgen muhdes boşluklar tuğla örgü ile kapatılacaktır.

7. SONUÇ

Çalışmada Şahsuvar Bey Camii'nin işlevini inşa edildiği tarihten itibaren değişmeden sürdürmekte olduğu belirlenmiştir. Günümüzde lojman olarak kullanılan yapı ise 20.yüzyılın ikinci yarısında inşa edildiği için niteliksizdir. Şahsuvar Bey Camii'nde ayrıntılı röleve çalışması, hasar ve malzeme tespitleri yapılmıştır.

Restitüsyon çalışmasında yapının tarihsel gelişimleri incelenmiştir. Şahsuvar Bey Camii Yakın Çevresi 1858-1860 tarihli G. D'ostoya Haritası, Beyoğlu Kadastro Haritaları Cadastre De La Ville De Constantinople - VI. Cercle Municipal (1857-1876), R. Huber Haritalarından (1887-1891), Charles Goad Sigorta Haritaları Plan d'assurance de Constantinople. Vol. II Péra Galata. No 25. (1848-1910) Deutsch Syndikat für Staebaliche Arbeten firmasının 1913-1914 yıllarında hazırladığı Alman Mavileri Haritalarından yararlanılmıştır.

Yapılan araştırmalarda 1801 yılında Henry Aston Barker'ın İstanbul panoraması ve Alman Arkeoloji Enstitüsü Fotoğraf Arşivinde içinde caminin bulunduğu 1876 ve 19. yüzyıl sonlarında çekilmiş iki adet fotoğrafa rastlanmıştır. Bu bilgi ve belgelerden yola çıkılarak Caminin bu gün sağır duvar larak kullanılan cephesinin daha önceki yüzyıllarda aydınlatma ve havalandırma amaçlı pencerelere sahip olduğu saptanmıştır.

Restorasyon çalışmalarında caminin işlevinin olduğu gibi devam ettirilmesine karar edilmiştir. Restorasyon için öncelikle camide bulunan niteliksiz ek ile malzemelerin temizlenmesi gerekmektedir. Mevcut betonarme merdiven kaldırılarak cami birinci kat mescit alanı sahanlığına ahşap merdivenle ulaşılabacaktır. Katlar arası döşeme ahşap konstrüksiyon ile ahşap kirişlerle sağlanmalı ve zemin kaplaması ahşap kullanılarak üzeri halı kaplanmalıdır. Mescit alanı tavanında ahşap kaplama tahtası kullanılmalıdır. +3,62 Kotu Düzeyinde Çelik Gergi Planı ve +9,32 Kotu Düzeyinde Çelik Hatıl Planı kullanılmalı ve Camii kuzey batısında yer alan minare gövdesi statik rapora göre iyileştirilerek kullanılması gerekmektedir. Çatı konstrüksiyonu ahşap çatı makası ile sağlanacak ve çatı kaplaması alaturka kiremit olmalıdır. Zemin katta bulunan sivri kemerli pencereler ve birinci katta bulunan at nalı kemerli ve yonca kemerli pencereleri kullanımına devam edilmelidir. Son cemaat alanı güney duvarında bulunan özgün olmayan yuvarlak kemerli pencere ve birinci kat güney duvarında üst üste bulunan dikdörtgen muhdes boşluklar tuğla örgü ile kapatılmalıdır. Batı duvarında 19. yüzyılda pencere olarak kullanıldığı düşünülen nişler, kapatılmayarak niş olarak kullanımını sürdürmelidir. Son cemaat alanı zemin döşemesi araştırma kazısında bulunan özgün olduğu tahmin edilen taş döşemeye kadar itinalı kazı yapılmalı ve zemin şimdiki kota kadar ahşap karkas ile tekrar yükseltilerek ahşap kaplama yapılarak ve üzeri halı kaplanmalıdır. Mahfil katına ahşap kaplamalı bir merdivenle ulaşılmalı, mahfil alanı genişletilerek kullanımı

sürdürülmelidir. Caminin bütün duvarlarında derz aralarının horasan harç ile sıhhileştirilmesi sağlanmalı ve kireç badana yapılmalıdır. Caminin boyanmış ve kirlenmiş olan cepheleri, cephede bulunan taş kaplama ve silmeler mekanik, kimyasal yöntemlerle temizlenmesi önerilmiştir. Bunun dışında cephelerde bulunan otsu bitkilerin ve kara yosununun da cepheden uzaklaştırılması gerekmektedir.

Şahsuvar Bey Camii'nde gerekli kısımlarda kapı, pencere ve yağmur oluğu gibi yapı elemanları için yenileme, minaresi için ise yeniden yapım önerilmektedir.

8.KAYNAKLAR

AKIN, N. (1998). 19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata Ve Pera. *Literatür Yayıncılık*. İstanbul.

ARSEVEN, C. E.(1950). Mescid Maddesi. *Sanat Ansiklopedisi*. Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara. C.4. Syf. 208.

ARSEVEN, C. E. (1950). Mahalle Maddesi. *Sanat Ansiklopedisi*. Milli Eğitim Bakanlığı.. C.4. Syf.125.

AYVERDİ, E. H. (1953). Fatih Devri Mimarisi. *İstanbul Fethi Derneği*. İstanbul. C.3. Sfy.500

AYVERDİ, E. H. (1958). Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahalleleri, Ankara, Şehrin İskânı Ve Nüfusu. *Doğuş Matbaası Limited Şirketi*.

AYVERDİ, E. H. (1958). Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskânı Ve Nüfusu. *Doğuş Matbaası Limited Şirketi*. Ankara.

AYVERDİ, E. H. (1958). Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskânı ve Nüfusu. *Vakıflar Genel Müdürlüğü*. Ankara. Sf.83.

BATUR, A. (1996). Mimari Akımlar 1.*Yapı Endüstri Merkezi Yayınları*. İstanbul.

CEZAR, M. (1991). XIX. Yüzyıl Beyoğlusu. *Ak Yayınları Kültür Ve Sanat Kitapları*. İstanbul.

CEZAR, M. (2002). Osmanlı Başkenti İstanbul. *Erol Kerim Aksoy Kültür, Eğitim Ve Sağlık Vakfı Yayınları*. İstanbul.

ÇELİK, Z. (1996). 19. Yüzyılda Osmanlı Başkenti Değişen İstanbul. *Tarih Vakfı Yurt Yayınları*. İstanbul.

ERGENÇ, Ö. (1996). Osmanlı Esnaf Örgütlerinin Fizik Yapıya Etkileri, İslam Geleneğinden Günümüze Şehir Ve Yerel Yönetimler. Ed. Doç. Dr. Vecdi Akyüz, Seyfettin Ünlü. *İlke Yayınları*. İstanbul.

EROĞLU, Ö. (2016). Suriçi Galata. *Tekhne Yayınları*. İstanbul. Syf.18.

GALİTEKİN, A.N.(ed.) (2001). Yaz. Avvansaravi. H., *Sâti. A. .Besim, S. .Hadikatü'l-cevâmi/İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar. İşaret Yayınları*. İstanbul.

GENİM, S. (2014). Palazzo Comunale Podesta Sarayı. *Beyoğlu Dergisi*. Beyoğlu Belediyesi. İstanbul. Syf. 59 - 63.

GENİM, S. (2013). I. Uluslararası Osmanlı İstanbul'u Sempozyumu Bildirileri. 29 Mayıs Üniversitesi Yayınları. Osmanlı Bankası Arşiv Ve Araştırma Merkezi Kütüphanesi. Syf.460.

GILLES, P. (1997). İstanbul'un Tarihi Eserleri. (E. Özbayoğlu, Çev.). *Eren Yayıncılık*. İstanbul.

İNALCIK, H. (1996). İstanbul Bir İslam Şehri, İslam Geleneğinden Günümüze Şehir Ve Yerel Yönetimler. Ed. Doç. Dr. Vecdi Akyüz, Seyfettin Ünlü. *İlke Yayınları*. İstanbul.

KUBAN, D.(2000). İstanbul Bir Kent Tarihi: Bizantion, Konstantinopolis. *Türkiye Ekonomik Ve Toplumsal Tarih Vakfı*. İstanbul.

MANTRAN, R. (2001). İstanbul Tarihi. (T. Tunçdoğan, Çev.). *İletişim Yayınları*. İstanbul.

ÖZEN, İ. (2011). *İTÜ Dergisi*. C.10, Sayı: 4. Sf.37.

SEÇKİN, A. (2010). Türkiye'deki Önemli Mevlevîhâneler Ve Mevlevîhânelerin Yaşatılmasında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Rolü. *Sümam Yayınları*. Konya. İstanbul. 5. Bildiriler Serisi: 2. Syf.9-10.

SEMAVİ, E. (1991). Arap Camii Maddesi. *İslam Ansiklopedisi*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi. C. 3. Syf. 326-327.

SEMAVİ, E. (1991). Azapkapı Camii Maddesi. *İslam Ansiklopedisi*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi. C. 4. Syf. 309-310.

SEMAVİ, E. (1992).Galata'da Türk Eserleri Maddesi. *Türk İslam Ansiklopedisi*. C.13 Syf.309 .

SEMAVİ, E. (1992). Bereketzade Çeşmesi Maddesi. *Türk İslam Ansiklopedisi*. C.5 Syf. 489-490 .

SÖNMEZ ER Ş., SEÇKİN S. İstanbul Mescitleri,
Url:<https://www.tarihtarih.com/?Syf=26&Syz=384283> Erişim tarihi:*****

T.C Diyanet İşleri Başkanlığı Beyoğlu İlçe Müftülüğü

TEKELİ, İ. (1994). Galata Maddesi. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfının Ortak Yayını. C.3.

TEKELİ, İ. (1994). Karaköy Maddesi. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfının Ortak Yayını. C.4.

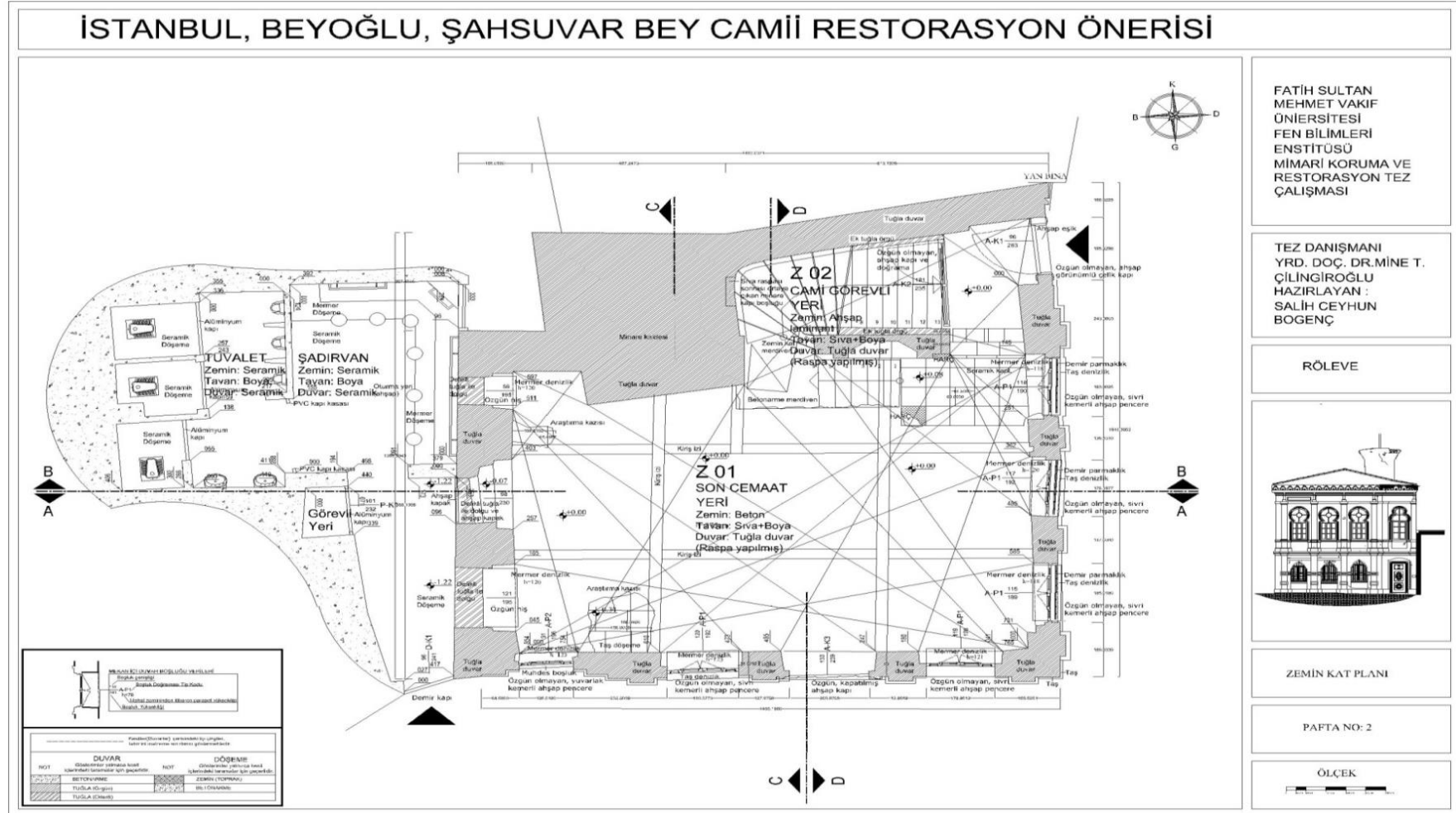
TEKELİ, İ. (1994). Galata Kulesi Maddesi. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfının Ortak Yayını. C.3.

Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı*****

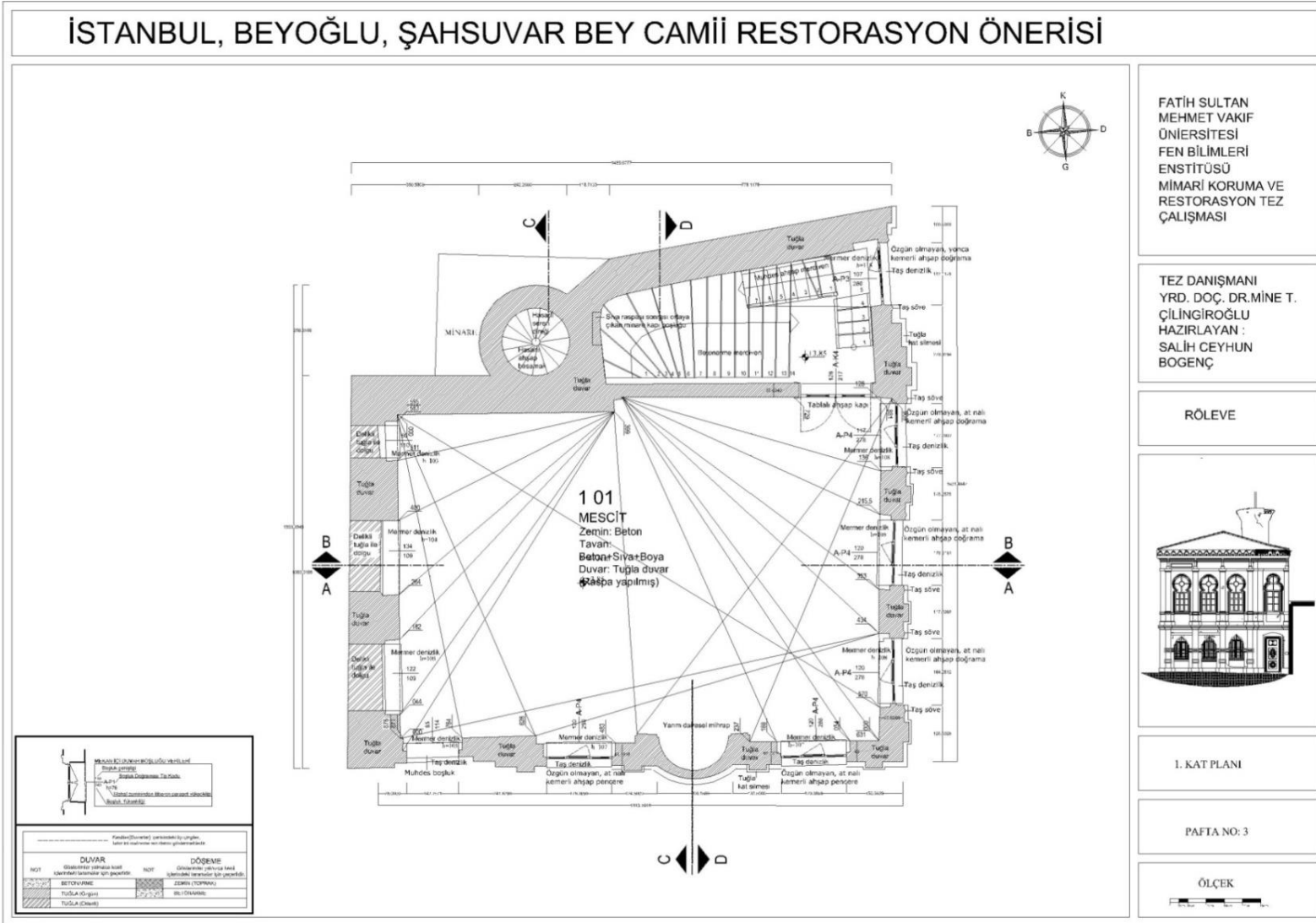
EKLER

- EK A: Şahsuvar Bey Camii Rölöve Çizimleri
- EK B : Şahsuvar Bey Camii Değişim Ve Bozulmalar
- EK C : Şahsuvar Bey Camii Restitüsyon Çizimleri
- EK D : Şahsuvar Bey Camii Restorasyon Çizimleri
- EK E : Dış tanımlama Tabloları
- EK F : İç tanımlama Tabloları

EK A Şahsuvar Bey Camii Röleve Çizimleri

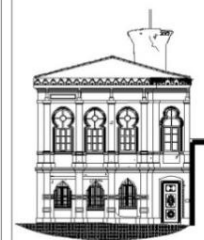
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARİ KORUMA VE RESTORASYON TEZ ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI YRD. DOÇ. DR.MİNE T. ÇİLİNGİROĞLU HAZIRLAYAN : SALİH CEYHUN BOĞENÇ

RÖLEVE

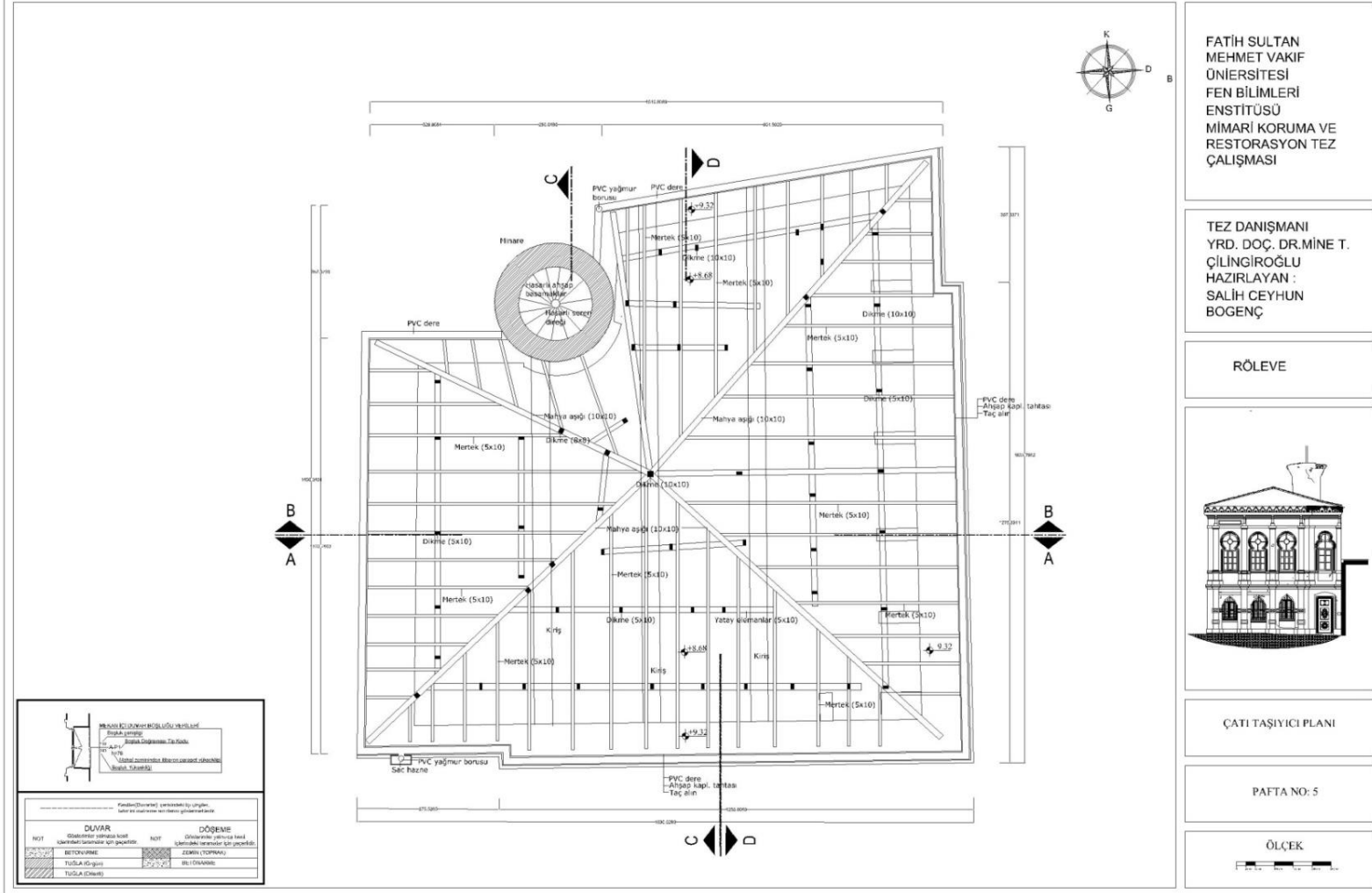
1. KAT PLANI

PAFTA NO: 3

ÖLÇEK

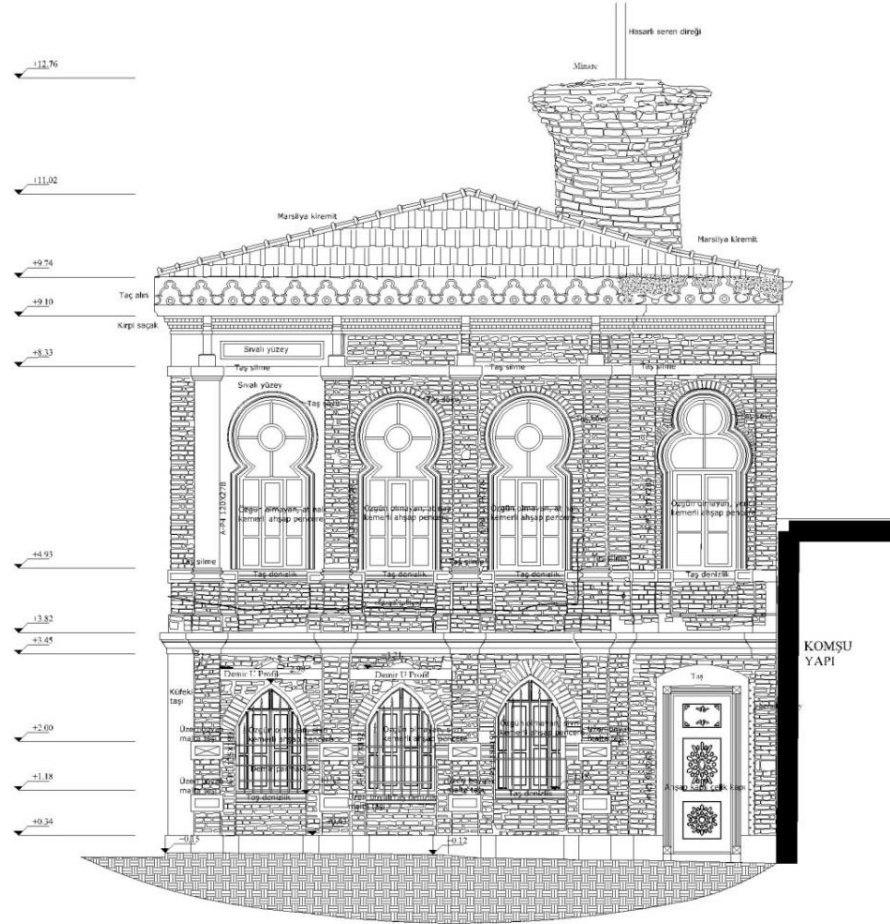
Çizelge A.2

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

Çizelge A.4

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

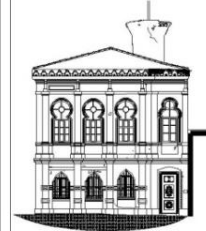
DUVAR	
NOT	Gösterilen yapılar Çizimdeki ayrıntılar için bakınız
	ŞİŞE KÜLTÜRİ
	MALZEMELERİN KULLANIMI
	ÇATI

DÖŞEME	
NOT	Gösterilen yapılar Çizimdeki ayrıntılar için bakınız
	DUVAR

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

BATI CEPHESİ

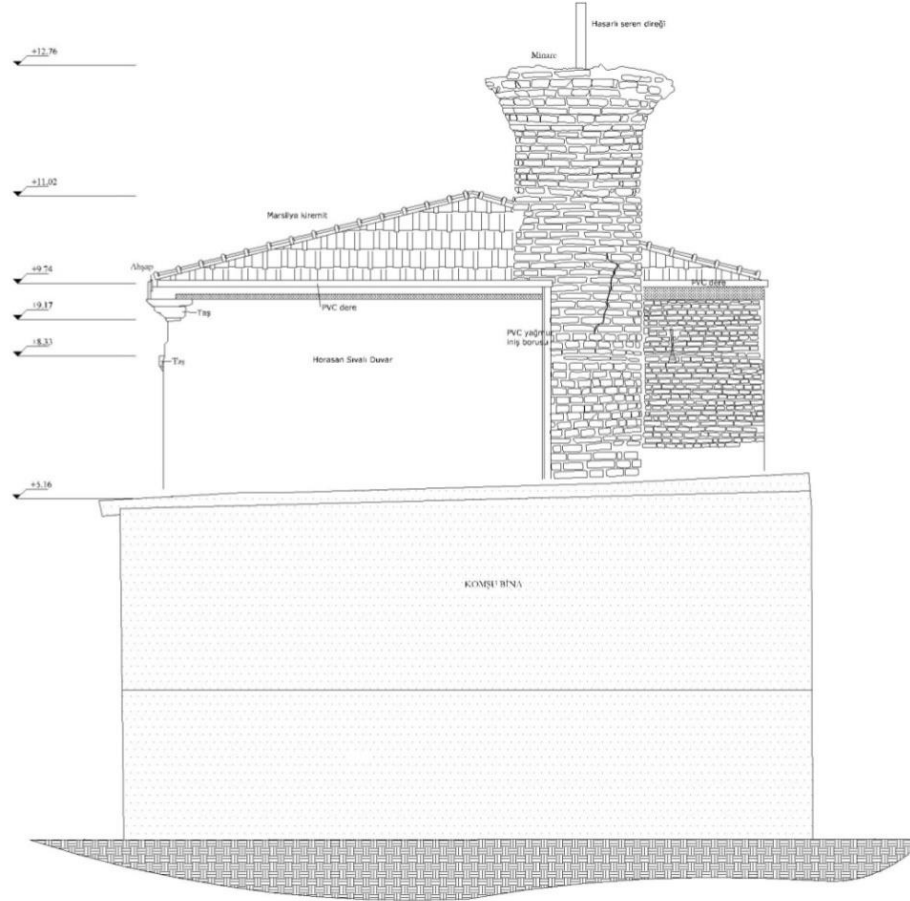
PAFTA NO: 11

ÖLÇEK

Çizelge A.5

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

DUVAR	
NOT	Özellikler istisna olarak belirtilen malzemeler için geçerlidir.
---	SİMA KALITISI
---	HALI VEDE KÜTLE NAYE
---	ÇİTİLAK

DOŞEME	
NOT	Özellikler istisna olarak belirtilen malzemeler için geçerlidir.
---	ZEMİN (TOPRAK)

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLINGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

KUZAY CEPHESİ

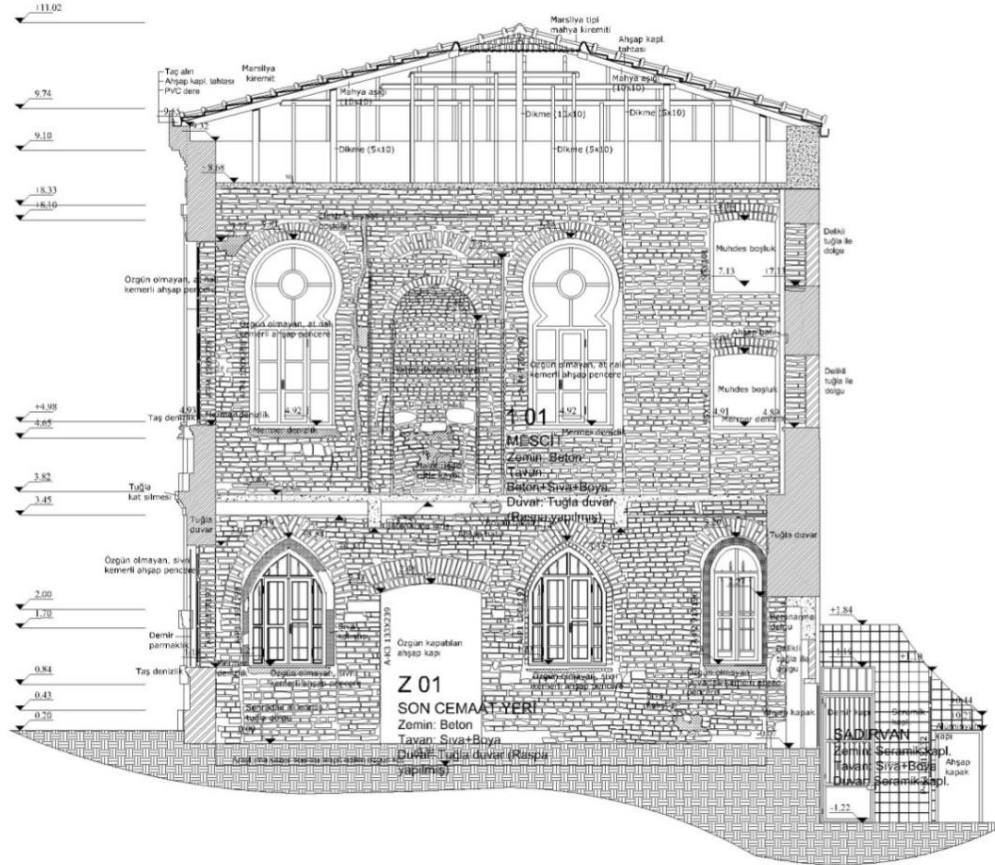
PAFTA NO: 12

ÖLÇEK

Çizelge A.7

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

A-A KESİTİ

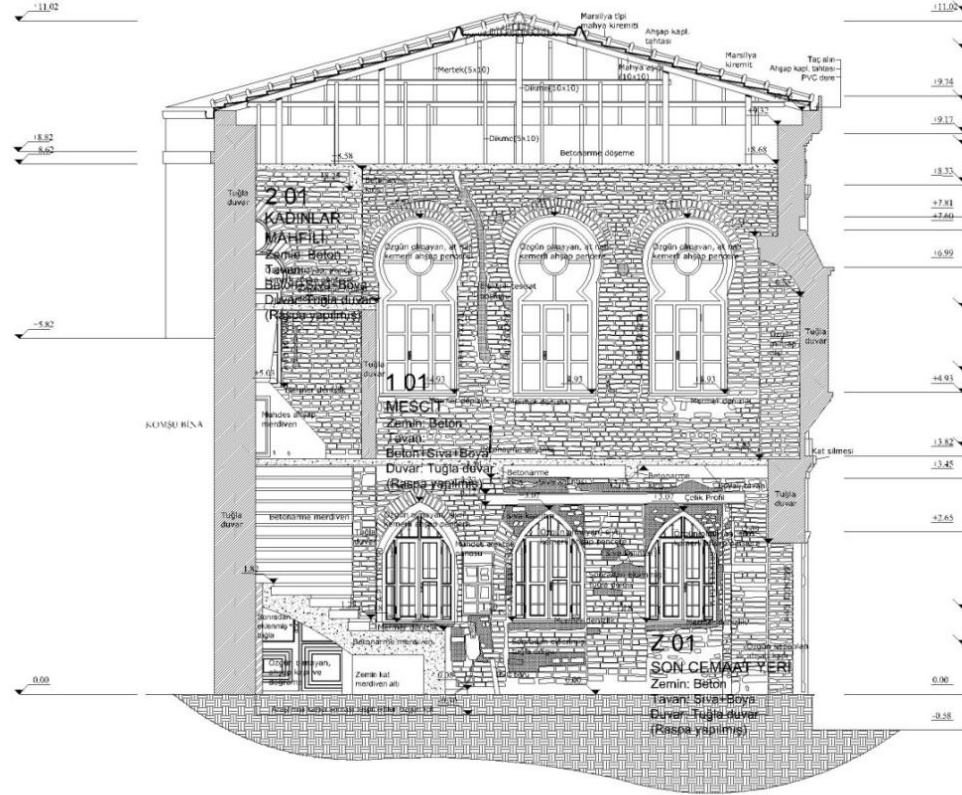
PAFTA NO: 6

ÖLÇEK

Çizelge A.8

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

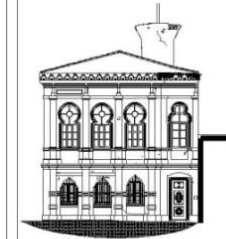

DUVAR	
NOT	Güçlendirme yapılmış duvarlar gösterilmiştir (gün geçirdi)
	SON KALDIRMA
	WALLZEMİNDE KÖTÜLE NAYE
	ÇATI KATLAK
DÖŞEME	
NOT	Güçlendirme yapılmış katlar gösterilmiştir (gün geçirdi)
	ZEMİN (TOPRAK)

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

D-D KESTİTİ

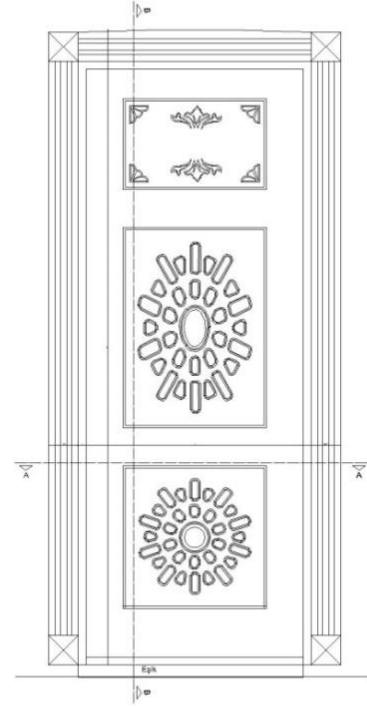
PAFTA NO: 9

ÖLÇEK

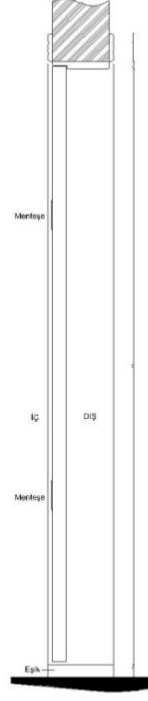

Çizelge A.11

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

K1 NOLU KAPI GÖRÜNÜŞÜ

K1 NOLU KAPI B-B KESİTİ

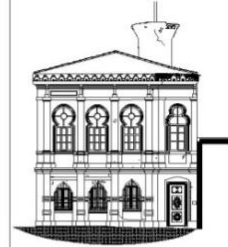

K1 NOLU KAPI A-A KESİTİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

K1 NOLU AHŞAP
KAPLI ÇELİK KAPI
DETAYI

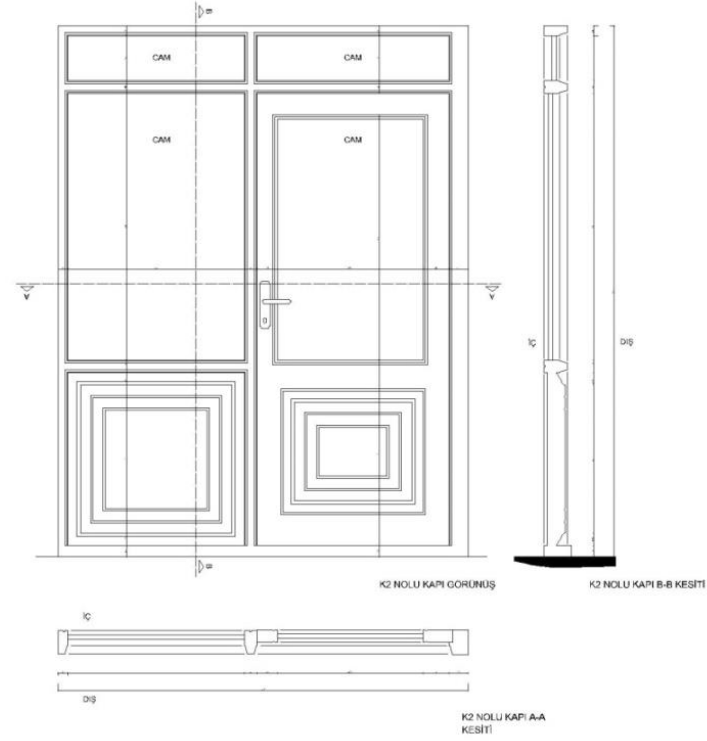
PAFTA NO: 13

ÖLÇEK

Çizelge A.12

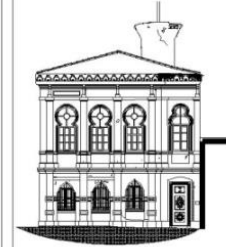
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

K2 NOLU AHSAP
KAPLAMALI KAPI
DETAYI

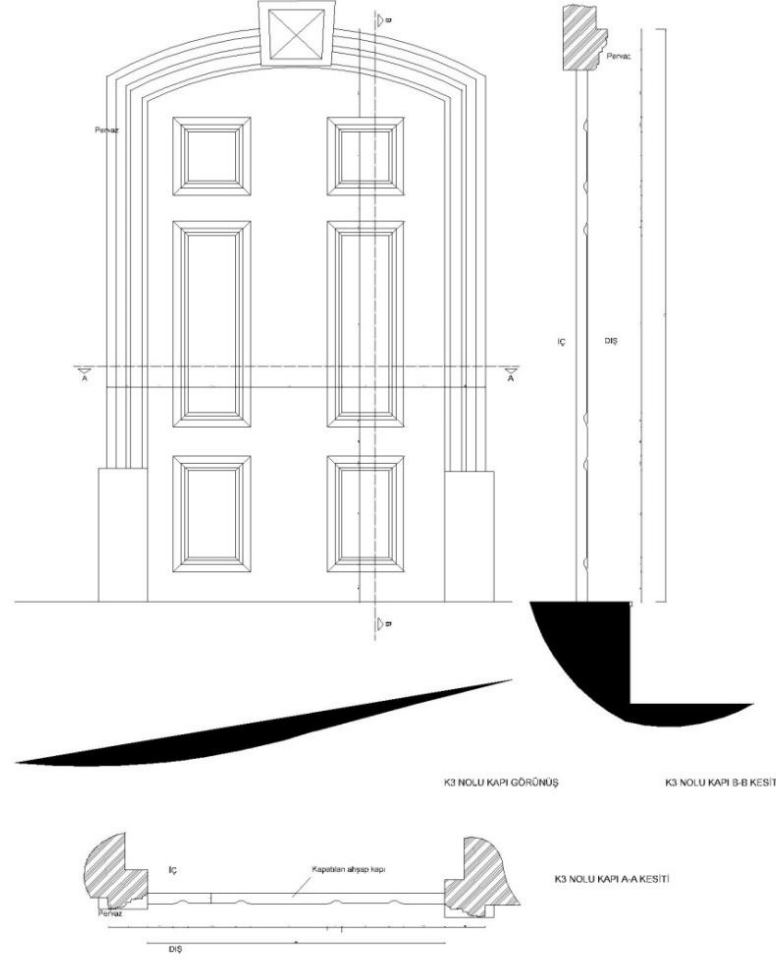
PAFTA NO: 14

ÖLÇEK

Çizelge A.13

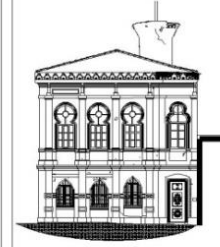
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

K3 NOLU KAPATILAN
ÖZGÜN AHŞAP KAPI
DETAYI

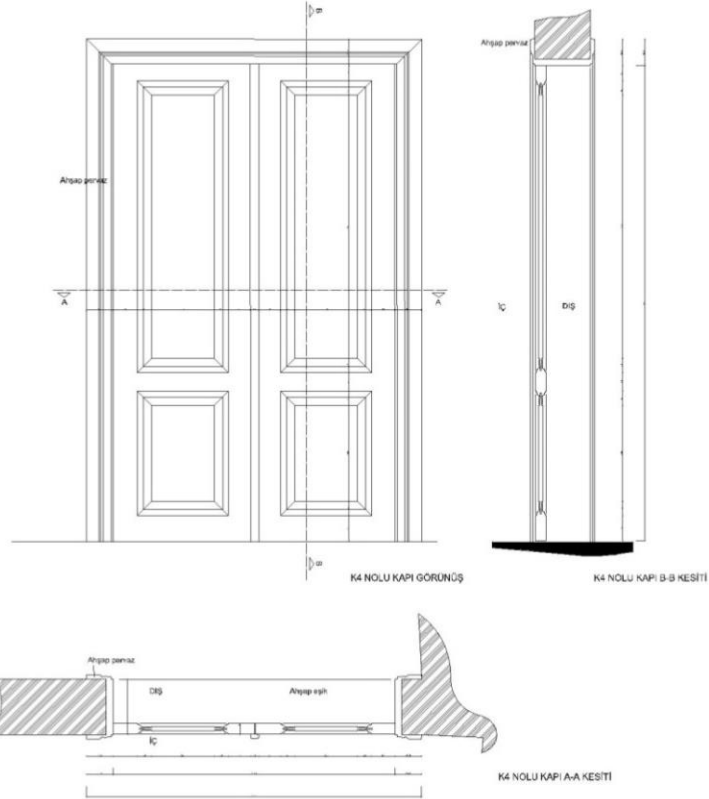
PAFTA NO: 15

ÖLÇEK

Çizelge A.14

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

K4 NOLU TABLALI
AHSAP KAPI DETAYI

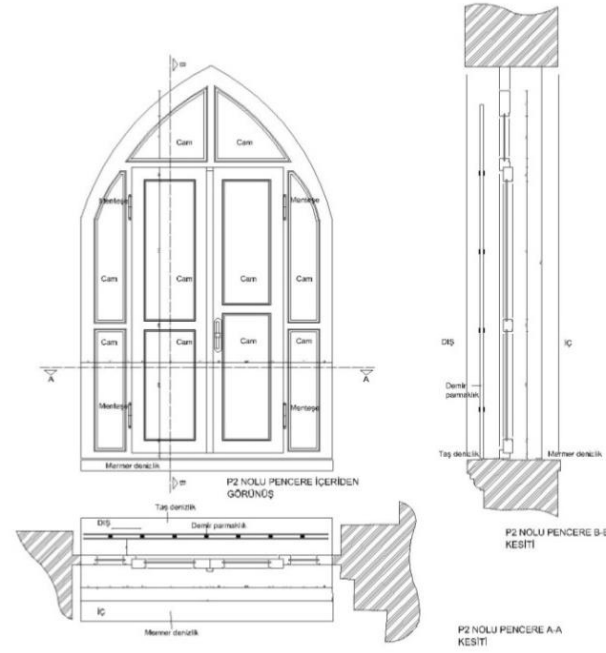
PAFTA NO: 16

ÖLÇEK

Çizelge A.15

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

P2 NOLU SİVRİ
KEMERLİ AĞŞAP
PENCERE DETAYI

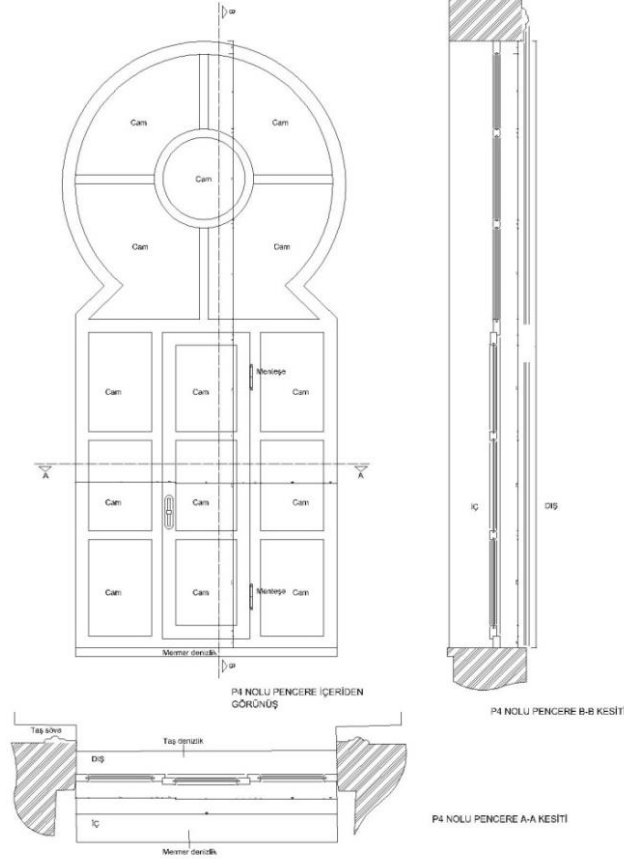
PAFTA NO: 17

ÖLÇEK

Çizelge A.16

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

P4 NOLU AT NALI KEMERLİ
AĞŞAP PENCERE DETAYI

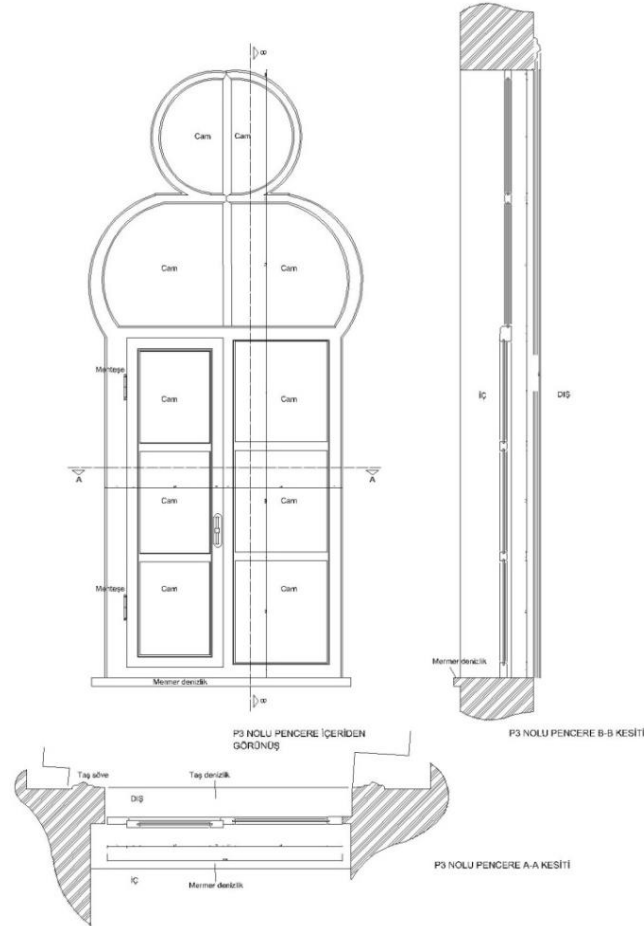
PAFTA NO: 19

ÖLÇEK

Çizelge A.17

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

P3 NOLU YONCA KEMERLİ
AHŞAP PENCERE DETAYI

ÖLÇEK
1:100

Çizelge A.18

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

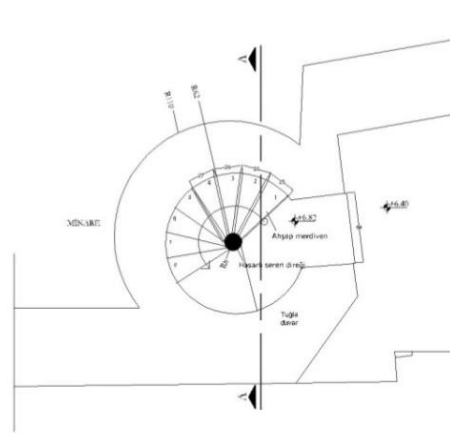
RÖLEVE

MİNARE PLANI

PAFTA NO: 21

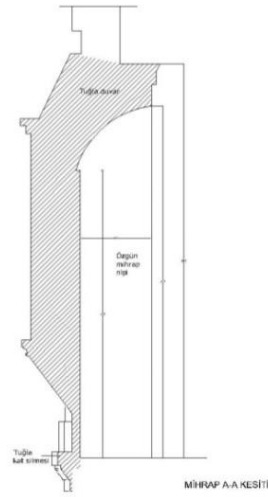
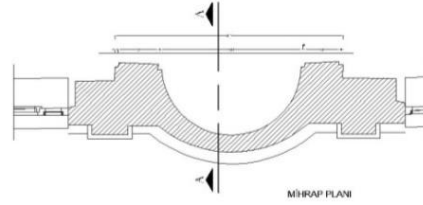
ÖLÇEK

+7.86 KOTUNDAN MİNARE PLANI

Çizelge A.19

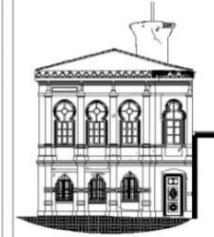
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

MİHRAP DETAYI

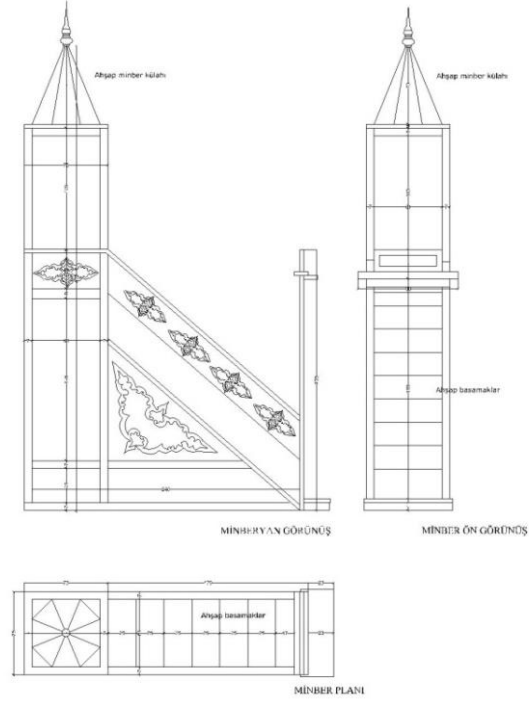
PAFTA NO: 20

ÖLÇEK

Çizelge A.21

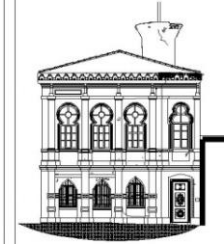
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RÖLEVE

MİNBER DETAYI

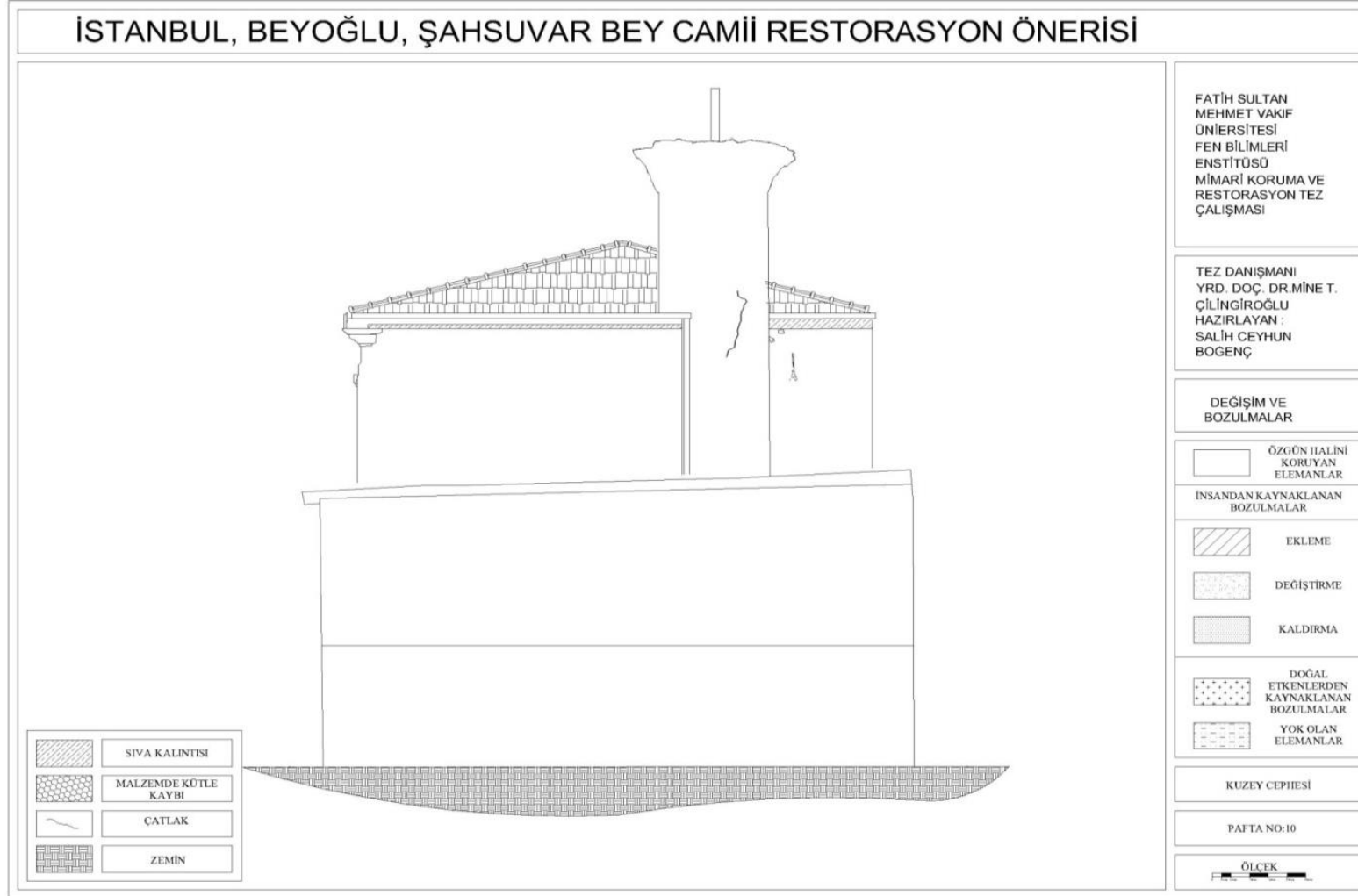
PAFTA NO: 19

ÖLÇEK

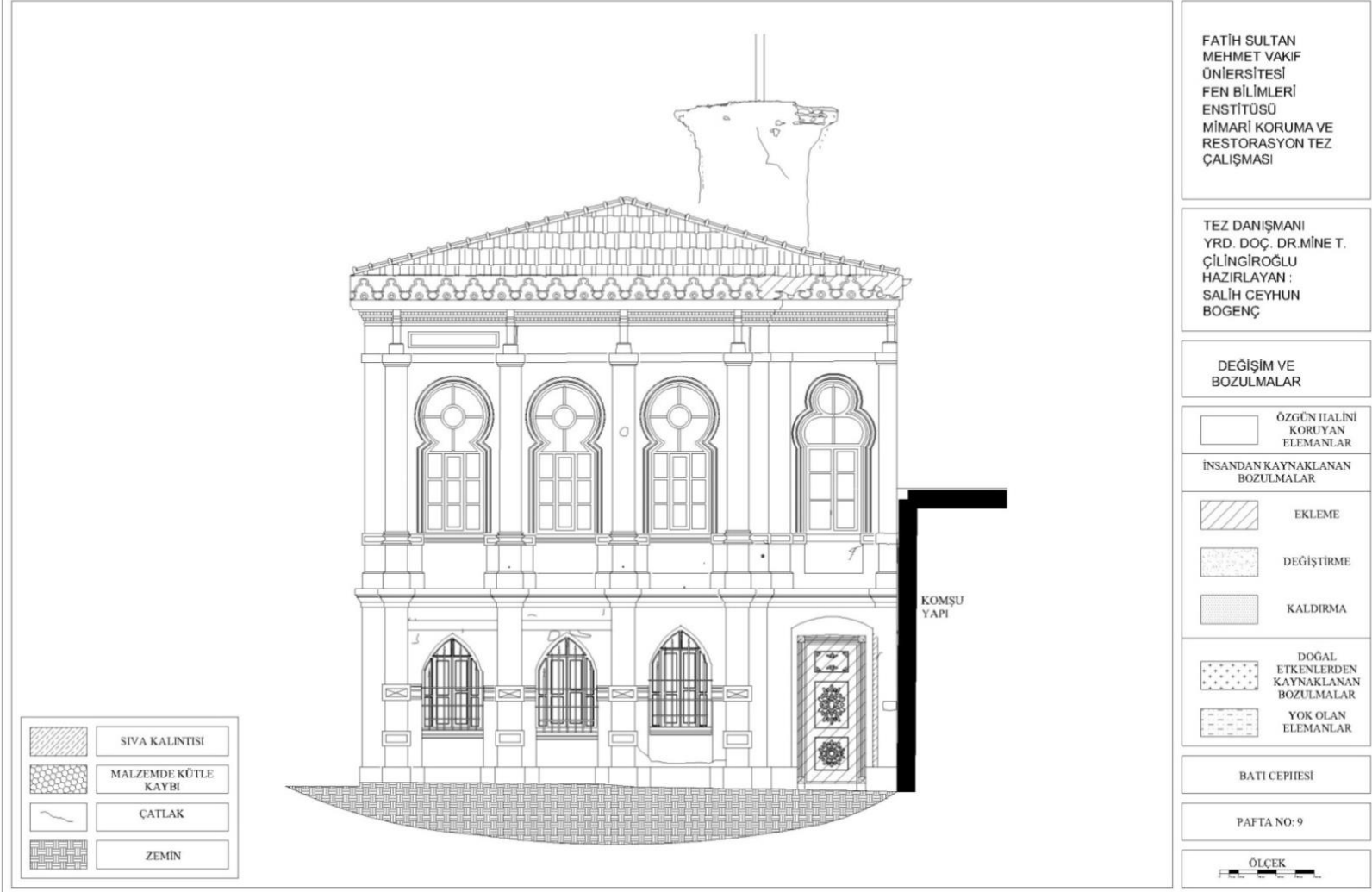
Çizelge A.22

EK B Şahsuvar Bey Camii Değişim Ve Bozulmalar

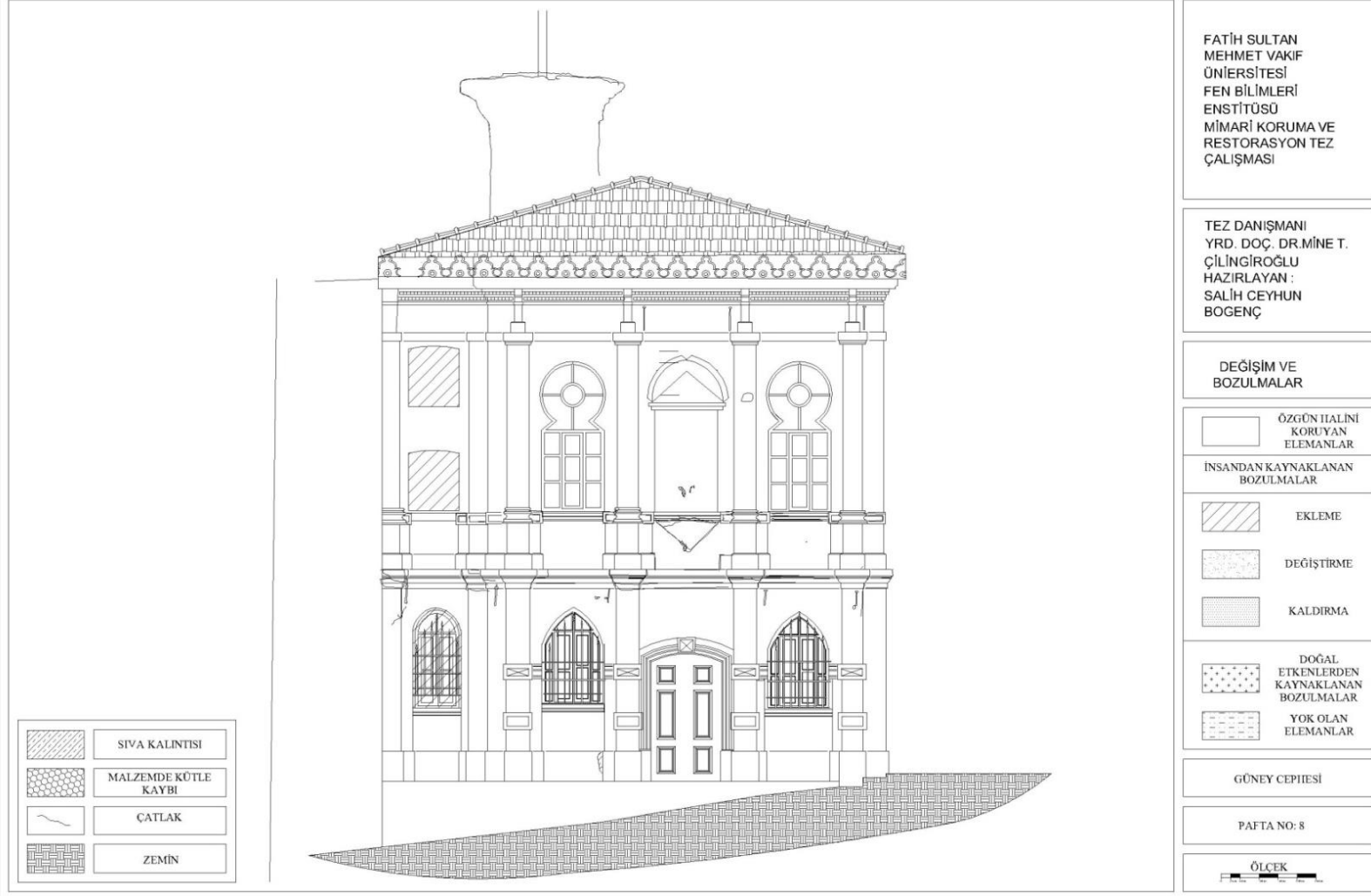
Çizelge B.23

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

Çizelge B.24

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

DEĞİŞİM VE
BOZULMALAR

ÖZGÜN HALINI
KORUYAN
ELEMANLAR

İNSANDAN KAYNAKLANAN
BOZULMALAR

EKLEME

DEĞİŞTİRME

KALDIRMA

DOĞAL
ETKENLERDEN
KAYNAKLANAN
BOZULMALAR

YOK OLAN
ELEMANLAR

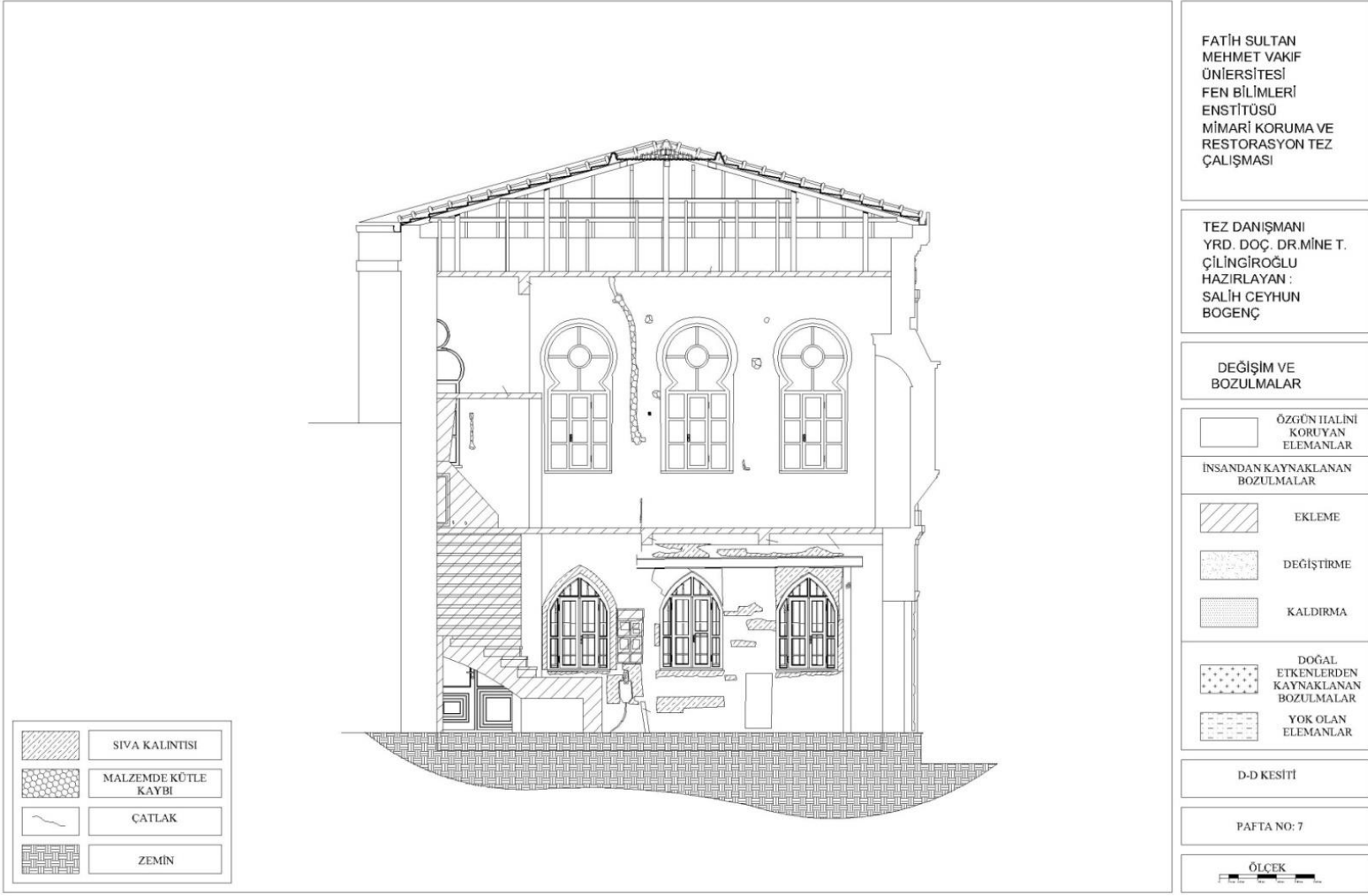
GÜNEY CEPHESİ

PAFTA NO: 8

ÖLÇEK

Çizelge B.25

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

Çizelge B.26

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

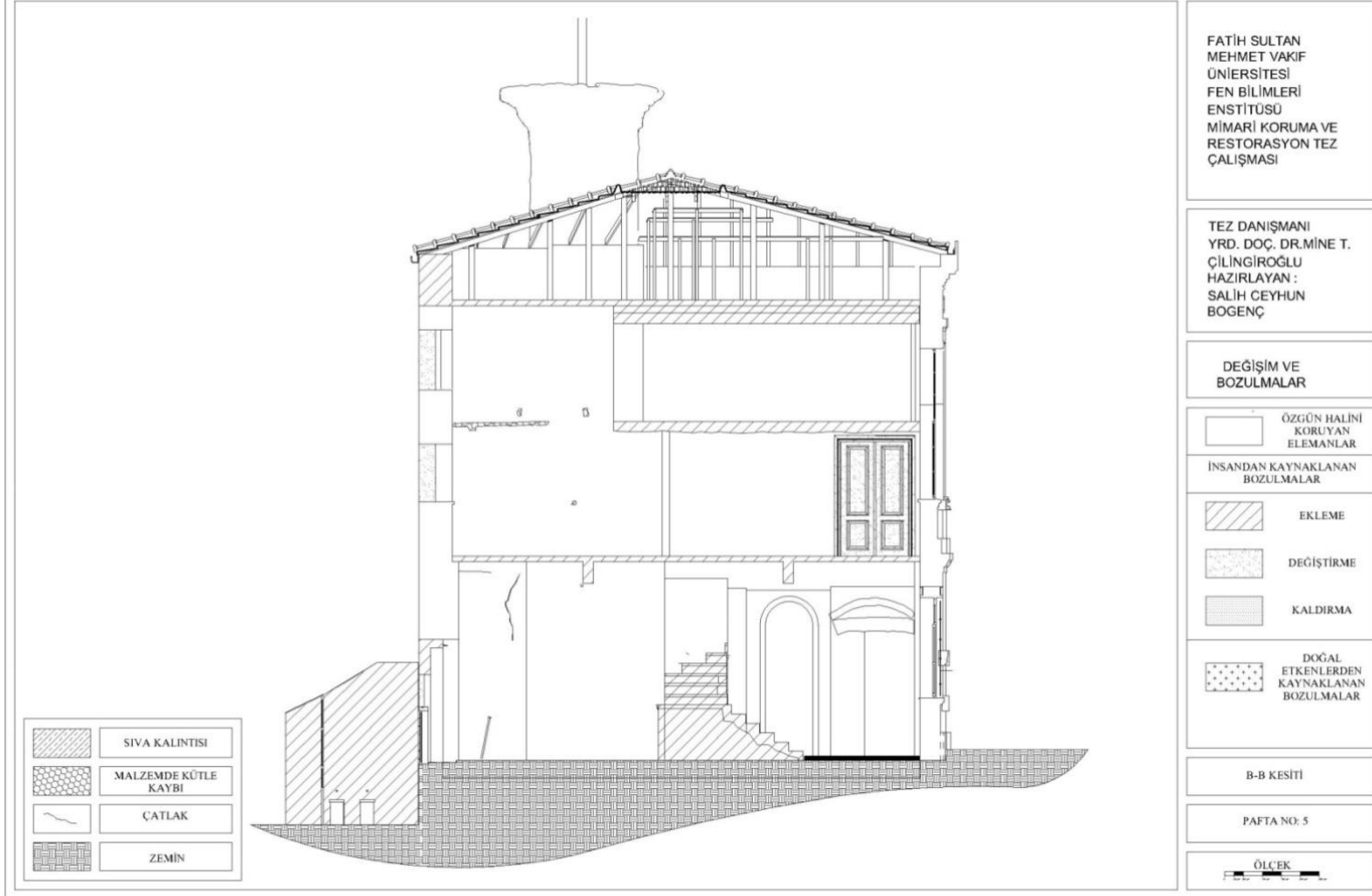
Çizelge B.27

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

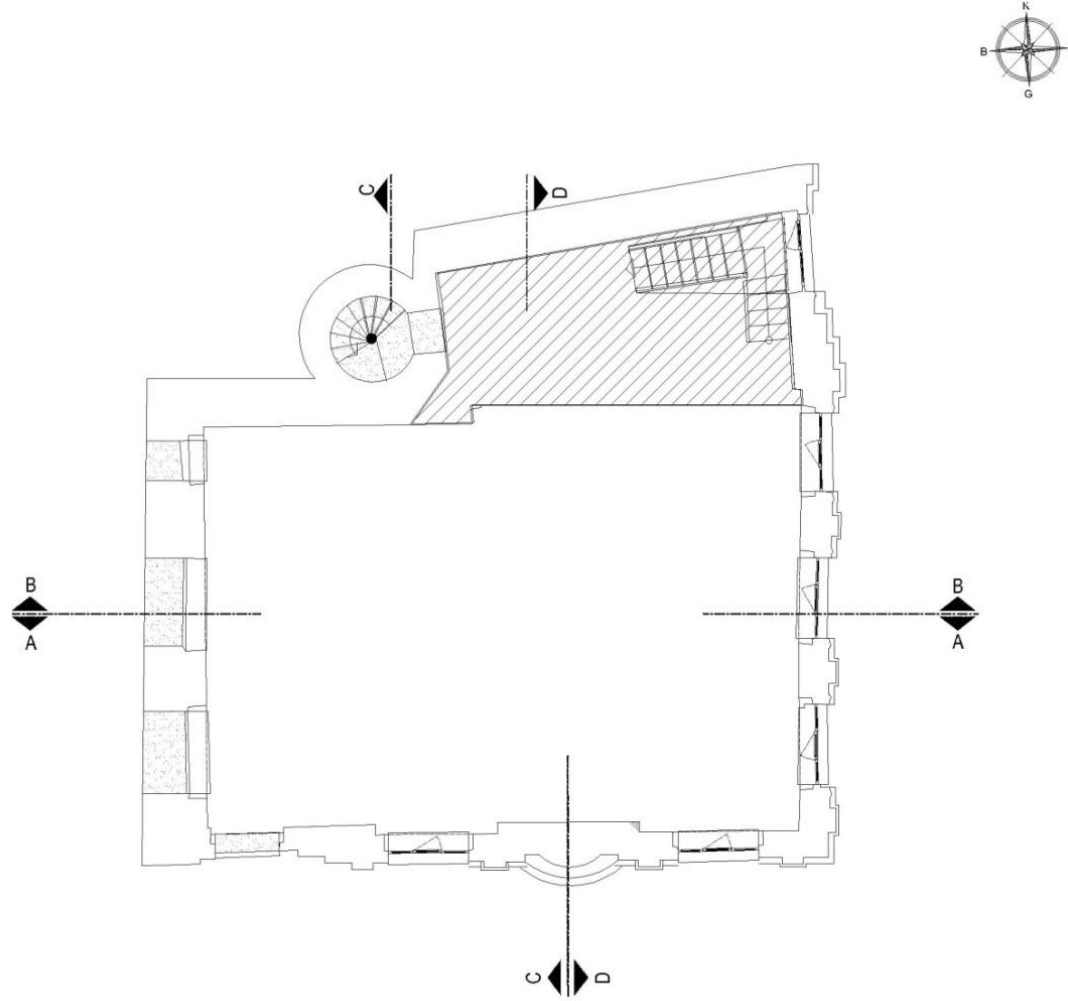
Çizelge B.28

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

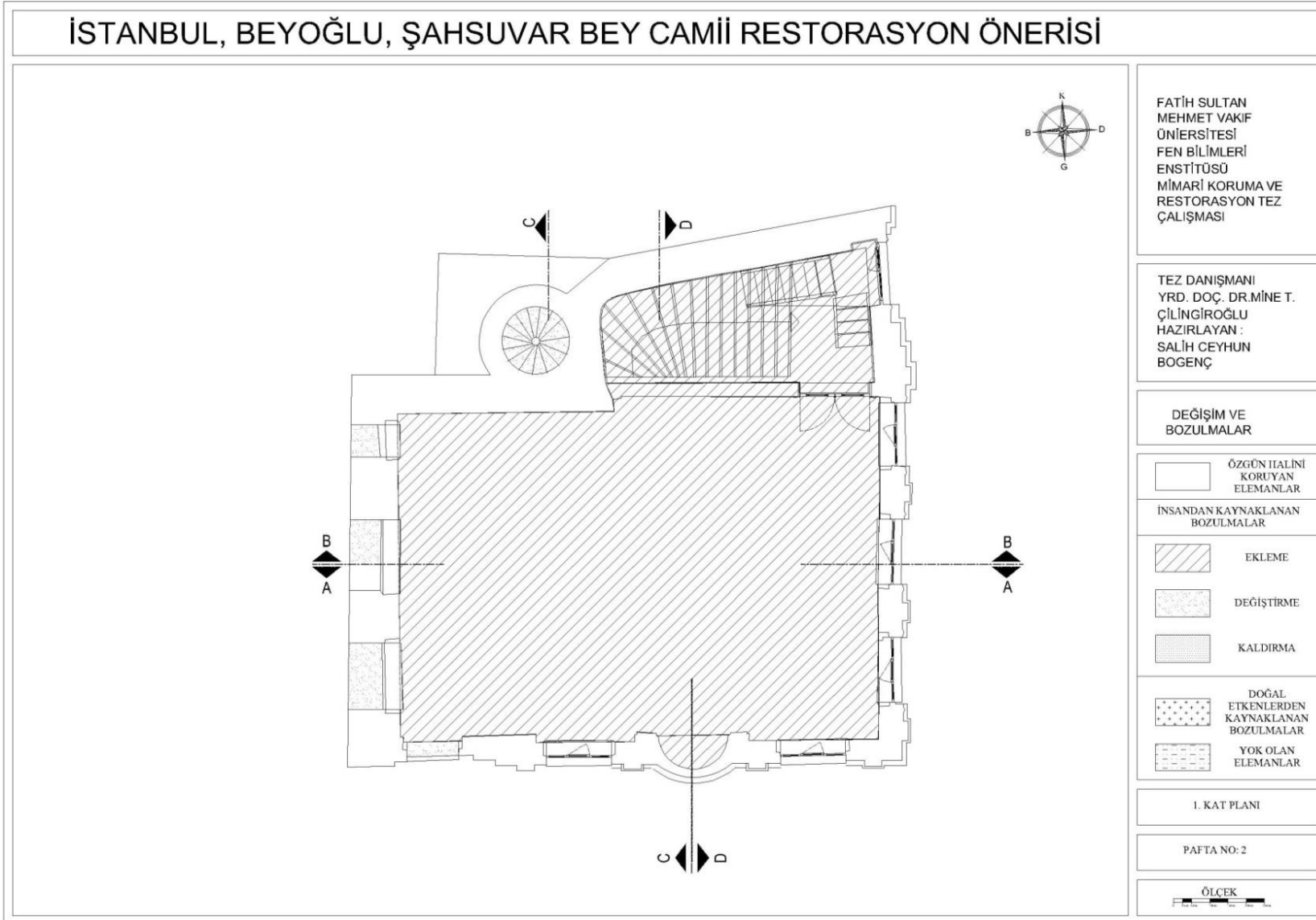
Çizelge B.29

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

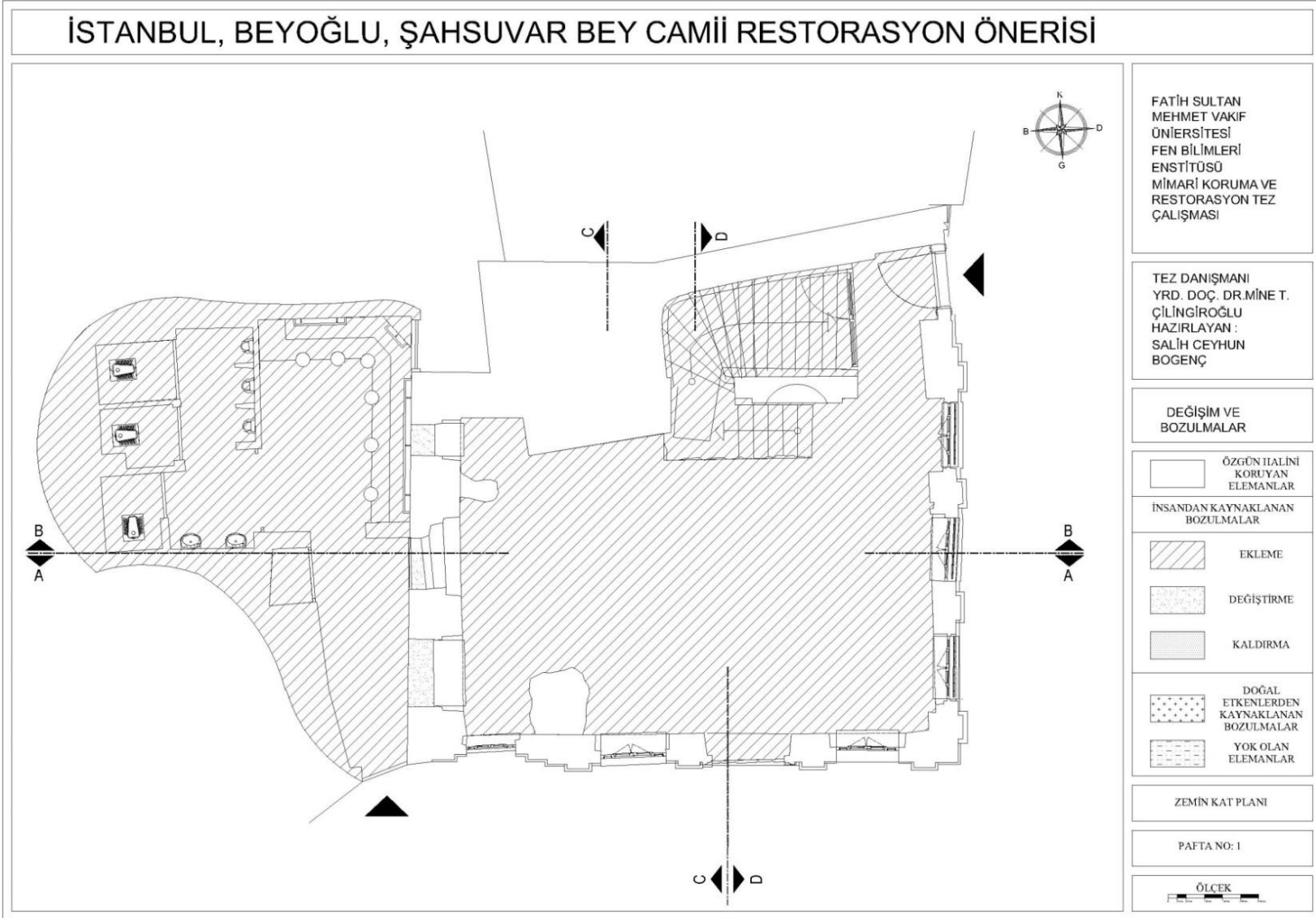
Çizelge B.30

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

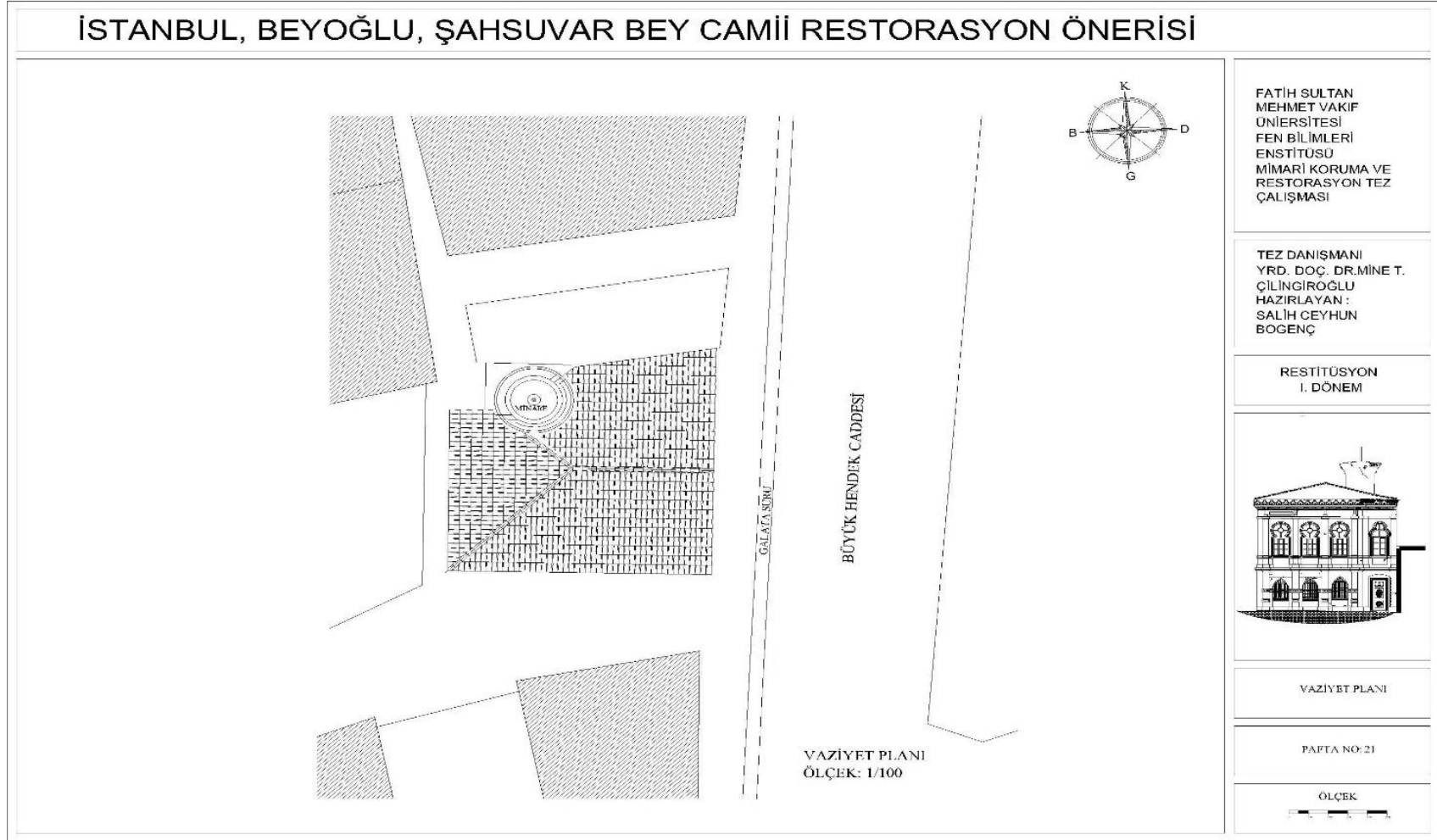
Çizelge B.31

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

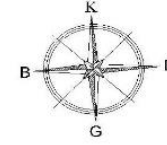
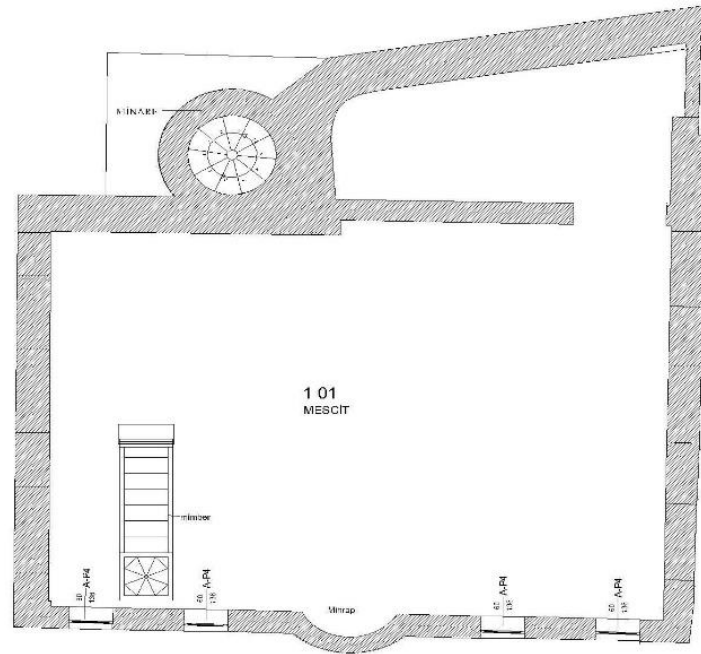
Çizelge B.32

EK C Şahsuvar Bey Camii Restitüsyon Çizimleri

Çizelge C.33

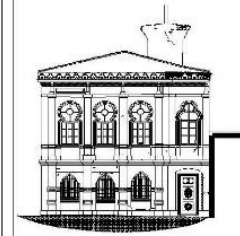
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR.MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
I. DÖNEM

I. KAT PLANI

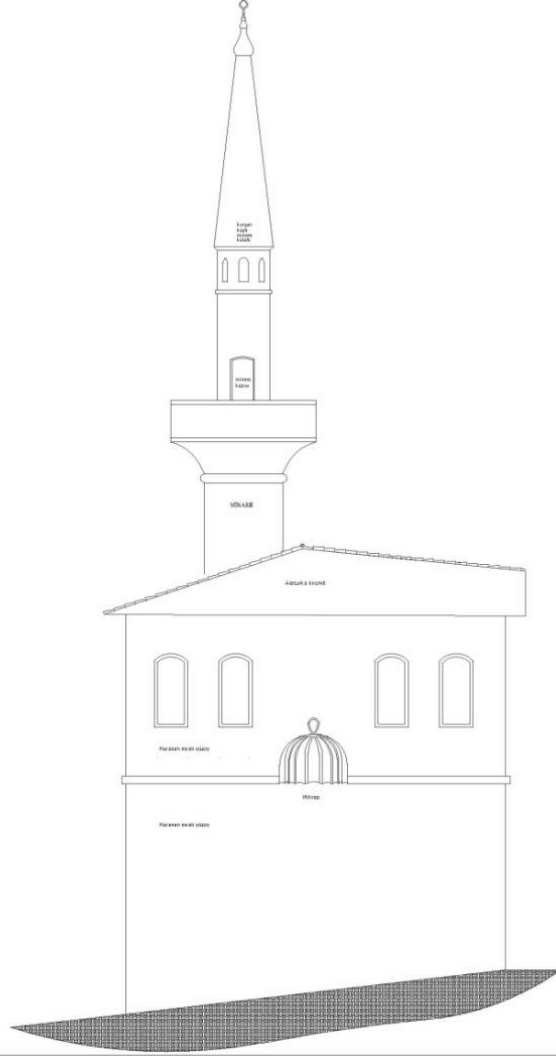
PAFTA NO: 21

ÖLÇEK

Çizelge C.34

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNNE T.
ÇİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHAN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
I. DÖNEM

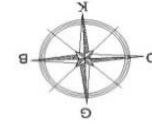
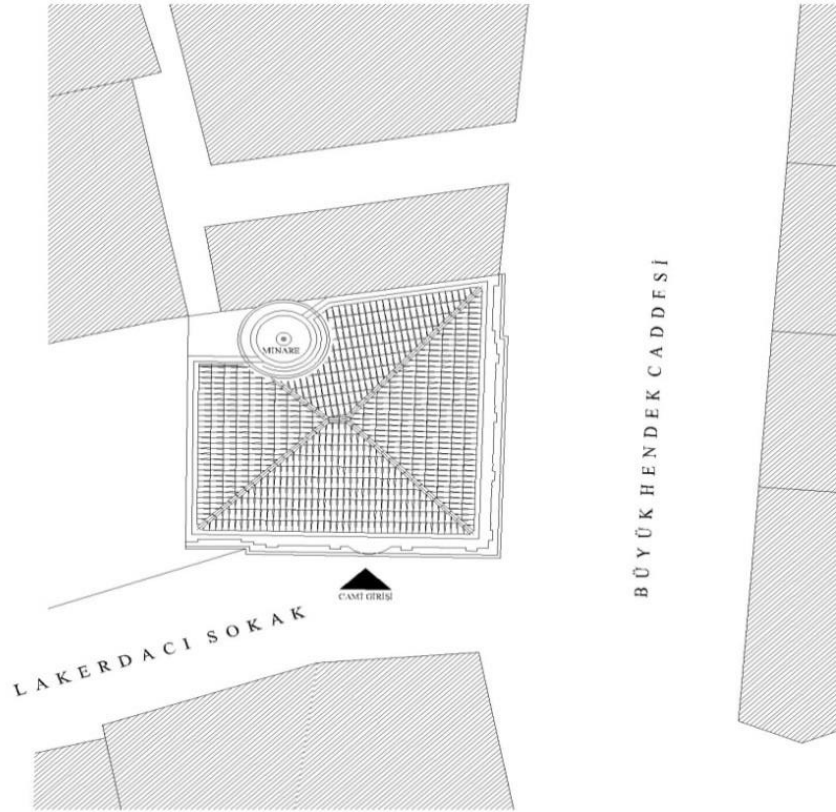
GÜNEY CEPHESİ

PAFTA NO: 21

ÖLÇEK
1/500

Çizelge C.35

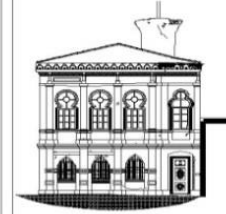
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
II. DÖNEM

VAZİYET PLANI

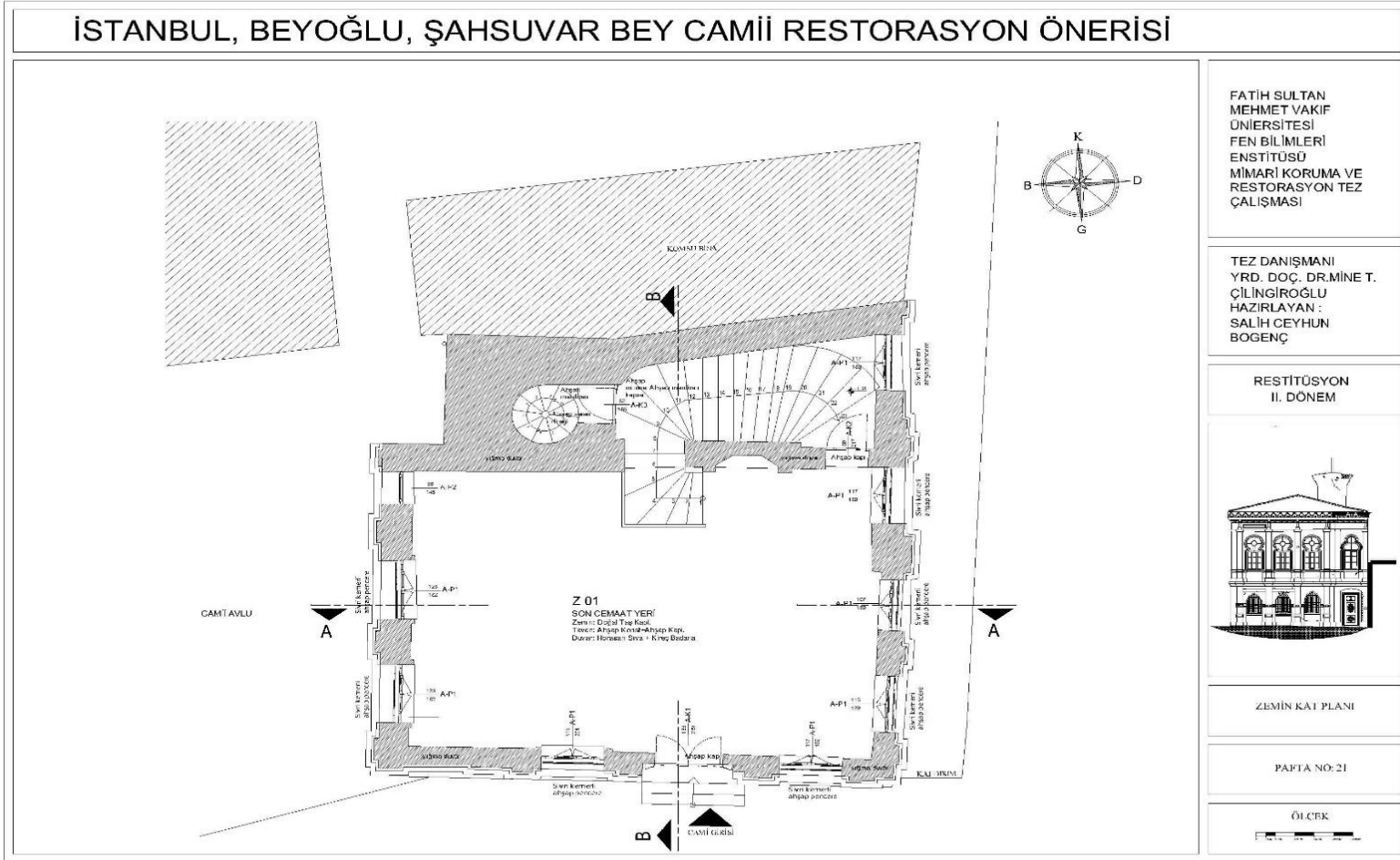
PAFTA NO: 21

ÖLÇEK

Çizelge C.36

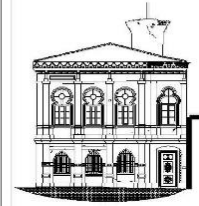
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLINGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
II. DÖNEM

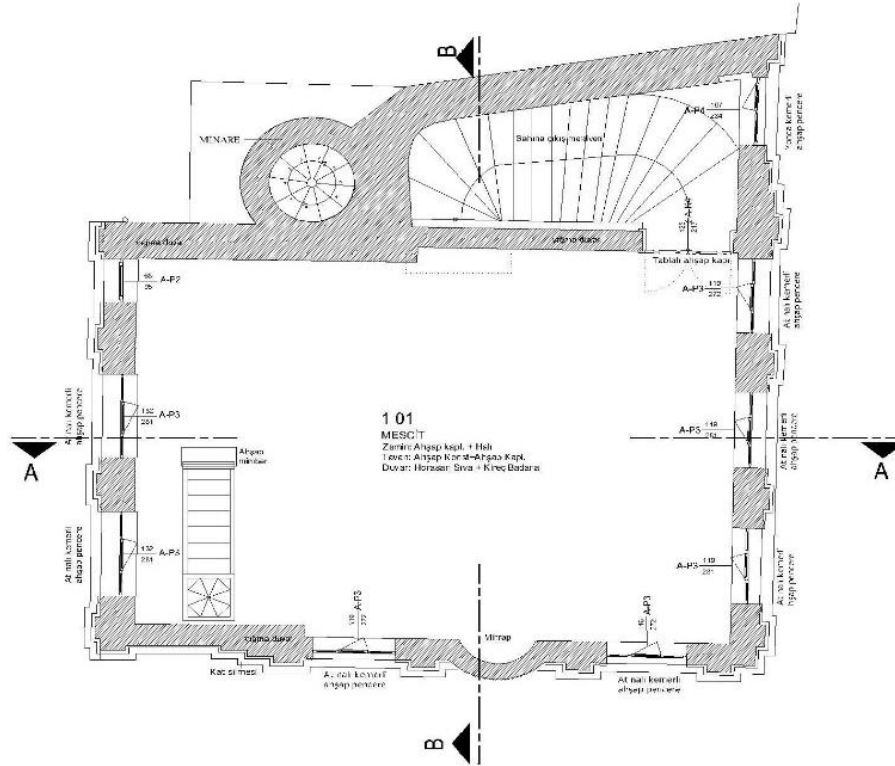
ZEMİN KAT PLANI

PAFTA NO: 21

ÖLÇEK

Çizelge C.37

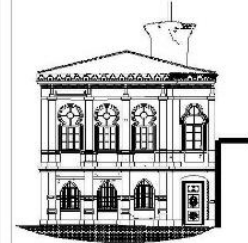
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
II. DÖNEM

1. KAT PLANI

PAFTA NO: 21

ÖLÇEK

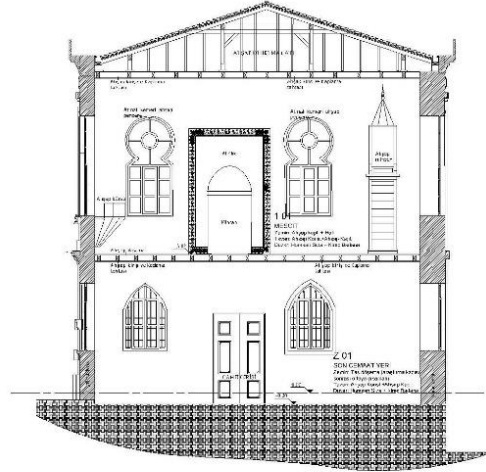
Çizelge C.38

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
II. DÖNEM

A-A KESİTİ

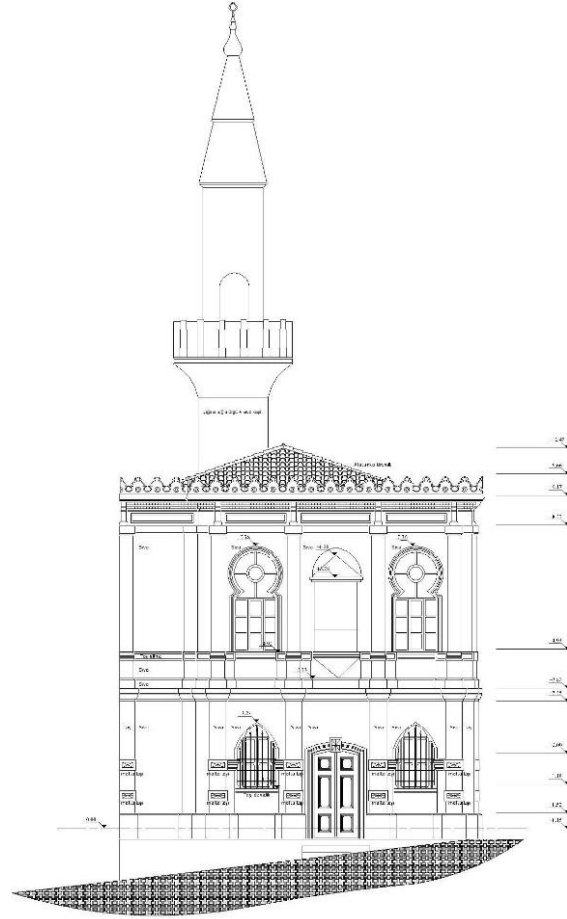
PAFTA NO: 31

ÖLÇEK:

Çizelge C.39

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SAHİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
II. DÖNEM

GÜNEY CEPHESİ

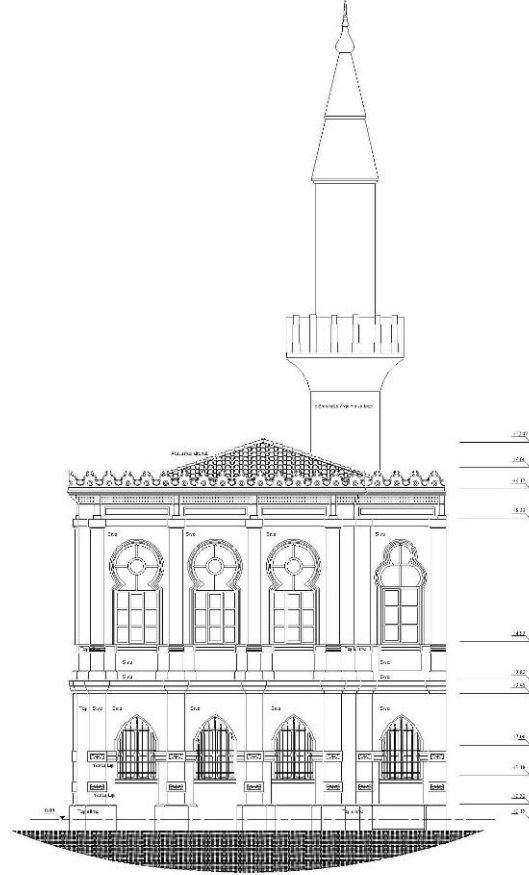
PAFTA NO: 21

ÖLÇEK

Çizelge C.41

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN:
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTİTÜSYON
I. DÖNEM

DOĞU CEPHESİ

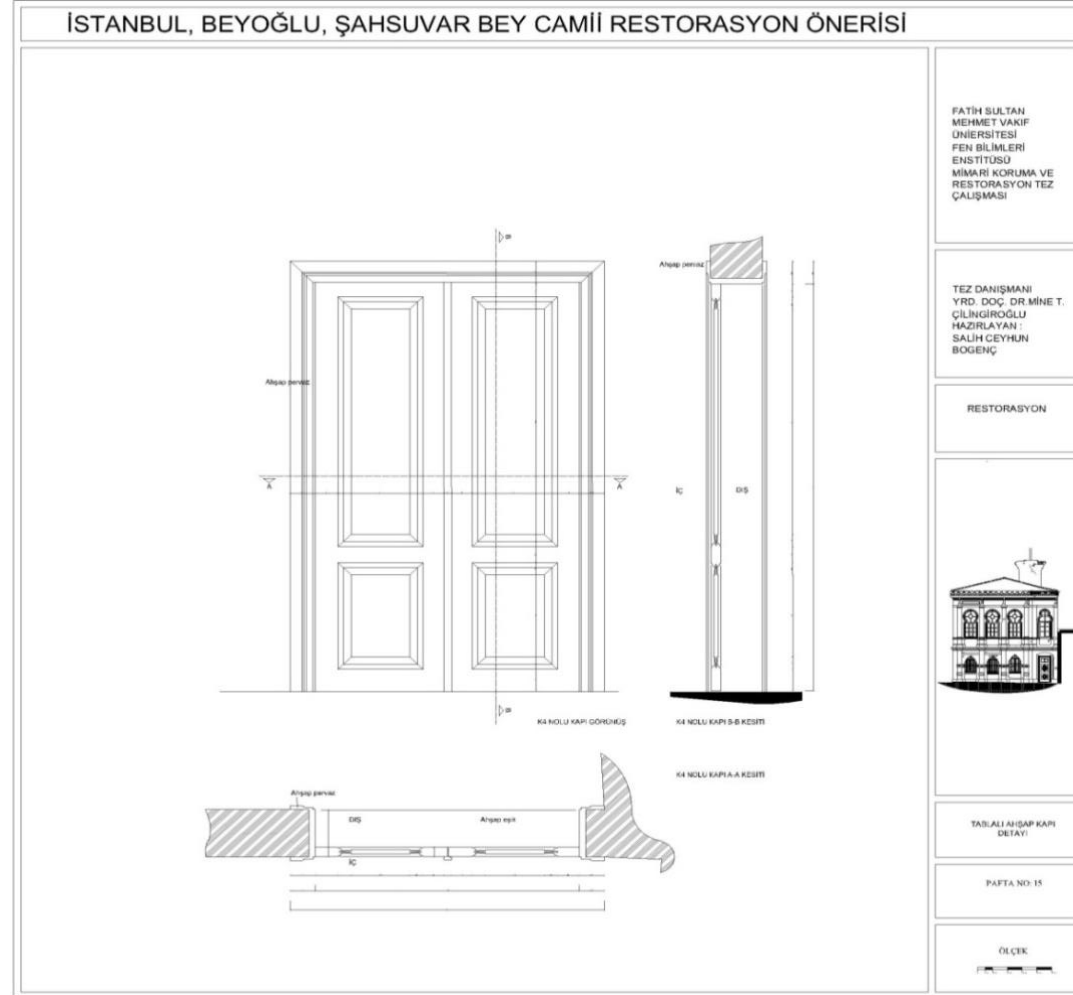
PAFTA NO: 31

ÖLÇEK

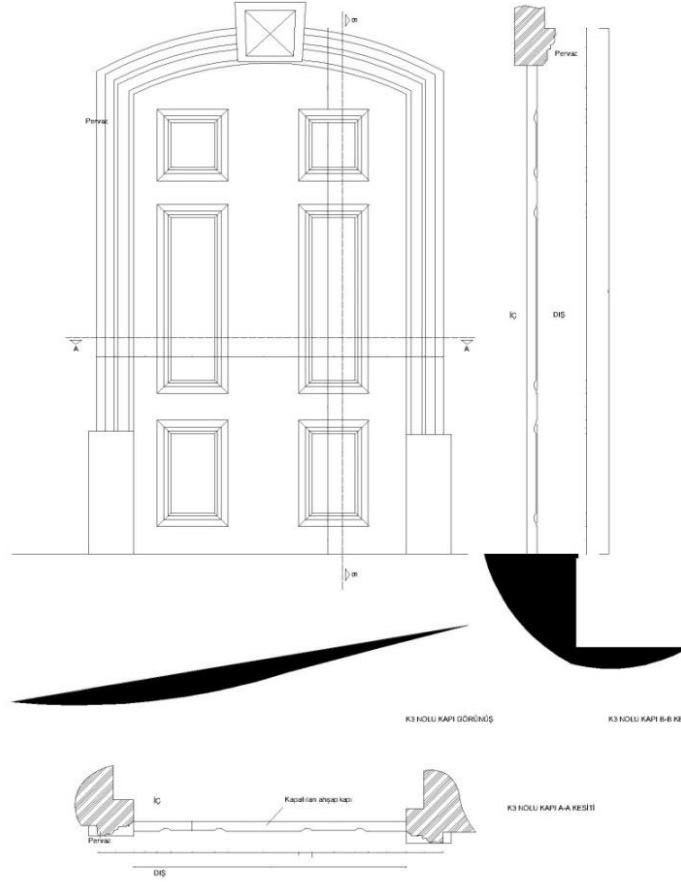
Çizelge C.42

EK D Şahsuvar Bey Camii Restorasyon Çizimleri

Çizelge D.43

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNİ T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTORASYON

KAPATILAN ÖZGÜN
AHSAP KAPI DETAYI

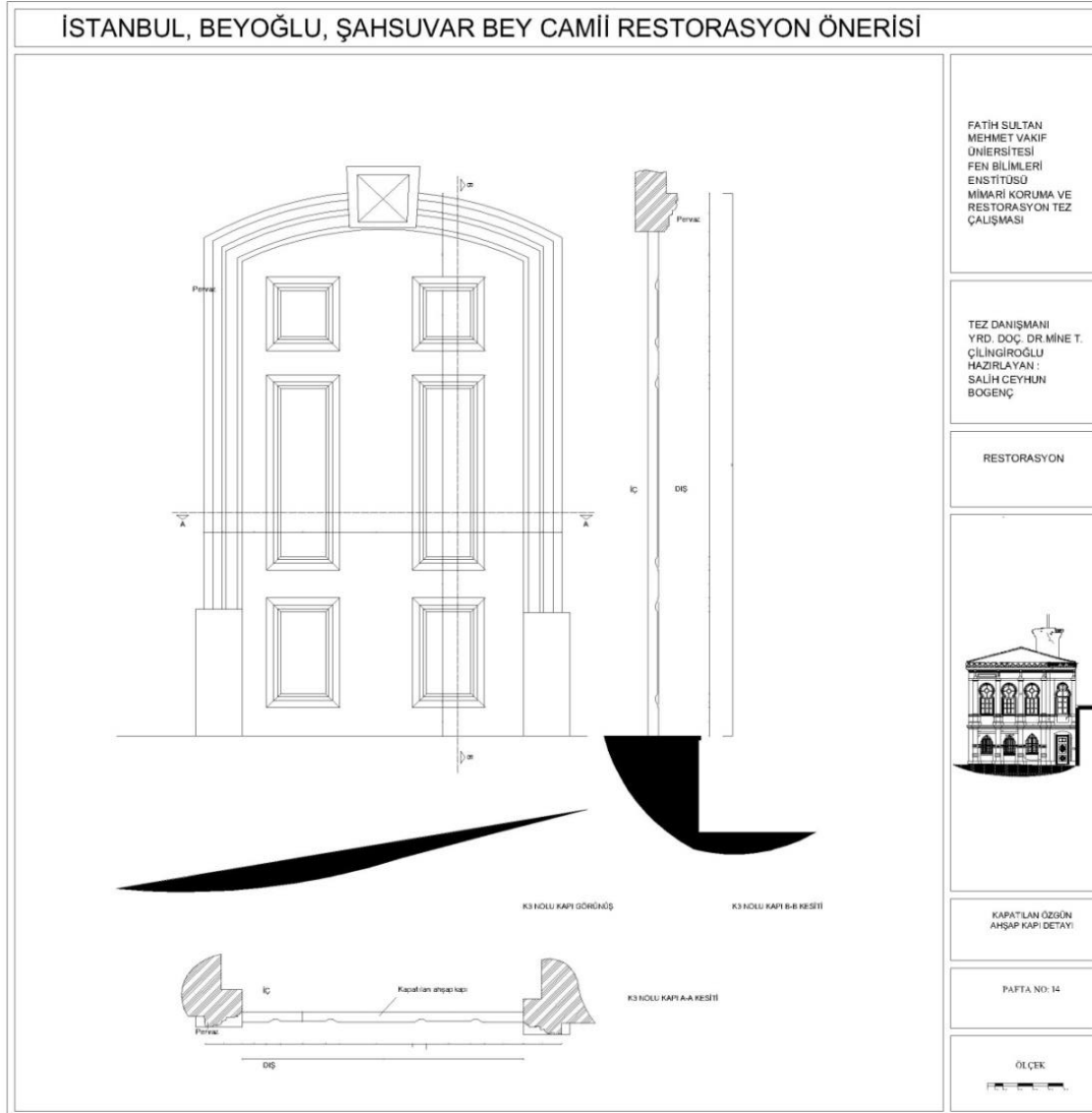
PAFTA NO: 14

ÖLÇEK

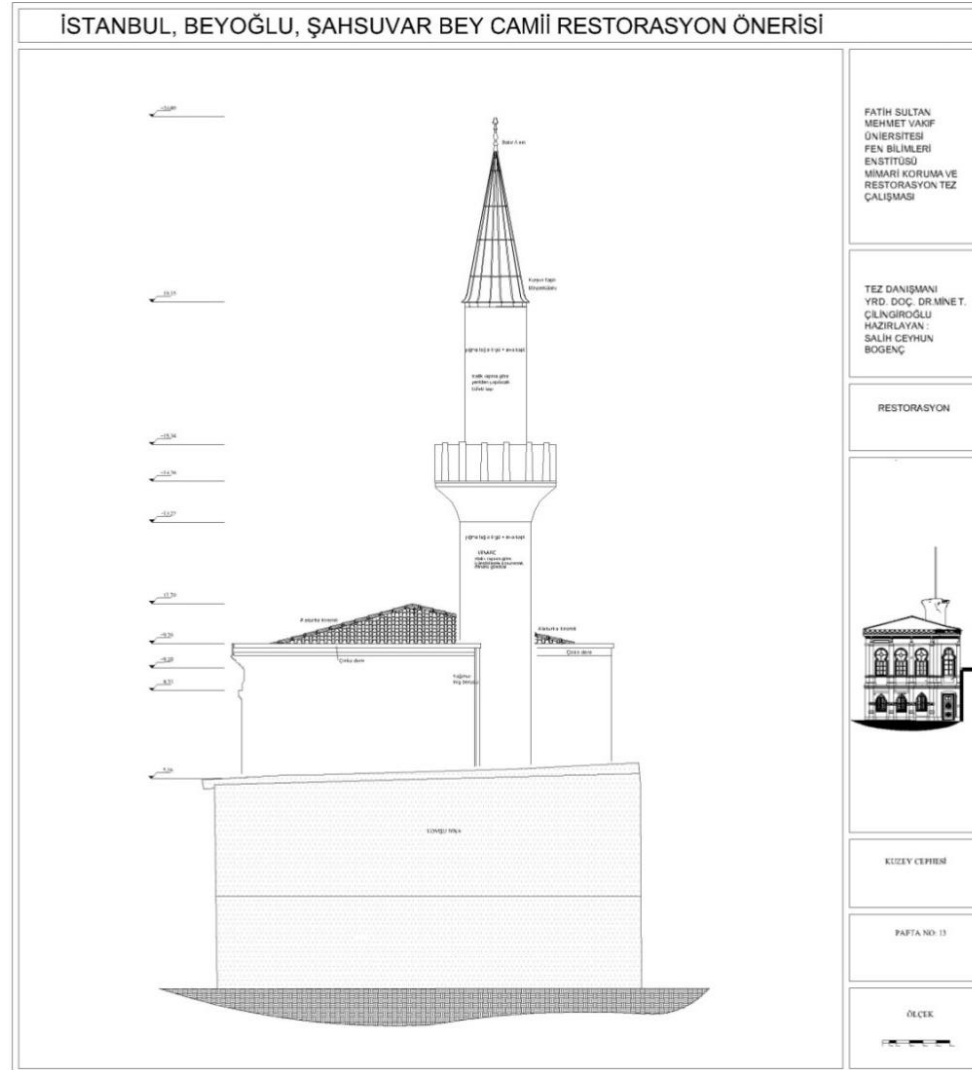

Çizelge D.43

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

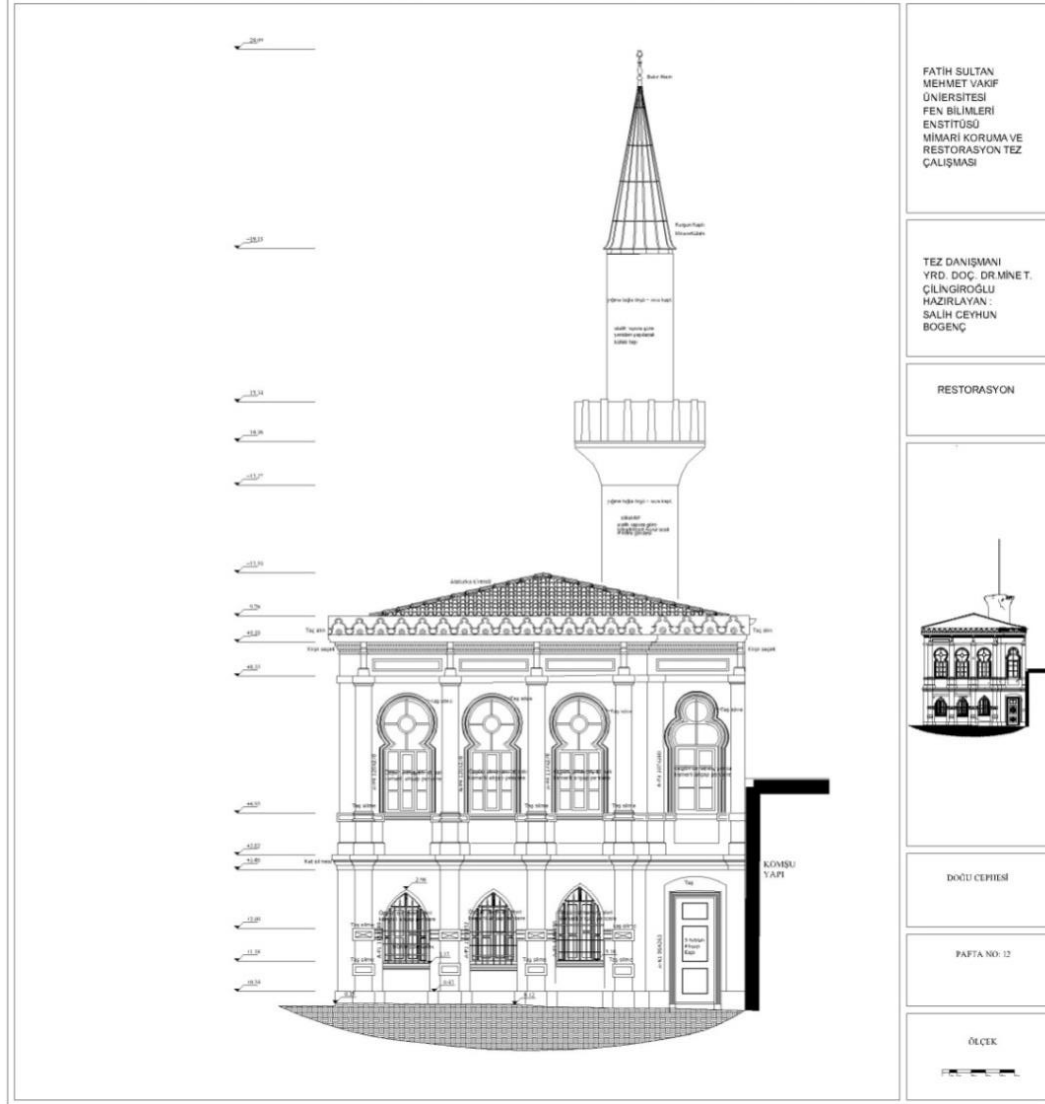

Çizelge D.44

Çizelge D.45

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

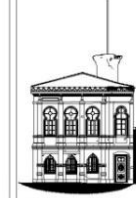
Çizelge D.46

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNET
ÇİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN:
SALİH CEYHAN
BOĞEÇ

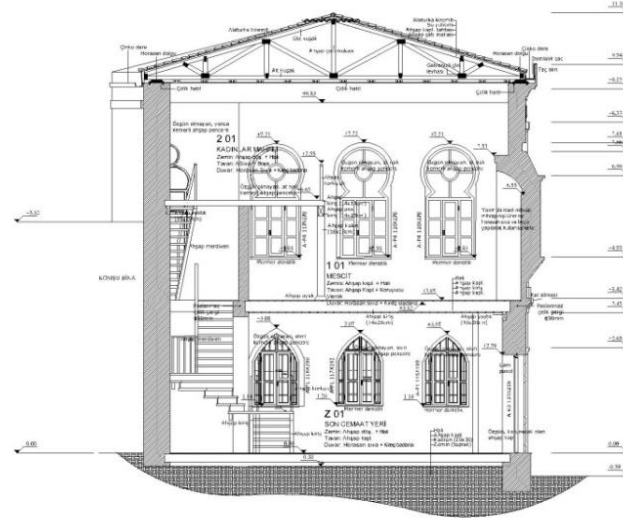
RESTORASYON

D-D KESİTİ

PARÇA NO: 10

ÖLÇEK

Çizelge D.48

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN:
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

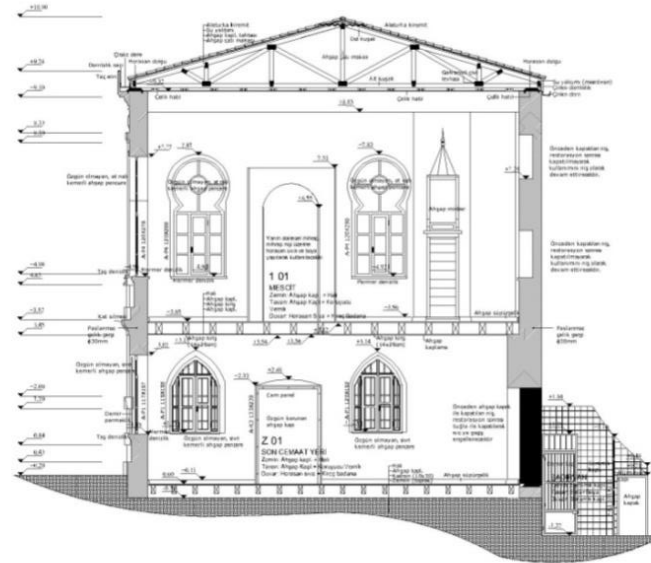
RESTORASYON

A-A KESİTİ

PAFTA NO: 7

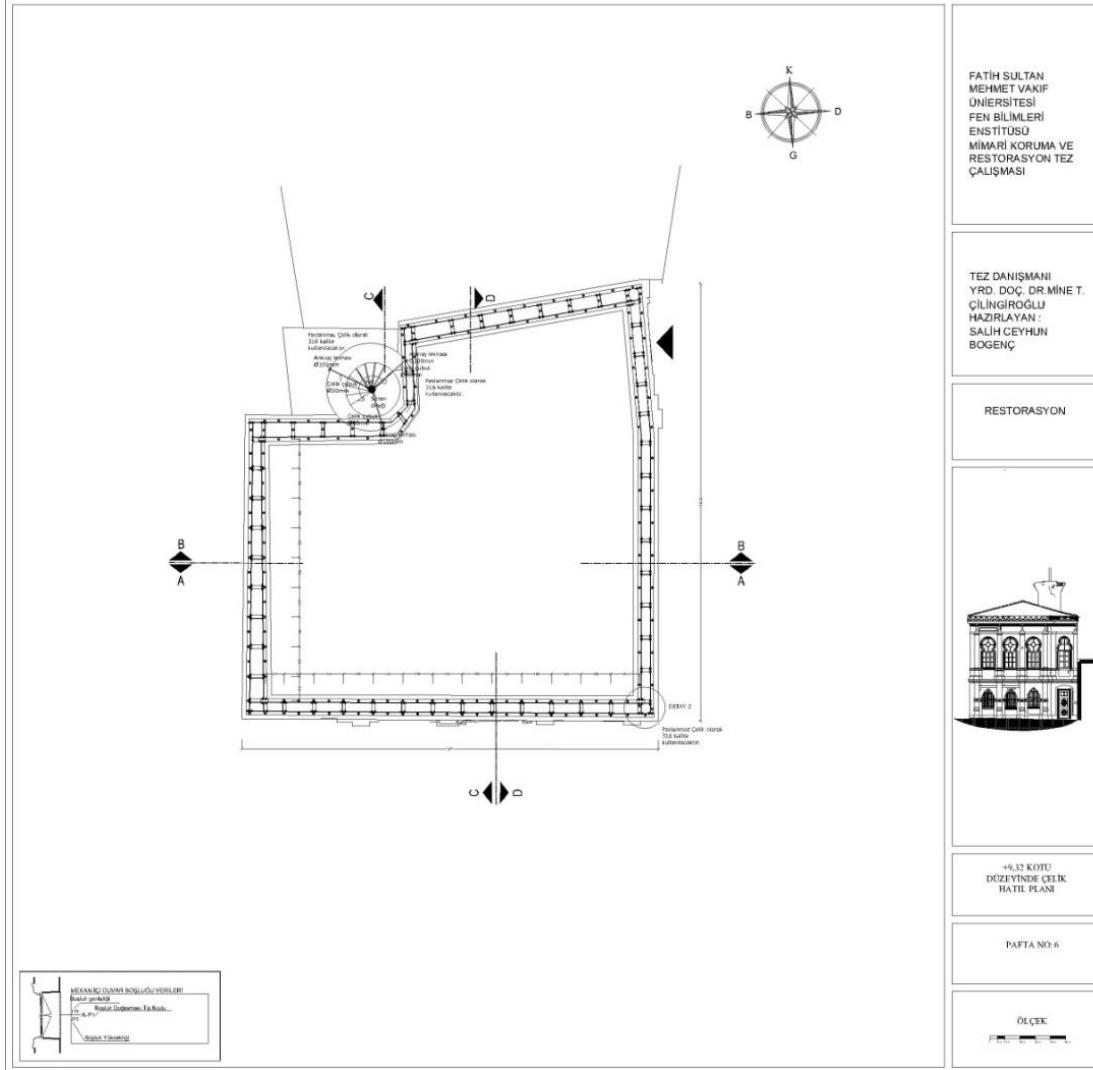
ÖLÇEK

MEZ	DÖŞEME ve DUVAR
	Çizimden önceki hal
	Çizimden sonraki hal
	Çizimden önceki hal
	Çizimden sonraki hal
	Çizimden önceki hal
	Çizimden sonraki hal
	Çizimden önceki hal
	Çizimden sonraki hal
	Çizimden önceki hal
	Çizimden sonraki hal

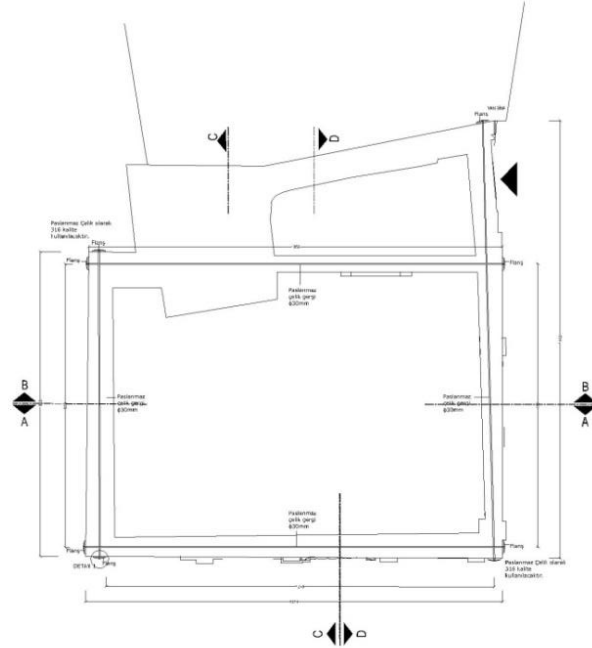
Çizelge D.51

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

Çizelge D.52

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHAN
BOĞENÇ

RESTORASYON

+3,62 KOTU
DÜZEYİNDE ÇELİK
GERGİ PLANI

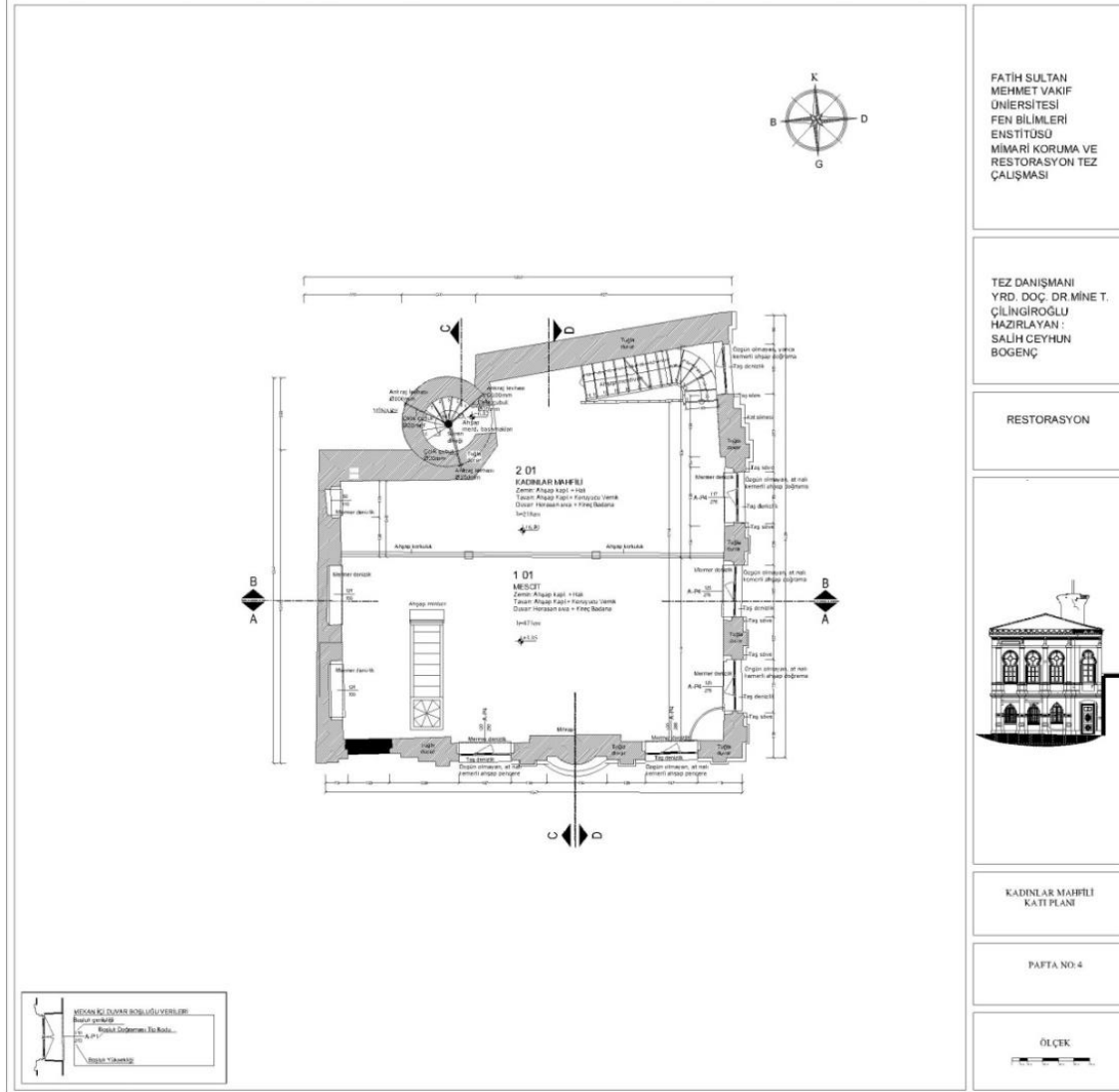
PAFTA NO:5

ÖLÇEK

Çizelge D.53

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN:
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTORASYON

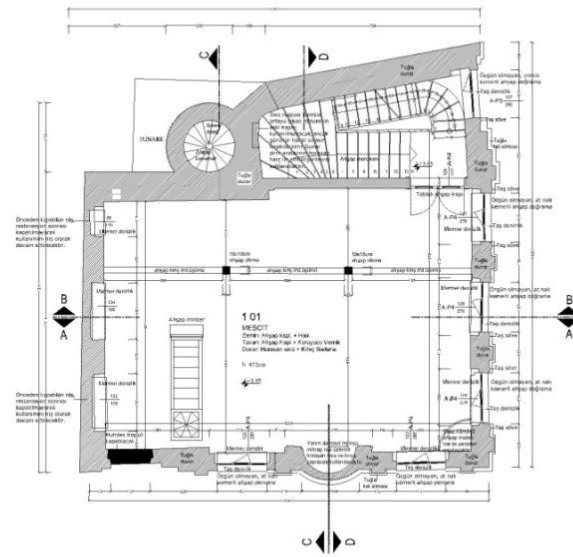

KADINLAR MAHREKİ
KATI PLANI

PAFTA NO: 4

Çizelge D.54

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNİ T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN:
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTORASYON

1. KAT PLANI

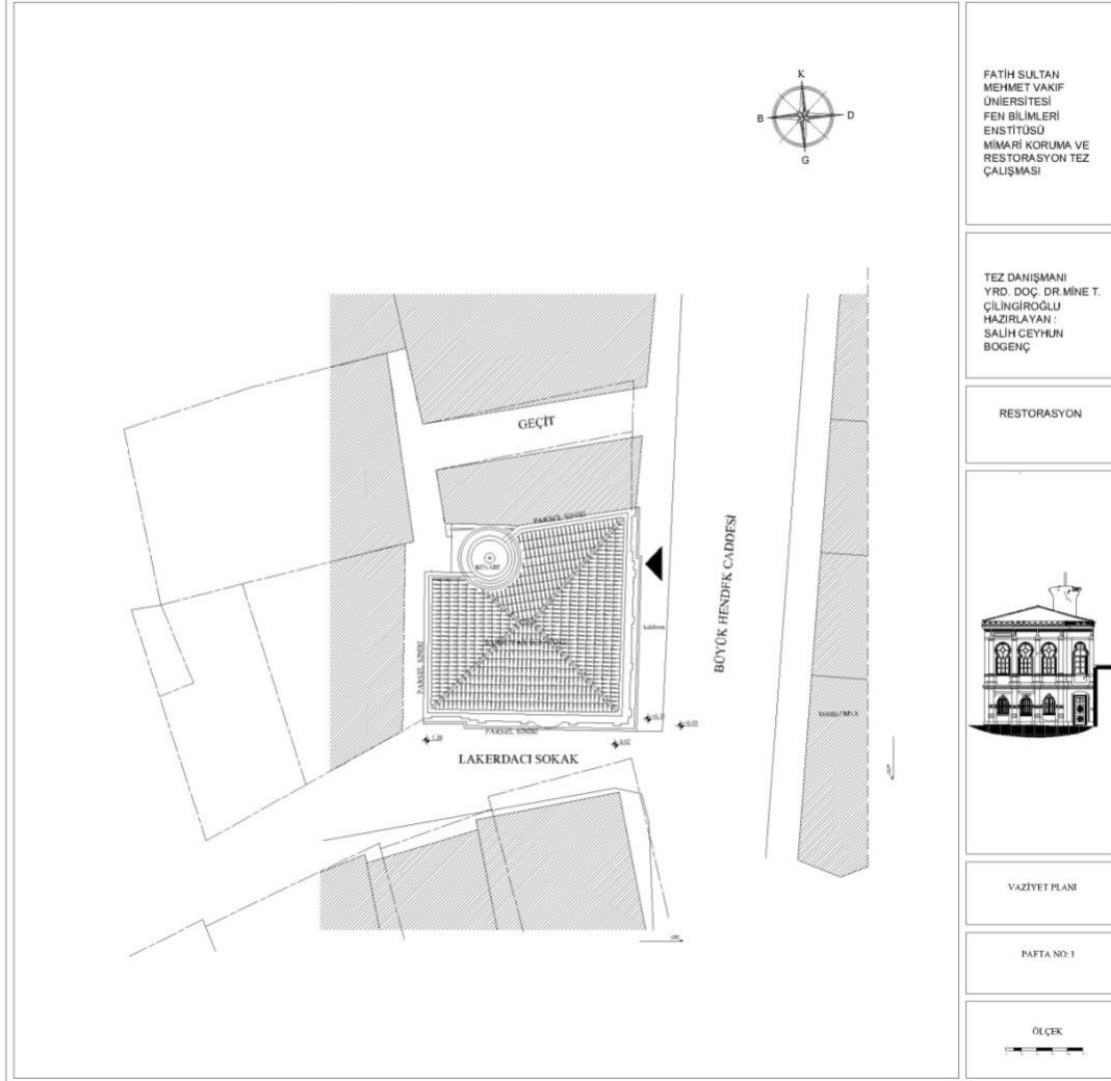
PAFTA NO: 3

ÖLÇEK

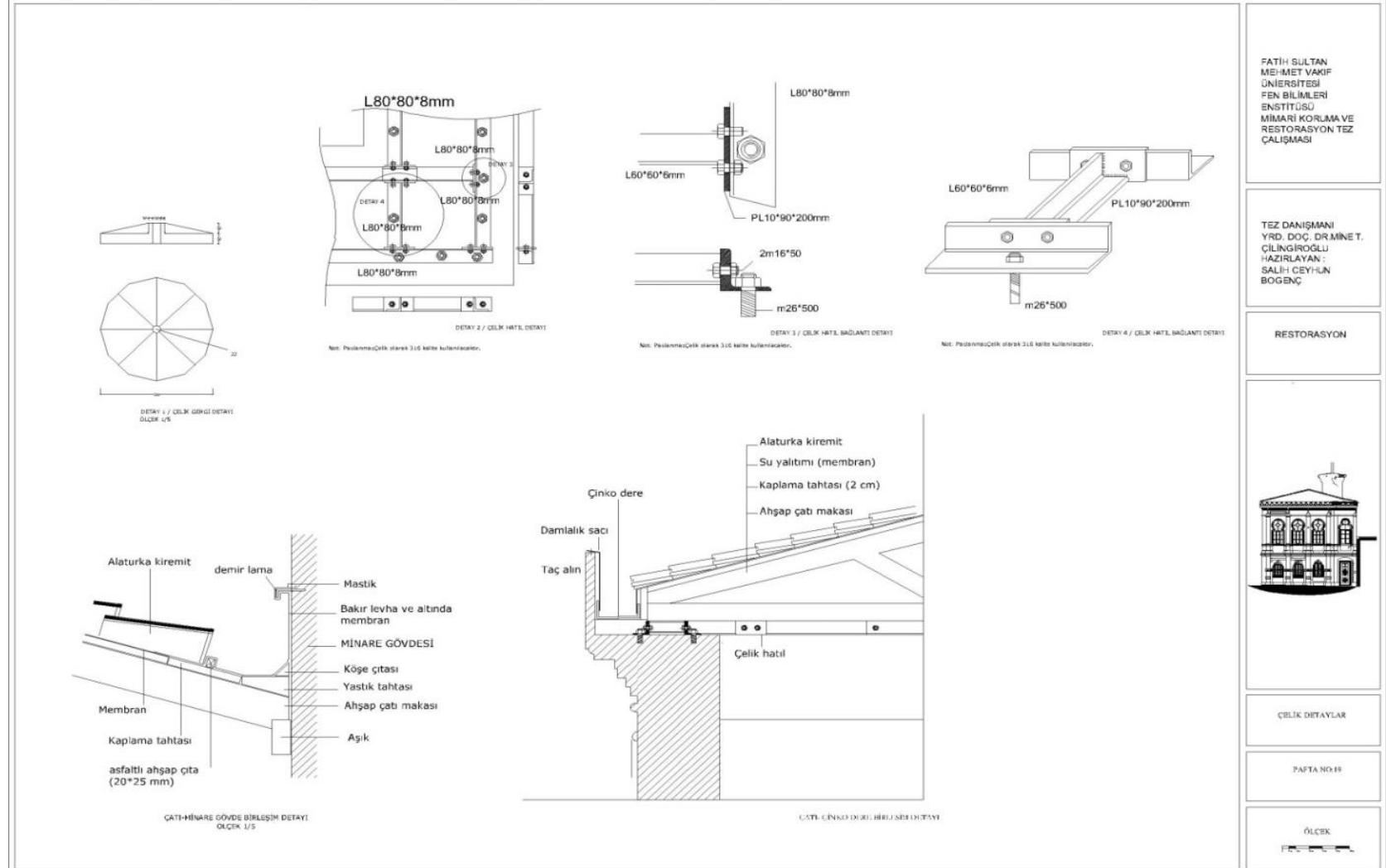
Çizelge D.55

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

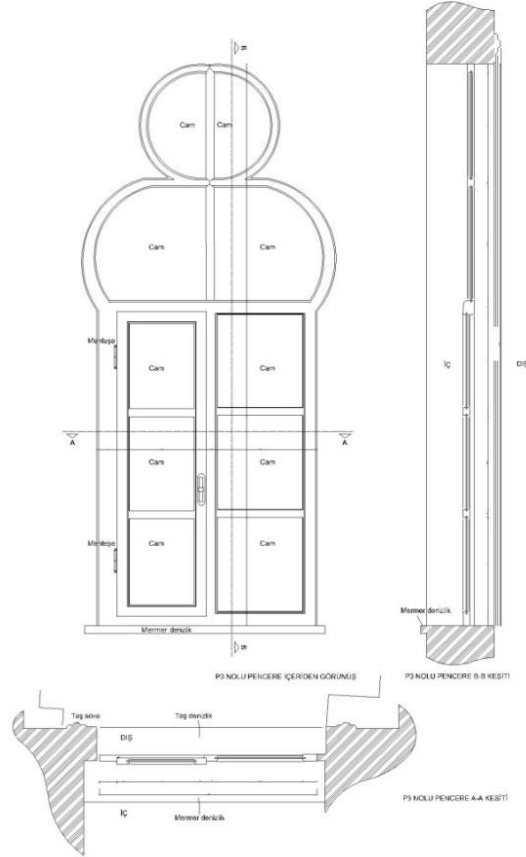
Çizelge D.57

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

Çizelge D.58

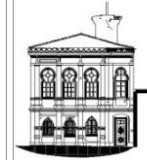
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN:
SALİH CEYHAN
BOĞENÇ

RESTORASYON

YONCA KEMURLU
AJANS PENCERE
DETAYI

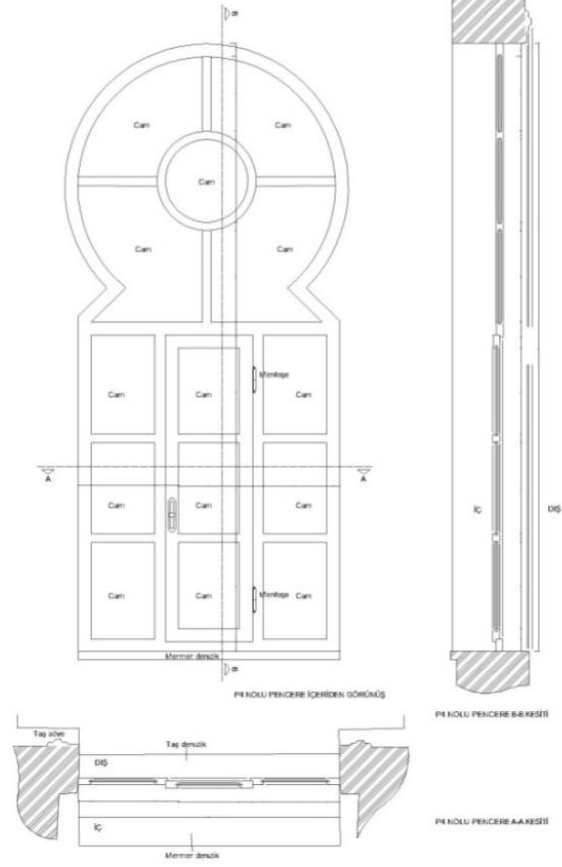
PAFTA NO: 17

ÖLÇEK

Çizelge D.59

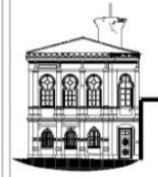
İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MINE T.
ÇİLİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN :
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTORASYON

ATNALI KEMERLİ
AHSAP PENCERE
DETAYI

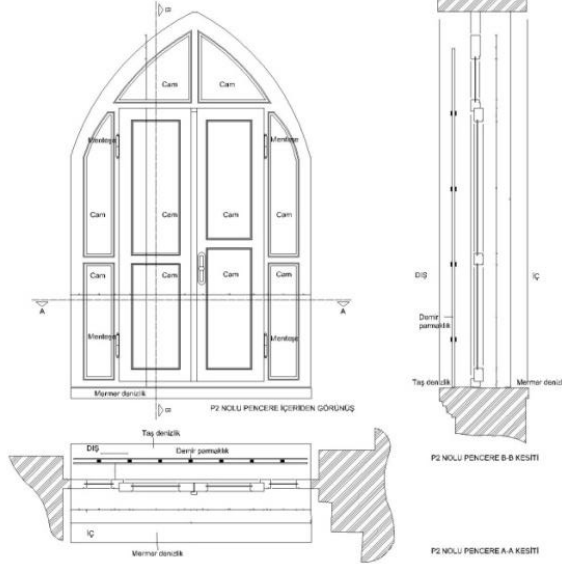
PAFTA NO: 18

ÖLÇEK

Çizelge D.60

İSTANBUL, BEYOĞLU, ŞAHSUVAR BEY CAMİİ RESTORASYON ÖNERİSİ

FATİH SULTAN
MEHMET VAKIF
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ
MİMARİ KORUMA VE
RESTORASYON TEZ
ÇALIŞMASI

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR. MİNE T.
ÇİNGİROĞLU
HAZIRLAYAN:
SALİH CEYHUN
BOĞENÇ

RESTORASYON

SİYRİ KEMERLİ AHŞAP
PENCERE DETAYI

PAFTA NO: 16

ÖLÇEK

Çizelge D.61

EK E Dış tanımlama tabloları

YAPI BİRİMİ DOĞU CEPHESİ										GENEL BİLGİ										
										<p>Yapının Güney Cephesidir.Zemin katta bulunan kapı ile bina giriş çıkışı yapılmaktadır. Cephe boyunca pencere aralarında Sütunçeler bulunur Sütunçeler üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır.. Kat silmesi ve 1. kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. 1.kattaki at nalı pencereler,sağ yanda bulunan yonca kemerli pencere,kirpi saçak ve taç alınlık önemli cephe öğeleridir.</p>										
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme							Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar				
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				İyi		Orta	Kötü	Özgün	Özgül Değil
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	KT	MK						
DV1	DV1	1030	382	50		•			•		•									
	K1	96	263	24	•			•											•	Özgün olmayan ahşap kaplamalı çelik kapı
	1P1	116	189	5	•			•												Pencerelerde özgün olmayan demir parmaklıklar bulunmaktadır.
	2P1	117	192	5	•			•												
	3P1	118	190	5	•			•												
	DE1	116	2	60							•									•
	DE2	117	2	60							•									•
	DE3	118	2	60							•									•
	STÇ1	38	345					•												
	STÇ2	38	345					•												
	STÇ3	38	345					•												
	STÇ4	38	345					•												
DÇ1	75	39	3				•												•	
DÇ2	75	39	3				•												•	
Kısaltmalar	DVx:Duvar Px:Pencere Kx:Kapı KSx:Kat Silmesi KÖx:Yapının Köşeleri STÇx:Sütunçe (Pillar) DEx:Denizlik DÇx:Dikdörtgen Çerçeve Mİ:Mihrap SA:Saçak TA: Taç Alınlık ÇK: Çatı Kaplaması TS:Tesisat										A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Alüminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taşı KT:Küfeki Taşı SI:Sıva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit									

Çizelge 3.1: Dış Tanımlama Tablosu 1

YAPI BİRİMİ DOĞU CEPHESİ					GENEL BİLGİ																
					<p>Yapının Güney Cephesidir.Zemin katta bulunan kapı ile bina giriş çıkışı yapılmaktadır. Cephe boyunca pencere aralarında Sütunçeler bulunur Sütunçeler üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır.. Kat silmesi ve 1. kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. 1.kattaki at nalı pencereler,sağ yanda bulunan yonca kemerli pencere,kirpi saçak ve taç alnlık önemli cephe öğeleridir.</p>																
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme							Durumu			Değişmişlik		Açıklamalar				
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				İyi	Orta		Kötü	Özgün	Değil	
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	KT	MK							
	DÇ3	75	39	3			•												•	Taş dikdörtgen çerçeve	
	DÇ4	75	39	3			•												•		
	DÇ5	41	103	3			•												•		
	DÇ6	41	137	3			•												•		
	DÇ7	41	137	3			•												•		
	DÇ8	41	103	3			•												•		
	KÖ1	40	345				•			•											
	KÖ2	40	345				•			•											Küfeki taşı kaplamalı köşe
	KS	1030	37				•			•											
DV2	DV2	1030	111	50			•			•	•										
	S1	1030	20				•			•										Taş silme	
	TS																			DV2 etrafında dolaşarak bina içerisine giren kablo	
	DV3	1030	481	50			•			•											
Kısaltmalar	DVx:Duvar Px:Pencere Kx:Kapı Ksx:Kat Silmesi KÖx:Yapının Köşeleri STÇx:Sütunçe (Pillar) DEx:Denizlik DÇx:Dikdörtgen Çerçeve Mİ:Mihrap SA:Saçak TA: Taç Alnlık ÇK: Çatı Kaplaması TS:Tesisat										A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Alüminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taşı KT:Küfeki Taşı SI:Sıva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit										

Çizelge 3.2: Dış Tanımlama Tablosu 2.

YAPI BİRİMİ DOĞU CEPHESİ					GENEL BİLGİ																
					<p>Yapının Güney Cephesidir.Zemin katta bulunan kapı ile bina giriş çıkışı yapılmaktadır. Cephe boyunca pencere aralarn da Sütunçeler bulunur Sütunçeler üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır.. Kat silmesi ve 1.kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. 1 kattaki at nalı pencereler,sağ yanda bulunan yonca kemerli pencere,kirpi saçak ve taç alınlık ön emli cephe öğeleridir.</p>																
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme									Durumu		Değişmişlik	Açıklamalar				
Taşyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi	Orta	Kötü		Özgin	Özgin Değil		
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	KT							MK	
DV3	1P2	120	278	5	•			•												Özgin olmayan at nalı kemerli ahşap pencere	
	2P2	120	278	5	•			•													
	3P2	117	278	5	•			•													
	DE4	120	2	60					•												
	DE5	120	2	60					•												
	DE6	117	2	60					•												
	KÖ3	40	498			•			•												
	STÇ5	40	8,5				•			•											
	STÇ6	40	8,5				•			•											
	STÇ7	40	8,5				•			•											
STÇ8	40	8,5				•			•												
DV3-DV4	S2	1030	16			•			•												Taş silme
	TA	1080	46				•														
	SA	1040	30			•			•												Cephe boyunca kirpi saçak kullanılmıştır.
Kısaltmalar	DVx:Duvar Px:Pencere Kx:Kapı Ksx:Kat Silmesi KÖx:Yapının Köşeleri STÇx:Sütunçe (Pillar) DEx:Denizlik DÇx:Dikdörtgen Çerçeve Mİ:Mihrap SA:Saçak TA: Taç Alınlık ÇK: Çatı Kaplaması TS:Tesisat									A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Aliminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taş KT:Küfeki Taş SI:Sıva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit											

Çizelge 3.3: Dış Tanımlama Tablosu 3.

YAPI BİRİMİ DOĞU CEPHESİ						GENEL BİLGİ														
						<p>Yapının Güney Cephesidir.Zemin katta bulunan kapı ile bina giriş çıkışı yapılmaktadır. Cephe boyunca pencere aralarında Sütunçeler bulunur Sütunçeler üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır.. Kat silmesi ve 1. kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. 1.kattaki at nalı pencereler,sağ yanda bulunan yonca kemerli pencere,kirpi saçak ve taç alınlık önemli cephe öğeleridir.</p>														
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme								Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar			
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				İyi	Orta		Kötü	Özgün	Özgül Değil
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	KT	MK						
DV3-DV4	ÇK																			Marsilya kiremiti kaplamalı ahşap çatı
DV4	DV4	242	361	50																
	P3	107	260	5																Özgün olmayan yonca kemerli ahşap pencere,pecere kenarlarında taş söveler bulunmaktadır.
	KÖ4	40	498																	
	DE7	107	2	60																
Kısaltmalar		DVx:Duvar Px:Pencere Kx:Kapı KSx:Kat Silmesi KÖx:Yapının Köşeleri STÇx:Sütunçe (Pillar) DEx:Denizlik DÇx:Dikdörtgen Çerçeve Mİ:Mihrap SA:Saçak TA: Taç Alınlık ÇK: Çatı Kaplaması T:S tesisat								A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Alüminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taşı KT:Küfeki Taşı SL:Sıva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit										

Çizelge 3.4: Dış Tanımlama Tablosu 4.

YAPI BİRİMİ GÜNEY CEPHESİ					GENEL BİLGİ															
					<p>Yapının Güney Cephesidir.Zemin katta bulunan kapı kapalıdır.1.katta Mihrap nişi bulunmaktadır. Cephe boyunca pencere aralarında Sütunçeler bulunur Sütunçeler üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır. Kat silmesi ve 1. kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. 1.kattaki at nalı pencereler,kirpi saçak ve taç alınlık önemli cephe öğeleridir.</p>															
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme								Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar			
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				İyi	Orta		Kötü	Özgün	Değil
					A	TU	T	A	TU	T	TU	MT	BO	MK						
DV1	DV1	970	382	50		•			•		•									
	K1	133	239		•			•							•			•		Özgün kapatılan ahşap kapı
	P1	91	196	5	•			•									•		•	Pencerelerde özgün olmayan demir parmaklıklar bulunmaktadır.
	1P1	120	192	5	•			•							•			•		
	2P1	119	198	5	•			•							•			•		
	DE1	91	2	60						•									•	
	DE2	120	2	60						•									•	
	DE3	119	2	60						•									•	
	STÇ1	41	336	8,5		•			•		•					•		•		
	STÇ2	41	336	8,5		•			•		•					•		•		
	STÇ3	41	336	8,5		•			•		•					•		•		
	STÇ4	41	336	8,5		•			•		•					•		•		
	DÇ1	54	32	3			•												•	Taş dikdörtgen çerçeve
	DÇ2	54	32	3			•												•	
Kısaltmalar	DVx:Duvar Px:Pencere Kx:Kapı KSx:Kat Silmesi KÖx:Yapının Köşeleri STÇx:Sütunçe (Pillar) DEx:Denizlik DÇx:Dikdörtgen Çerçeve Mİ:Mihrap SA:Saçak TA: Taç Alınlık ÇK: Çatı Kaplaması TS:Tesisat								A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Alüminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taşı KT:Küfeki Taşı SI:Sva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit											

Çizelge 3.5: Dış Tanımlama Tablosu 5.

YAPI BİRİMİ GÜNEY CEPHESİ					GENEL BİLGİ															
					<p>Yapının Güney Cephesidir.Zemin kattabulunankapı kapalıdır.1.katta Mihrap nişi bulunmaktadır. Cephe boyunca Pencere aralarında Sütunçeler bulunur Sütunçeler üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır.. Kat silmesi ve 1. kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. 1.kattaki at nalı pencereler,kerpi saçak ve taç alınlık önemli cephe öğeleridir.</p>															
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme								Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar			
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				İyi	Orta		Kötü	Özgün	Değil
					A	TU	T	A	TU	T	TU	MT	KT	MK						
	DÇ3	54	32	3			•												•	
	DÇ4	54	32	3			•												•	
DV1	DÇ5	70	29	3			•												•	
	DÇ6	72	29	3			•												•	
	DÇ7	52	29	3			•												•	
	DÇ8	70	29	3			•												•	
	KS1	970	47	5		•			•											
	TS																			Kat silmesi etrafında dolaşan kablo
	KÖ1	38	355	36		•			•											
KÖ2	42	345	38		•			•												
DV2	DV2	970	584	50		•			•	•										
	1P3	95	114																Muhdes boşluk	
	2P3	95	113																Muhdes boşluk	
	DE5	95	60	2			•			•									Taş denizlik	
	DE8	95	60	2			•			•										
Kısaltmalar	DVx:Duvar Px:Pencere Kx:Kapı KSx:Kat Silmesi KÖx:Yapının Köşeleri STÇx:Sütunçe (Pillar) DEx:Denizlik DÇx:Dikdörtgen Çerçeve Mİ:Mihrap SA:Saçak TA: Taç Alınlık ÇK: Çatı Kaplaması TS:Tesisat				A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Aliminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taşı KT:Küfeki Taşı SI:Siva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit															

Çizelge 3.6: Dış Tanımlama Tablosu 6.

YAPI BİRİMİ GÜNEY CEPHESİ					GENEL BİLGİ																
					<p>Yapının Güney Cephesidir.Zemin kattabulunankapı kapalıdır.1.katta Mihrap nişi bulunmaktadır. Cephe boyunca Pencere aralarında Sütunçeler bulunur Sütunçeler üzerinde belirli aralıklarla dikdörtgen çerçeveler kullanılmıştır.. Kat silmesi ve 1. kat pencereleri altında ve üstünde silmeler bulunmaktadır. 1.kattaki at nalı pencereler,kirpi saçak ve taç alnlık önemli cephe öğeleridir.</p>																
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme								Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar				
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				İyi	Orta		Kötü	Özgün	Özgün Değil	
					A	TU	T	A	TU	T	TU	MT	KT	MK							
	1P4	120	290	5	•			•											•	Özgün olmayan atnalı kemerli ahşap pencere	
	2P4	120	288	5	•			•											•		
	DE6	120	60	2			•			•											
DV2	DE7	120	60	2			•			•											
	Mİ	138	186	20			•			•										Yarım dairesele mihrap	
	S1	972	21,5	5			•			•										Taş silme	
	S2	972	16	5			•			•											
	STÇ5	41	434	8,5			•			•											
	STÇ6	41	434	8,5			•			•											
	STÇ7	41	434	8,5			•			•											
	STÇ8	41	434	8,5			•			•											
	SA	990	27				•			•											Cephe boyunca kirpi saçak kullanılmıştır.
	TA	1274	47					•			•										
ÇK																	•			Marsilya kiremiti kaplamalı ahşap kırma çatı	
DV3	DV3	970	124				•			•											
Kısaltmalar	DVx:Duvar Px:Pencere Kx:Kapı KSx:Kat Silmesi KÖx:Yapının Köşeleri STÇx:Sütunçe (Pillar) DEx:Denizlik DÇx:Dikdörtgen Çerçeve Mİ:Mihrap SA:Saçak TA: Taç Alnlık ÇK: Çatı Kaplaması TS:Tesisat								A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Aliminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taşı KT:Küfeki Taşı SI:Siva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit												

Çizelge 3.7: Dış Tanımlama Tablosu 7.

YAPI BİRİMİ KUZAY CEPHESİ										GENEL BİLGİ											
										<p>Bina kuzey cephesidir zemin katta ve 1 katın bir kısmında yan bina ile komşudur. Hasar görmüş olan minareye ulaşabilmek için iskele oluşturulmuştur.</p>											
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme						Durumu			Değişmişlik		Açıklamalar					
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi	Orta		Kötü	Özgün	Değil		
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	KT							MF	
DV1	DV1	620	458	50	•			•				•									
	ÇK																				
DV2	MN	Ø104	760	42	•			•		•										Dairesel minare şerefe altına kadar çap 104'dir. Şerefe üzeri tahrip olmuştur. Mevcut seren direği ise hasarlıdır	
DV3	DV3	200	317	50	•			•		•											
DV4	DV4	1124	604																	Komşuyapı duvarı	
Kısaltmalar		DVx: Duvar Px: Pencere Kx: Kapı KSx: Kat Silmesi KÖx: Yapının Köşeleri STÇx: Sütunçe (Pillar) DEX: Denizlik DÇx: Dikdörtgen Çerçeve Mİ: Mihrap SA: Saçak TA: Taç Alınlık ÇK: Çatı Kaplaması TS: Tesisat MN: Minare										A:Ahşap TU:Tuğla T:Taş B:Betonarme Ç:Çelik AL:Alüminyum PVC:PV DT:Delikli Tuğla ME:Mermer DE:Demir BO:Boya MT:malta Taşı KT:Küfeki Taşı SI:Sıva SE:Seramik MK:Marsilya kiremit									

Çizelge 3.8: Dış Tanımlama Tablosu 8.

EK F İç tanımlama tabloları

YAPI BİRİMİ ZEMİN KAT PLANI										GENEL BİLGİ										
										<p>Son Cemaat Yeridir. Yapı girişi doğu cephesinden sağlanır. Merdiven altında görevli yeri oluşturulmuştur. Yine merdiven altında minare kaidesi içerisinde kazı sonucu bulunan hasarlı ve kullanılmayan, minarenin eski girişi olduğu düşünülen kapı mevcuttur. Merdiven başlangıcında, kullanılmayan ahşap kapı karşısında, ters mihrap nişi bulunmaktadır. Zemin yüzeyi beton, tavan sıva ve boyalıdır. Duvarlara raspa yapılmıştır ve harman tuğla örgüdür. kaide ile nişler arasında kalan duvarda ve nişlerin bulunduğu duvarda yapısal çatlaklar mevcuttur. Araştırma kazısı sonucu özgün döşemeye ulaşılmıştır. Özgün olmayan betonarme merdiven bulunmaktadır. Şadırvan ve tuvaletlere giriş güney cephesinden demir bir kapı ile sağlanmaktadır.</p>										
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme						Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar					
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi		Orta	Kötü	Özgün	Değil	
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	B							SE
Z1	Z1	860	560	375															Son cemaat yeri; Zemin yüzeyi, beton; tavan, sıva+boya; duvar, raspa yapılmış tuğla duvar	
	AK1																		Araştırma kazısı sonrasında Özgün döşemeye ulaşılmıştır.	
	AK2																			
	GH1	135	196																	
	GH2	266	232																	
	MA	166	188																	Cami görevli yeri; zemin, ahşap laminat; tavan, sıva boya; duvar, raspa yapılmış tuğla duvar
	K3	181	235																	Özgün olmayan, ahşap kapı ve doğrama
	K4																			Sıva raspası sonrası ortaya çıkan kullanılmayan minare kapı boşluğu
	MI	226	307	40																Kullanılmayan giriş kapısı karşısında bulunan ters mihrap nişi
M																			Betonarme merdiven,	
Kısaltmalar	DVx: Duvar Px: Pencere Kx: Kapı KSx: Zx: Zemin GHx: Giriş holü AKx: Araştırma kazısı TÖ: Tuğla Örgü Mİ: Mihrap Mx: merdiven SH: Sahanlık MA: Merdiven altı Nx: Niş TS: Tesisat MN: Minare									A: Ahşap TU: Tuğla T: Taş B: Betonarme Ç: Çelik AL: Alüminyum PVC: PV DT: Delikli Tuğla ME: Mermer DE: Demir BO: Boya MT: Malta Taş KT: Küfeki Taş SI: Sıva SE: Seramik MK: Marsilya kiremit										

Çizelge 3.9: İç Tanımlama Tablosu 1.

YAPI BİRİMİ ZEMİN KAT PLANI					GENEL BİLGİ														
					<p>Son Cemaat Yeridir. Yapı girişi doğu cephesinden sağlanır. Merdiven altında görevli yeri oluşturulmuştur. Yine merdiven altında minare kaidesi içerisinde kazı sonucu bulunan hasarlı ve kullanılmayan, minarenin eski girişi olduğu düşünülen kapı mevcuttur. Merdiven başlangıcında, kullanılmayan ahşap kapı karşısında, ters mihrap nişi bulunmaktadır. Zemin yüzeyi beton, tavan sıva ve boyalıdır. Duvarlara raspa yapılmıştır ve harman tuğla örgüdür. kaide ile nişler arasında kalan duvarda ve nişlerin bulunduğu duvarda yapısal çatlaklar mevcuttur. Araştırma kazısı sonucu özgün döşemeye ulaşılmıştır. Özgün olmayan betonarme merdiven bulunmaktadır. Şadırvan ve tuvaletlere giriş güney cephesinden demir bir kapı ile sağlanmaktadır.</p>														
					Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme						Durumu		Değişmişlik	
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi	Orta	Kötü	Özgün	Özgün Değil	
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	B						SE
Z1	TÖ1	161	182	13	•			•											Ek tuğla örgü
	SH																		Betonarme merdiven sahanlığı
	TÖ2	161	182	13	•			•											Ek tuğla örgü
DV1	DV1	1030	382	50	•			•	•										Raspa yapılmış tuğla duvar
	K1	96	263	24	•			•						•				•	Özgün olmayan ahşap kaplamalı çelik kapı
	1P1	116	189	5	•			•											Pencerelerde özgün olmayan demir parmaklıklar bulunmaktadır.
	2P1	117	192	5	•			•											
	3P1	118	190	5	•			•											
DV2	DV2	970	382	50	•			•	•										Raspa yapılmış tuğla duvar
	P2	91	196	5	•			•								•		•	Özgün olmayan, yuvarlak kemerli ahşap pencere
	4P1	119	198	5	•			•							•			•	Pencerelerde özgün olmayan demir parmaklıklar bulunmaktadır.
	5P1	120	192	5	•			•							•			•	
	K2	133	239	5	•			•							•			•	Özgün kapatılan ahşap kapı
Kısaltmalar	DVx: Duvar, Px: Pencere, Kx: Kapı, Ksx: Kat Silmesi, DEx: Denizlik, DÇx: Dikdörtgen Çerçeve, Mİ: Mihrap, M: Merdiven, SH: Sahanlık, MA: Merdiven altı, ÇK: Çatı Kaplaması, TS: Tesisat, MN: Minare, Nx: Niş, KA: Minare Kaidesi,							A: Ahşap, TU: Tuğla, T: Taş B: Betonarme, Ç: Çelik, AL: Alüminyum, PVC: PV, DT: Delikli Tuğla, ME: Mermer, DE: Demir, BO: Boya, MT: Malta Taşı, KT: Küfeki Taşı SI: Sıva, SE: Seramik, MK: Marsilya Kiremit, Sİ: Sıva, X, Y, Z: Genişlik, Yükseklik, Derinlik											

Çizelge 3.10: İç tanımlama tablosu 2.

YAPI BİRİMİ ZEMİN KAT PLANI					GENEL BİLGİ														
					<p>Son Cemaat Yeridir. Yapı girişi doğu cephesinden sağlanır. Merdiven altında görevli yeri oluşturulmuştur. Yine merdiven altında minare kaidesi içerisinde kazı sonucu bulunan hasarlı ve kullanılmayan, minarenin eski girişi olduğu düşünülen kapı mevcuttur. Merdiven başlangıcında, kullanılmayan ahşap kapı karşısında, ters mihrap nişi bulunmaktadır. Zemin yüzeyi beton, tavan sıva ve boyalıdır. Duvarlara raspa yapılmıştır ve harman tuğla örgüdür. kaide ile nişler arasında kalan duvarda ve nişlerin bulunduğu duvarda yapısal çatlaklar mevcuttur. Araştırma kazısı sonucu özgün döşemeye ulaşılmıştır. Özgün olmayan betonarme merdiven bulunmaktadır. Şadırvan ve tuvaletlere giriş güney cephesinden demir bir kapı ile sağlanmaktadır.</p>														
					Yapı elemanı	Ölçü			Malzeme									Durumu	
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi	Orta	Kötü	Özgün	Özgün Değil	
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	B						SE
DV3	DV3	930	382	72	•			•		•									Raspa yapılmış tuğla duvar
	N1	121	196	51	•			•		•							•		Delikli tuğla dolgulu, mermer denizlikli özgün niş
	N2	98	230		•			•		•									Delikli tuğla dolgulu, Şadırvan tarafında ahşap kapaklı özgün niş
	AK	98	89		•														Şadırvan tarafında duvar dolgusu üzerine kapatılan ahşap kapak
	N3	58	195	51	•			•		•								•	Delikli tuğla dolgulu, mermer denizlikli özgün niş
DV4	DV4	113	382	80	•			•		•									Raspa yapılmış tuğla+taş örgü duvar. Raspa sonrası duvarda yapısal çatlaklar görülmüştür.
KA	KA				•			•		•									Minare kaidesi
Kısaltmalar	DVx: Duvar, Px: Pencere, Kx: Kapı, Ksx: Kat Silmesi, Mİ: Mihrap, M: Merdiven, SH: Sahanlık, MA: Merdiven altı, ÇK: Çatı Kaplaması, TS: Tesisat, MN: Minare, Nx: Niş, KA: Minare Kaidesi, AK: Ahşap Kapak					A: Ahşap, TU: Tuğla, T: Taş B: Betonarme, Ç: Çelik, AL: Alüminyum, PVC: PVC, DT: Delikli Tuğla, ME: Mermer, DE: Demir, BO: Boya, MT: Malta Taşı, KT: Küfeki Taşı SI: Sıva, SE: Seramik, MK: Marsilya Kiremit, SI: Sıva, X, Y, Z: Genişlik, Yükseklik, Derinlik													

Çizelge 3.11: İç Tanımlama Tablosu 3.

YAPI BİRİMİ ZEMİN KAT PLANI					GENEL BİLGİ															
					<p>Son Cemaat Yeridir. Yapı girişi doğu cephesinden sağlanır. Merdiven altında görevli yeri oluşturulmuştur. Yine merdiven altında minare kaidesi içerisinde kazı sonucu bulunan hasarlı ve kullanılmayan, minarenin eski girişi olduğu düşünülen kapı mevcuttur. Merdiven başlangıcında, kullanılmayan ahşap kapı karşısında, ters mihrap nişi bulunmaktadır. Zemin yüzeyi beton, tavan sıva ve boyalıdır. Duvarlara raspa yapılmıştır ve harman tuğla örgüdür. kaide ile nişler arasında kalan duvarda ve nişlerin bulunduğu duvarda yapısal çatlaklar mevcuttur. Araştırma kazısı sonucu özgün döşemeye ulaşılmıştır. Özgün olmayan betonarme merdiven bulunmaktadır. Şadırvan ve tuvaletlere giriş güney cephesinden demir bir kapı ile sağlanmaktadır.</p>															
					Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme							Durumu		Değişmişlik	
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey				İyi	Orta	Kötü	Özgün	Özgün Değil	
					A	TU	T	A	TU	T	TU	M	B	SE						
DV5	DV5	540	382	72		•			•											Raspa yapılmış tuğla duvar
	TÖ1	161	182	9		•			•										•	Ek tuğla örgü
Z2	DV6																			
	Z2	580	433	184															•	Seramik zemin, boyalı tavan, seramik duvar
	ŞA	280	433	184								•							•	Mermer döşeme, altı adet musluk ve ahşap oturma yeri bulunmaktadır.
	WC	280	433	184																Tuvaletlerde kullanılan doğramalar alüminyumdur.
	VT1																			Üç adet pisuvar
	VT2																			Üç adet WC
	VT3																			İki adet lavabo
	GY	81	94	184																•
Kısaltmalar	<p>DVx: Duvar, Px: Pencere, Kx: Kapı, Ksx: Kat Silmesi, DEx: Denizlik, Mİ: Mihrap, M: Merdiven, SH: Sahanlık, MA: Merdiven altı, ÇK: Çatı Kaplaması, TS: Tesisat, MN: Minare, Nx: Niş, KA: Minare Kaidesi, ŞA: Şadırvan VT: Vitrifiye GY: Görevli Yeri</p>										<p>A: Ahşap, TU: Tuğla, T: Taş B: Betonarme, Ç: Çelik, AL: Alüminyum, PVC: PVC, DT: Delikli Tuğla, ME: Mermer, DE: Demir, BO: Boya, MT: Malta Taşı, KT: Küfeki Taşı SI: Sıva, SE: Seramik, MK: Marsilya Kiremit, SI: Sıva, X, Y, Z: Genişlik, Yükseklik, Derinlik</p>									

Çizelge 3.12: İç Tanımlama Tablosu 4.

YAPI BİRİMİ 1. KAT PLANI										GENEL BİLGİ										
										<p>Mescit katıdır. Zemin betonarme döşemedir. Duvarlar sıva raspası sonucu ortaya çıkan harman tuğladır. Tavan ise sıvalı ve boyalıdır. Mekana tablalı ahşap kapı ile girilir. Mihrap ve minber bu katta bulunur, mirap duvarında kütle kaybı mevcuttur. Batıda bulunan duvarda delikli tuğla dolgululu nişler bulunmaktadır. Merdiven sahanlığına yapılmış olan muhdes merdiven ile kadınlar mahfiline ve minare merdivenlerine ulaşılır.</p>										
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme						Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar					
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi		Orta	Kötü	Özgün	Değil	
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	B							MK
1 KAT	Z	860	630	473															• Betonarme zemin	
	K1	128	217		•			•											• Tablalı ahşap kapı	
	M1																		• Betonarme merdiven	
	SH	145	150																• Betonarme merdiven sahanlığı	
	M2	63			•				•										• Kadınlar mahfiline ve minare merdivenlerine ulaşmak için yapılmış muhdes ahşap merdiven	
DV1	DV1	1020	481	50				•		•									• Sıva raspası sorası ortaya çıkan tuğla duvar	
	P3	107	260	5	•				•										• Özgün olmayan yonca kemerli ahşap pencere,pecere kenarlarında taş söveler bulunmaktadır.	
	DE7	107	2	60						•										
Kısaltmalar	DVx: Duvar, Px: Pencere, Kx: Kapı, KSx: Kat Silmesi, DEX: Denizlik, DÇx: Dikdörtgen Çerçeve, Mİ: Mihrap, M: Merdiven, SH: Sahanlık, MA: Merdiven altı, ÇK: Çatı Kaplaması, TS: Tesisat, MN: Minare, Nx: Niş, KA: Minare Kaidesi,										A:Ahşap, TU: Tuğla, T:Taş B: Betonarme, Ç: Çelik, AL: Alüminyum, PVC:PV, DT: Delikli Tuğla, ME: Mermer, DE: Demir, BO: Boya, MT: Malta Taşı, KT: Küfeki Taşı SI: Sıva, SE: Seramik, MK: Marsilya Kiremit, Sl: Sıva, X,Y,Z: Genişlik, Yükseklik, Derinlik									

Çizelge 3.13: İç Tanımlama Tablosu 5.

YAPI BİRİMİ 1. KAT PLANI										GENEL BİLGİ									
										<p>Mescit katıdır. Zemin betonarme döşemedir. Duvarlar sıva raspası sonucu ortaya çıkan harman tuğladır. Tavan ise sıvalı ve boyalıdır. Mekana tablalı ahşap kapı ile girilir. Mihrap ve minber bu katta bulunur, mihrap duvarında kütle kaybı mevcuttur. Batıda bulunan duvarda delikli tuğla dolgu badet niş bulunmaktadır. Merdiven sahanlığına yapılmış olan muhdes ahşap merdiven ile kadınlar mahfiline ve minare merdivenlerine ulaşılır.</p>									
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme						Durumu			Değişmişlik		Açıklamalar			
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi	Orta		Kötü	Özgün	Değişik
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	M						
DV1	1P2	117	278	5	•			•											Özgün olmayan at nalı kemerli ahşap pencere,pecere kenarlarında taş söveler bulunmaktadır.
	2P2	120	278	5	•			•											
	3P2	120	278	5	•			•											
DV2	DV2	962	481	50				•		•	•							•	Sıva raspası sorası ortaya çıkan tuğla duvar
	4P2	120	288	5	•			•										•	Özgün olmayan, at nalı kemerli ahşap pencere
	5P2	120	290	5	•			•											
	DE6	120	60	2				•		•									
	DE7	120	60	2				•		•									
	P3	95	113																
Mİ	140	326	20				•		•	•									Yarım dairesel mihrap iva raspası sorası ortaya çıkan tuğla duvara sahiptir.
DV3	DV3	888	481	92				•		•	•							•	Sıva raspası sorası ortaya çıkan tuğla duvar
Kısaltmalar	DVx: Duvar, Px: Pencere, Kx: Kapı, KSx: Kat Silmesi, DEx: Denizlik, DÇx: Dikdörtgen Çerçeve, Mİ: Mihrap, M: Merdiven, SH: Sahanlık, MA: Merdiven altı, ÇK: Çatı Kaplaması, TS: Tesisat, MN: Minare, Nx: Niş, KA: Minare Kaidesi,										A:Ahşap, TU: Tuğla, T:Taş B: Betonarme, Ç: Çelik, AL: Alüminyum, PVC:PV, DT: Delikli Tuğla, ME: Mermer, DE: Demir, BO: Boya, MT: Malta Taşı, KT: Küfeki Taşı SI: Sıva, SE: Seramik, MK: Marsilya Kiremit, SI: Sıva, X,Y,Z: Genişlik, Yükseklik, Derinlik								

Çizelge 3.14: İç Tanımlama Tablosu 6.

YAPI BİRİMİ 1. KAT PLANI										GENEL BİLGİ									
										<p>Mescit katıdır. Zemin betonarme döşemedir. Duvarlar sıva raspası sonucu ortaya çıkan harman tuğladır. Tavan ise sıvalı ve boyalıdır. Mekana tablalı ahşap kapı ile girilir. Mihrap ve minber bu katta bulunur, mihrap duvarında kütle kaybı mevcuttur. Batıda bulunan duvarda delikli tuğla dolgulu 6adet niş bulunmaktadır. Merdiven sahanlığına yapılmış olan muhdes ahşap merdiven ile kadınlar mahfiline ve minare merdivenlerine ulaşılır.</p>									
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme						Durumu		Değişmişlik		Açıklamalar				
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi		Orta	Kötü	Özgün	Değil
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	KT						
DV3	N1	122	109	63	•			•	•									•	Delikli tuğla dolgulu, mermer denizlikli nişler
	N2	134	109	63	•			•	•									•	
	N3	60	110	63	•			•	•									•	
DV4	DV4	406	481	70	•			•	•								•	Sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar	
DV5	DV5	341	481	25	•			•	•								•	Sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar	
DV6	DV5	Ø104	481	42	•			•	•								•	Dairesel minarede şerefe altına kadar çap 104'dir. Şerefe üzeri tahrip olmuştur, sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar, hasarlı ahşap basamaklar ve seren direği mevcuttur.	
	M3	Ø63	481		•			•											
	K2																•	Sıva raspası sonrası ortaya çıkan kullanılmayan minare kapı boşluğu	
DV7	DV7	595	481	67	•			•	•								•	Sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar	
Kısaltmalar	DVx: Duvar, Px: Pencere, Kx: Kapı, KSx: Kat Silmesi, DEx: Denizlik, DÇx: Dikdörtgen Çerçeve, Mİ: Mihrap, M: Merdiven, SH: Sahanlık, MA: Merdiven altı, ÇK: Çatı Kaplaması, TS: Tesisat, MN: Minare, Nx: Niş, KA: Minare Kaidesi,								A: Ahşap, TU: Tuğla, T: Taş B: Betonarme, Ç: Çelik, AL: Alüminyum, PVC: PVC, DT: Delikli Tuğla, ME: Mermer, DE: Demir, BO: Boya, MT: Malta Taşı, KT: Küfeki Taşı SI: Sıva, SE: Seramik, MK: Marsilya Kiremit, Sİ: Sıva, X, Y, Z: Genişlik, Yükseklik, Derinlik										

Çizelge 3.15: İç Tanımlama Tablosu 7.

YAPI BİRİMİ ZEMİN KAT PLANI										GENEL BİLGİ									
										<p>Kadınlar mahfili zemin betonarme, tavan sıvalı ve boyalı, duvarlar ise raspa yapılmış harman tuğla örgüdür. Kadınlar mahfiline ve minare merdivenlerine ulaşmak için yapılmış muhdes ahşap merdiven kullanılmaktadır.</p>									
Yapı elemanı		Ölçü			Malzeme						Durumu			Değişmişlik		Açıklamalar			
Taşıyıcı	Mimari	X	Y	Z	Taşıyıcı			Dolgu			Yüzey			İyi	Orta		Kötü	Özgün	Değil
					A	TU	T	A	TU	T	TU	BO	KT						
DV1	DV1	962	481	50	•			•											Sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar
	P1	95	113																Muhdes boşluk
DV2	DV2	888	481	92	•			•											Sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar
	N1	122	109	63	•			•											Delikli tuğla dolgulu,mermer denizlikli özgün niş
	N2	134	109	63	•			•											
	N3	60	110	63	•			•											
DV3	DV3	Ø104	481	42	•			•											Dairesel minarede şerefe altına kadar çap 104'dir. Şerefe üzeri tahrip olmuştur, sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar, hasarlı ahşap basamaklar ve seren direği mevcuttur.
	M2	Ø63	481		•			•											Minare merdivenlerine ulaşmak için kullanılan hasarlı kapı
	K2	63																	
DV4	DV4	595	481	67	•			•											Sıva raspası sonrası ortaya çıkan tuğla duvar
KM	KM	510	245									•							Betonarme zemin
	M1	63			•			•											Muhdes ahşap merdiven
Kısaltmalar		DVx: Duvar, Px: Pencere, Kx: Kapı, KSx: Kat Silmesi, DEx: Denizlik, DÇx: Dikdörtgen Çerçeve, Mİ: Mihrap, SH: Sahanlık, MA: Merdiven altı, ÇK: Çatı Kaplaması, TS: Tesisat, MN: Minare, KM: Kadınlar Mahfili, Nx: Niş, KA: Minare Kaidesi,						A:Ahşap, TU: Tuğla, T:Taş B: Betonarme, Ç: Çelik, AL: Alüminyum, PVC:PV, DT: Delikli Tuğla, ME: Mermer, DE: Demir, BO: Boya, MT: Malta Taşı, KT: Küfeki Taşı SI: Sıva, SE: Seramik, MK: Marsilya Kiremit, Sİ: Sıva, X,Y,Z: Genişlik, Yükseklik, Derinlik											

Çizelge 3.16: İç Tanımlama Tablosu 8.